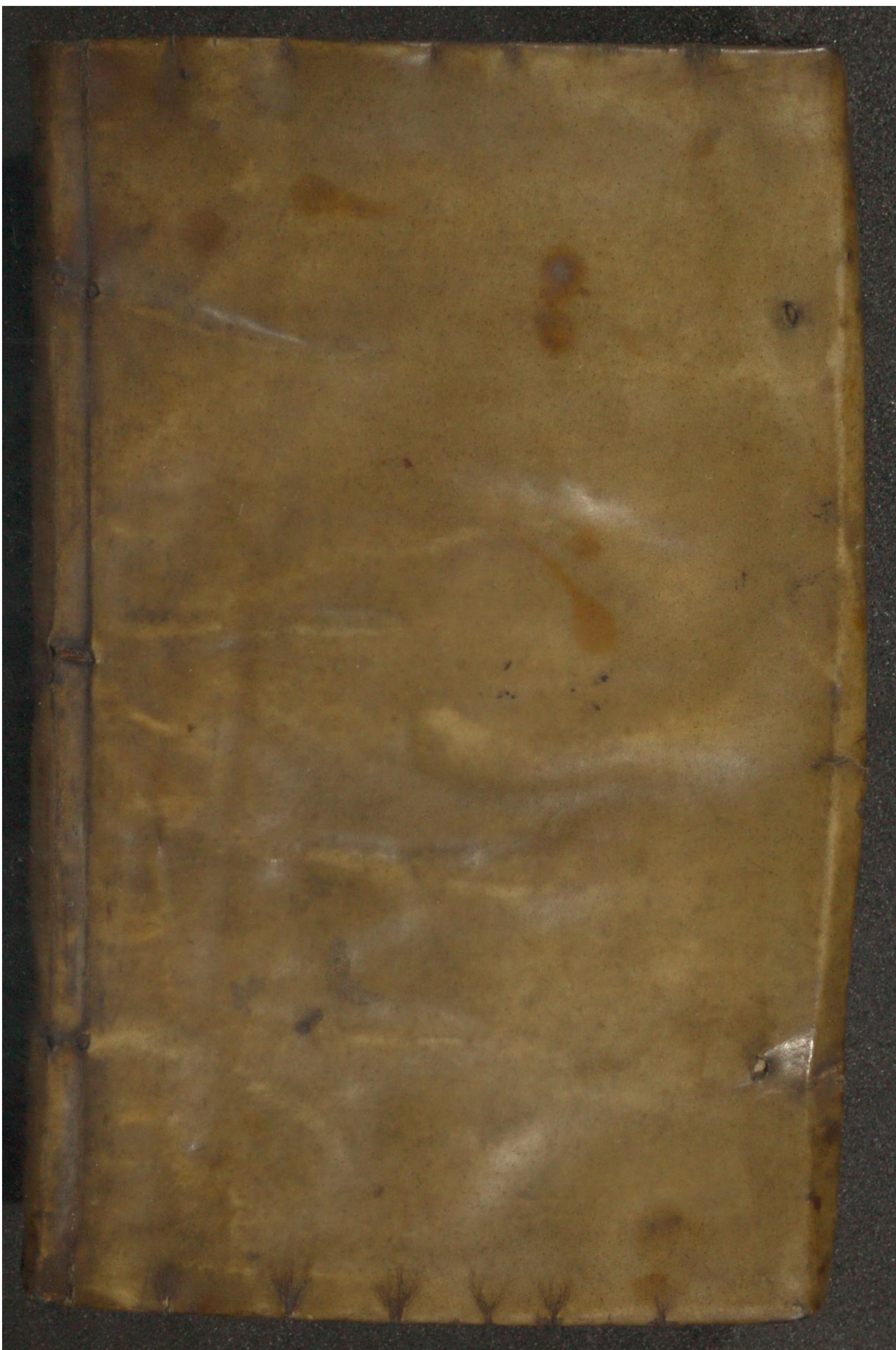
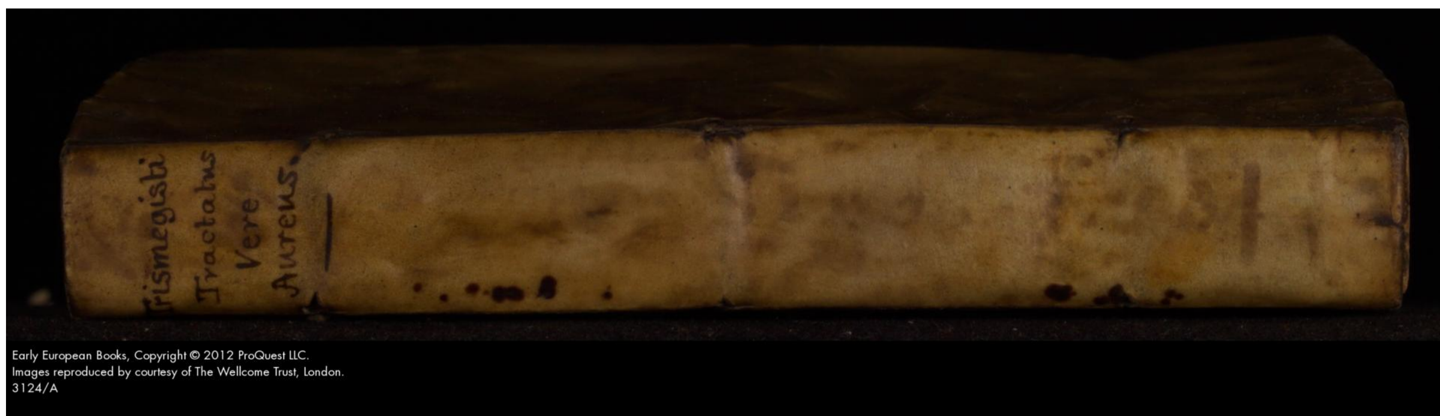
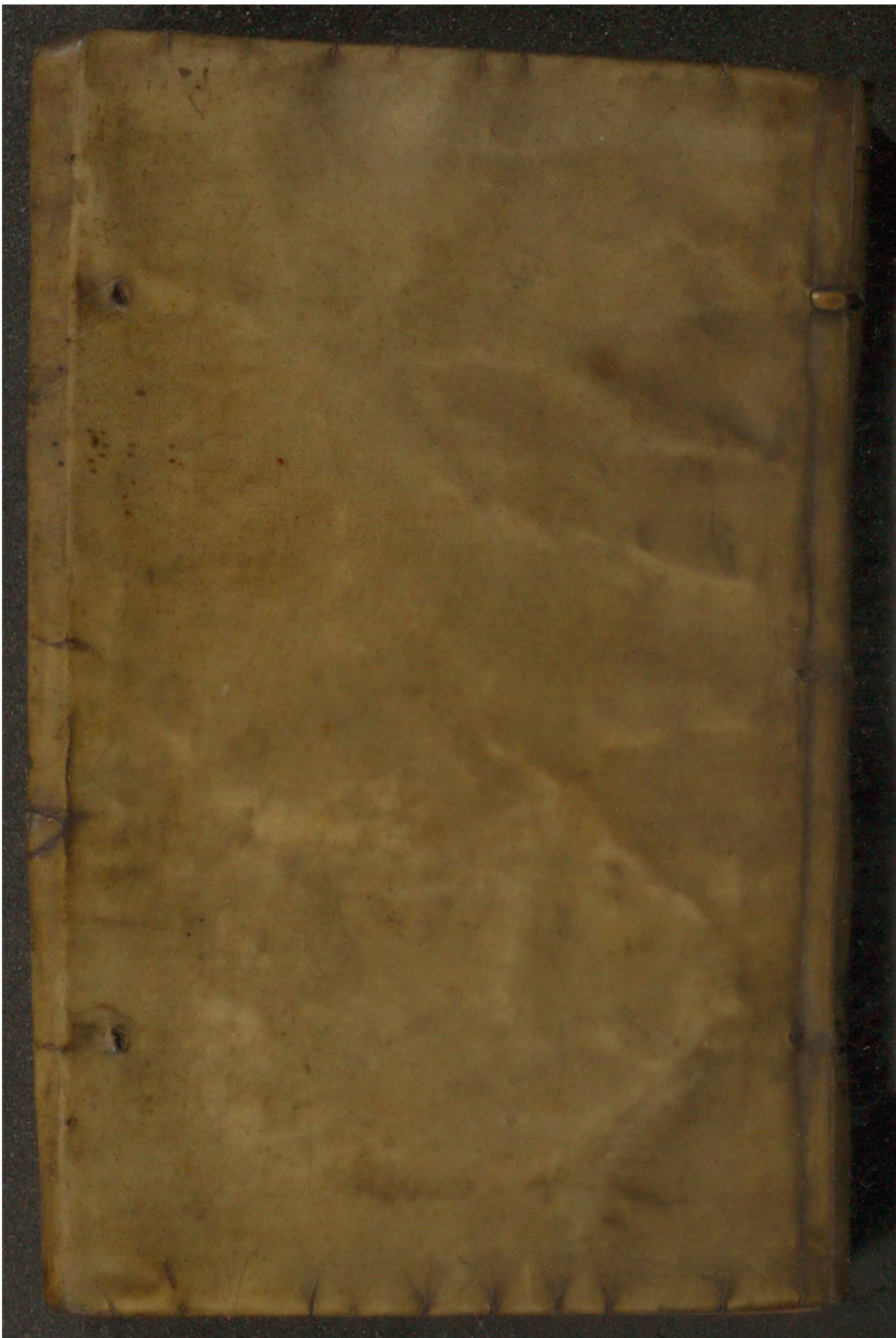

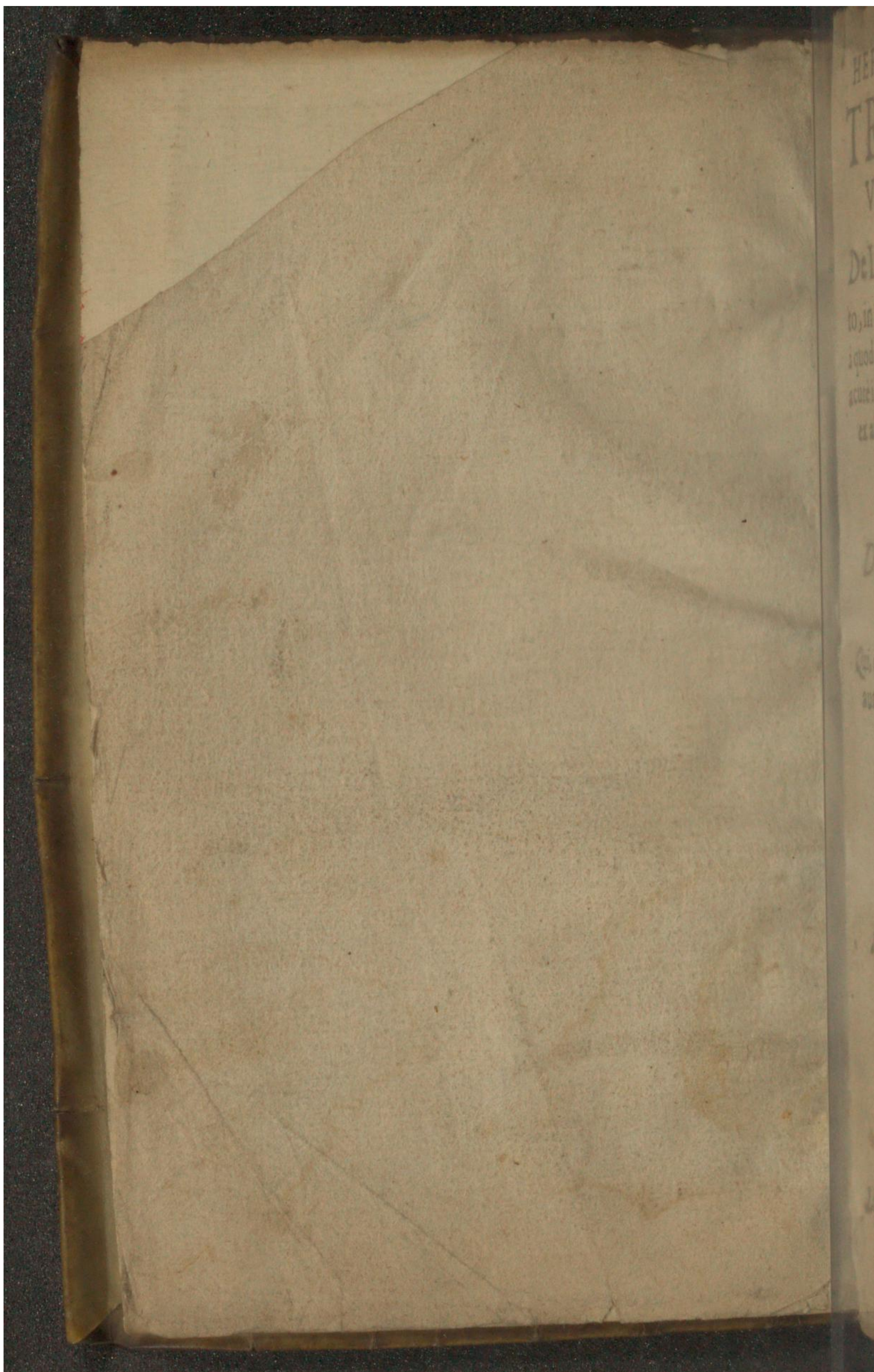

rismegisti
Tractatus
Vere
Aureus.

HERMES TRISMEGISTU

HERMETIS TRISMEGISTI TRACTATUS VERE AUREUS,

De Lapidis Philosophici secreto, in capitula septem divisus: nunc verò à quodam Anonymo, scholijs tàm exquisitè & acutè illustratus, ut qui ex hoc libro non sapiat, ex alio vix sapere poterit, similis enim huic vix hodie reperitur.

Tandem operâ & studio

Dominici Gnosij Belgæ, utr. M. D.

in lucem editus.

Qui, quid novit, loquitur, index Iustitiæ est: Qui autem mentitur, testis est fraudulentus. *Pro. 12.*

16 10.

Lipsiæ, Sumptibus THOMÆ SCHVRERI.

ILLUSTRI AC GENE-ROSO VIRO,

LADISLAO WELEN, BARONI A ZIEROTIN, DOMINO IN TRIBA, LONTENBURCK, & HONSTEIN,

Domino ſuo clementiſsimo.

S. P. D.

HERMETEM Triſmegiſtum, apud Ægyptios, Illuſtris ac Generoſe Baro, maximi ſacerdotis, maximi Regis, maximi Philoſophi axiomata, multis modis clariſsimisque meritis obtinuiſſe, ne-

mini est ignotum. Inter alia is libris suis, quæ extant, eam Philosophiam, præsertim de naturæ secretis, admiscuit, quam non nisi ex sanctis divinisque Patribus Ægyptios ipsos accepisse, plurima sunt, quæ nobis fidem faciunt plus quàm plenam & certam.

Et istius verò Philosophiæ patrumdenaturæsecertisquàm sit arguta ratio, admirabilis jucunditas, evidentissima certitudo,&ineffabilis utilitas,illorum confirmabitur punctis, quos non invidus & iniquus vexat affectus, sed æquus amavit Jupiter,ut in proverbio dici solet. Cum igitur tanti

aucto-

auctoris & ſecretorum naturæ ſcriptoris, & abſtruſæ Philoſophiæ patris hic liber ab omnibus ſolidæ phyſicæ viris amantibus & doctiſsimis deſideratus nuperrimè in manus meas incideret, & quidem de quo ſibi omnes docti magnoperè gratulabuntur, commentario ſupra modum egregio & perneceſſario exornatus; Utriq; peccati in publica commoda commiſſi ne reus perhiberi poſſem, nolui eundem diutiùs latere, ſed è veſtigio typis exſcribendum curavi. Et hoc unum eſt, de quo lectorem Hermeticis πραγματείαις non aſſvetum admonere viſum fuit.

Alterum eſt de cauſſá, cur hunc librum Tibi viro tàm literis quàm bello excercitatiſſimo inſcribendum curavi, Illud utique nemo mirabitur, quòd pro eá, quæ publicè recepta eſt, conſvetudine, propter & adverſùs imperitos & iniquos judices, huic libro patronum & vindicem inquirere ſategi. Ergò cum ex familiari multorum doctiſsimorum virorum converſatione, plusquàm perſpectum haberem Te, non tantùm cunctis viris doctis, ſed omnibus alijs liberalibus ſcientijs impensè delectari, & in naturæ ſecretis inveſtigandis omnes contendere nervos; jure quo-

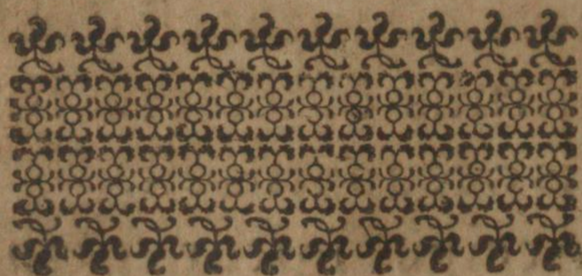
dam ſingulari antiquiſsimorum & eruditiſsimorum Philoſophorũ princeps ille Hermes Triſmegiſtus quaſi redivivus cum doctiſsimo ſuo commentatore Tuæ Fidei & Curatelæ fuit commendandus. Et apud quemnam potiùs deponeremus auctorem & commentatorem de tantis abſtruſis & ſecretis naturæ diſſerentes, quàm apud eũ, qui totus totus, quantus quantus eſt, nil niſi in abſtruſis & ſecretis inveſtigandis occupatus eſt.

Accipe igitur utrunque ſereno vultu, & utrunque adverſùs iniquos cenſores, ſi opus fuerit, viriliter tuére. DEus

omnipotentiſsim. felicia ſubinde excitet ingenia, quæ ſolidam ſecretorum naturæ investigationem ſtrenuè urgeant, & ad nominis ſui gloriam, & ad publicam generis humani utilitatem expoliant. Vale ἐπιμήκιστον.

T. G. obſequentiſsimus

Dominicus Gnoſius Belga Utr. Med. Doct.

Phi-

Philoſopho ter Maximo,

Theoſopho: Juriſperito: Medico

Hoc eſt,

Comiti Palatino

Dn. JACOBO ALSTEINIO PATRITIO

Romano: Equiti aurei calcaris, & Regiæ Majeſtati in Gallijs à conſilijs valetudinis.

S. P. D.

Uemadmodum Chymici Philoſophi ſolent omnes mundi Lapides in tres præcipuos, tanquam generales reducere, in animalem videlicet, vegetalem & mineralem: Sic Tu quoq;, Alsteini, vir inclyte, Patrone & Mecœnas

)(5 ſumme

ſumme obſervande, qui à cunctis nomen habes Lapidibus, hac principali nominum triplicitate conſpicuè adornatus, inſtar ſtellæ matutinæ præ multis aliis fulges: & ſic es Theoſophus: Jurisperitus; & medicus. Liberæ enim ac ſupercœleſtis Civitatis municeps factus, hanc à DEO *nactus es gratiam, ut cum quibusvis, etiam ſummi judicij Theologis conferre poſsis. Aurei verò calcaris Eques, imperterrefacto animo accipis armaturam, & armas te ad Pſeudojuridicorum, paſſim hinc in mundo occurſantium ultionem. Induis enim pro thorace juſtitiam, & accipis pro Galeâ judicium certum: & ſumis tandem ſcutum inexpugnabile æquitatis, ut illos in auream juſtitiæ veritatisq́ viam reducas. Quanta etiam tua ſit in Medicinâ præſtantia, novit non tantum Gallia: verùm Anglia, Belgia, Helvetia,*

Italia, Bohemia, Moravia, Hungaria, Polonia: imò tota etiam Germania. Quapropter non solùm Reges & Principes te magnifaciunt; sed summum totius Romani Imperij caput, te aliquoties ad colloquium Sophicum spontè accersi jussit. Ut autem paucis multa complectar, tot tantosq; honorum titulos unicus sub se comprehendit Comitatus Palatinatus, hoc est Privilegium & libertas in splẽdidissimum & sacrum Philosophorum palatium ingrediundi: ex quo solo hujusmodi dignitatum ornamenta, tanquam spolia Achyllis ex bello Trojano reportasti. Sed quæris fortassè, quisnam ego sim Anonymus, qui tam audacter te compellare audeam? Dicam id, & hoc quidem Disticho:

Ignis me genuit: sic nomen ab igne resumo:
Non secus ac LAPIDIS tu quoq; nomen amas.

Jam quidem satis me nosse debebas: sed

propter alios imbecillioris judicij, nominis mei rationem luculentiùs exponam. Vulcani naturam habeo, omniaq; corpora, quibuscunq; subijcior, temporis longinquitate demulceo, & in meam verto naturam subtilem & spiritualem: imò lapidem ipsum, quãvis compactißimum & Adamantis instar durißimum, tandem flecto, solvo, & in tantam adduco mollitiem, ut ceræ instar fluat. Mollior hactenus, an durior mihi factus sis, ô ALSTEINI, *nondum sat constat. Hoc tamen scio, quia &* JACOB *diceris, me jampridem à te supplantatum. Sed diuturniori hac supplantatione quid quæso effectum iri putas? supplantator nimirum Tu, me tandem victorem sine dubio reddes: sicq; Tu* JACOBUS, *ego verò, qui igneâ virtute tandem prævalebo,* ISRAEL *vocabimur: & sub duobus his nomini-*

bus, uno eodemq́ animorum consensu & conspiratione, constanter invicem juncti permanebimus. Ulterius nihil addens de nomine, hunc saltem fœtum meum Philosophicum, abortium quidem & tumultuarium tibi legendum examinandumq́ offero: in quo præter infinita alia, quæ brevitatis causa nunc omitto, hoc unum haud dubiè improbabis, quod à consveto Philosophorum tramite discedens, de tantis mysteriys, paulò liberiùs, quàm par sit, scribam. Sed utut se res habeat, non tamen id, qualecunq; tandem sit, rudiori promiscuæq́; plebeculæ objectandum esse censui, priusquàm tuæ subycerem censuræ. Multo enim rerum usu, me longè antecellis, ita ut tuo judicio, tanquam firmo & solido lubens meritòq́; acquiescam. Te igitur vehementer etiam atq; etjam rogatum volo: ut id placido sere-

noq́;

noq́; accipias vultu: meq́; tibi unicè commendatum habeas: majora verò magisq́; expolita aliquando à me, si Deus longiorem mihi vitæ usuram concesserit, expectes. Vale. Aureliis ad Ligirim, 23. Octobr. Anno recuperatæ salutis 1608.

Tuæ Magnif.

Subjectissimus Anonymus.

Sap. 3.

Fulgebunt justi, & tanquam scintillæ in arundineto discurrent.

Aros in turba.

EXcelſum eſt hoc apud Philoſophos magnos, Lapidem non eſſe lapidem: apud Idiotas vile & incredibile: quis enim credit lapidem aquam, & aquam lapidem fieri, cùm nihil ſit diverſius? Attamen revera ita eſt.

Geber C. 11. ſummæ perfectionis.

ET hoc eſt, quod facit eos opinari, impoſsibile eſſe ejus conſtructionem, quia deſtructionem artificialem (auri videlicet) ex curſu naturæ ignorant. Attentaverunt fortè, quòd ſit fortis compoſitionis, ſed quâm fortis compoſitionis ſit, non attentaverunt.

Philo-

Hermetis Trismegisti

TRACTATUS AVREVS

DE LAPIDIS PHYSICI SECRETO, IN CAPITULA SEptem divisus: nunc verò à quodam Anonymo scholijs illustratus.

CAPITVLVM PRIMUM.

HERMES.

Hermes enim inquit. In tam longa ætate non destiti experiri, nec animæ à labore peperci, artem & hanc scientiam solius Dei vivi inspiratione habui, qui mihi famulo suo pandere dignatus est.

SCHOLIUM.

Ria potissimum sunt artis discipulo seu doctrinæ filio necessaria: Studium, Experientia, & Benedictio divina.

Quicquid enim studio & diligenti meditatione in intellectum nostrum primò implantatur ac inseritur, id posteà experientia, sive oculari demonstratione, ab operatione manuali producta confirmatur. In neutra tamen actione felices tibi pollicearis progressus, nisi favorem ac benedictionem divinam, tibi prius quoque conciliaveris. In humanis enim rebus peragendis, primas occupat partes voluntas & decretum DEI: *sicut scriptum est, Rom 9. Non est currentis, neq; volentis, sed miserentis* DEI. *Hunc si propitium & benevolum habueris, nullum extimesces obstaculum, licet vel totus etiam mundus, & diabolus ipse tibi adversetur: nihilominus tamen feliciter tuum perficies propositum. Contrà tamen si iratum eundem senseris, omnis labor erit irritus, vanus & inanis, juxta illud:*

Nullius est felix conatus, & utilis unquam:
Consilium si non detq; juvetque DEUS.

Hippocrates ad perfectam medicinam septem hæc sufficere contendit: Naturam, præceptionem, locum studijs aptum, institutionem à pueris, studium, industriam, tempus. Sed quod præ cæteris summè necessarium est

præter-

prætermittit, divinam nempe benedictionem: idq; vel ex DEI ignorantia, vel ex suorum Deorum, quorum infinitum numerum gens olim ethnica colebat, contemptu. Ac quamvis propterea excusandus videatur, quod Ethnicus fuerit: ingens tamen inde discrimen apparet inter ethnicos Chymiæ peritos & imperitos. Sed dices, Hermetem quoq; Aegyptium ex ethnica gente oriundum fuisse. Fateor id quidem, ethnicus fuit natione: relligione tamen proximè accessit ad verum & legitimum Dei cultum. Magi, qui veniebant ab oriente ad Christum, non addicti Judæorum ceremonijs in colendo DEO, neq; ex eorundem populo, sed ex gentilitia familia orti, nihilominus tamen singulari DEI gratia illuminati erant: & dubio procul, in divino cultu fideliter & realiter persequendo non cessissent vel ipsis Judæis, multisvè hodie pseudo-Christianis. Sed quinam fit, quod quidam Ethnicorum, ut Hermes, Plato, tres Magi, & similes adhuc plures videntur tàm præclaram, alij verò adeò exiguam, aut planè nullam de DEO habuisse cognitionem? Hunc quæstionis nodum solvit D. Paulus in epist. ad Rom. cap. 1.

Ubi geminam proponit Ethnicorum differentiam, quorum alios dicit DEUM cognovisse quidem, sed non ut DEUM glorificasse & gratias egisse: alios autem occasionem, DEUM ex natura cognoscendi, suâ propriâ culpâ neglexisse. Præterea si omnium ætatum tempora percurrimus, conspicuè videre licet, Ethnicos illos philosophos, qui Chymiam simul excoluerunt, præ cæteris majori pietatis virtutumque splendore emicuisse. Absit enim ut Hermes, Pythagoras, Plato, Anaxagoras, aliiq; plures Chymici Philosophi, tàm scabiosè & impiè loquantur de DEO, ac ipse Galenus Chymiæ ignarus loquitur de Christo & Moyse. Multò enim majori pietate & veneratione excoluerunt almum illud & divinum æternitatis NUMEN: cujus infinitam potestatem & immensam gloriam ac majestatem non obscurè intuebantur in unico omnis mirabilitatis subjecto, in lapide nempe suo Philosophico: in quo tanquam in lucido speculo videbant omnes omnium rerum naturalium, cælestium & elementarium vires atq; virtutes. Unde palàm professi sunt in suis scriptis: Artem Chymicam aut invenire hominem pium, aut redde-

reddere illum pium. Hos igitur nostro seculo omnes veri Chymici, viri probi ac cordati, DEUMq; timentes, meritò imitantur. Galenum autem qui sequuntur, majori periculo expositi sunt. Verendum enim, ne discipuli ex diuturna & crebra Galenicorum scriptorum lectione, præceptoris mores & vitia imbibant, & eandem atheismi labem fortè contrahant. Si libêret medicam historiam à centenis tantùm annis repetere, plurimos utiq; viros doctissimos & celeberrimos adducere possem, qui præceptoris nimio amore effascinati, in hanc temeritatis, ne dicam impietatis, scenam prodire, non sunt veriti.

Sed his oblivione sepultis, sequamur potius Hermetem nostrum, qui ingenuè, sineq; omni tergiversatione fatetur se in hujus scientiæ artisq; possessionem non per tectum, ut fures, lupi rapaces, & Pharisæi solent, sed per legitimum Philosophiæ ostium ex impulsu & inspiratione solius DEI intrasse. Hujus enim sacræ Philosophiæ ostium unicum ac solum verum est Spiritus veritatis: qui spirando, ubi vult, aperit & commonstrat Chymiæ studiosis viam rectam, eosq; deducit in omnem veritatem.

tem. Nam in quorum animis ſemel oritur ille veritatis lucifer ac ſtella benedicta, è veſtigio inde fugantur & radicitus expelluntur, omnes errorum tenebræ. Divinitus itaq; nec aliunde inſpiratur Hermetica Philoſophia: nec eadem plures, quàm unum ſolum authorem, nempè DEUM agnoſcit. Ab hoc uno qui aberrat in hac ſcientia perveſtiganda, ſuam miſeriam & errorem haud dubiè tandem deplorabit. Artes reliquas vulgares qui ſcire volet, eas poterit facilè ab artificibus & præceptoribus, in ſcholis ad hanc rem deſtinatis perdiſcere. Conati quidem ſunt hactenus multi in Scholis & Academiis, Philoſophiæ fundamenta, cauſas & principia quoq; juxta eandem methodum, è proprio cerebro enatam, ſtudioſæ juventuti inculcare: ſed quo fructu, experientia ſatis ſuperq; demonſtrat. Puris enim Philoſophiæ fontibus relictis, qui à ſolo patre luminum deſuper in fidelium corda influunt, ad inanes & aniles quorundam Ethnicorum nugas, & hominum otioſorum figmenta atq; deliria delapſi ſunt: & non ſolùm hunc ſacrū & fertiliſſimum Philoſophiæ agrum, innumeris mendaciorum commentis conſpurcarunt &

devastarunt: sed alias quoq; scientias, puras atq; sanctas, suis quisquiliarum sordibus simul inquinarunt, & tam horrendè deformarunt: ut vix ac ne vix quidem scintillulam adhuc in illis agnoscas residuam genuinæ ac primævæ integritatis. Tantæ cladis causa non minima existit mendosum illud & rixosum artis disputatricis inventum, de qua paulò post infrà dicetur. Hinc in varias adeò partes distracta Philosophia, modò ab hoc, modò ab illo violentos depravationum insultus passa est. Quid enim operæ pretium hac in re facerent isti, qui lumine Naturæ destituti, ex proprio cerebro, uno atq; altero argumento dialectico in medium prolato, fabulosa principia & causas, pro artis fundamento, simplicioribus ac rerum ignaris obtruderent? Ex qua re tanta opinionū varietas emersit, quantus philosophantium numerus, ut quem nunc sequaris aut deseras, vix perspicias. Tam obstinato sunt interim quidam animo, ut quamvis apud multos authores evidenter satis agnoscant rei falsitatem, tamen mordicus eos, tanquam milites veterani & strenui antiquitatis defensores propugnent, ac ignominiosum sibi fore existi-

 ment,

*ment, si à sententia tot seculorum serie sta-
ta, & tam longo artificum usu comprob
desciscant. Nec satis est, seipsos in tam v
hominum mancipia degenerasse, sed ejus
calamitatis participem quoq; fieri cupiunt
neram & innocentem studiosam juventut
Hinc suos discipulos nolentes volentes in su
pertrahunt sententiam, ijsq; voce & scrip
minis & objurgationibus omnem interdic
philosophandi libertatem: sicq; claudunt
gnum philosophicum ante homines, & ipsi
trare non contendunt, nec advenientes intr
re sinunt. Rectius facerent hujusmodi My
sophi, si in tam ancipiti authorum electione c
stituti, repudiata Aristotelis, Galeni, aliorum
authoritate, ad ipsum fontem suos deducere
discipulos. Fons autem iste ubi? Disce h
à Sapiente, si sapis; qui lib. Sap. cap. 7. inqui
DEUS est Sapientiæ DUX, & sapientium
emendator: in manu ipsius, & nos & sermo
nes nostri, & omnis sapientia, & operum sci
entia & disciplina. Ex hoc eodem fonte Her
mes quoq; noster suam hausit scientiam, ut i-
psemet fatetur his verbis; Hanc scientiam,
inquit, solius DEI vivi inspiratione habui.*

Pudent

Pudeat hodierno seculo Christiani nominis Philosophos, quod se patiantur superari ab Ethnicis: quibus olim nihil constabat de veritatis luce, nempe de CHRISTO, in hunc mundum venturo: qui fons omnis scientiæ ac intelligentiæ, ipsaq; vera & æterna DEI sapientia, sæpenumerò nos insuper in verbo suo paternè ac fraternè allicit, vocat, & amicè hortatur, viamq; ac rationem nobis ostendit amplissimam, quà possimus non tantum in ejusmodi scientiarum abstrusarum penetralia pervenire, sed etiam his majora desuper à patre luminum adipisci: sed ingratus mundus plus diligit tenebras, quàm lucem, potiùs delectatur in impuro ethnicorum impiorum cœno volutari, quàm puro ac salutari DEI verbo obtemperare. Quid igitur expectandum his erit, pro tanta ingratitudine & summa contumacia? Nihil sanè aliud, quàm simile responsum, quale tulisse legimus inobedientes Israëlitas apud Esaiam cap. 30. quod verbis paucis ad nostrum propositum mutatis ita habet: Væ vobis Philosophi & Medici desertores, dicit Dominus, ut faceretis consilium, & non ex me: & ordiremini telam, & non per spiritum meũ,

ut adderetis peccatum ſupra peccatum: qui ambulatis, ut ſectemini Græcos mendaces, & os meum non interrogaſtis, ſperantes ſingularem ſapientiam ac ſcientiam in nugis Ariſtotelis & Galeni: & habentes fiduciam in deliramentis Græcorum, & erunt vobis nugæ Ariſtotelis & Galeni in confuſionem, & fiducia mendacium Græcorum in ignominiam.

Noli mihi hic exprobrare illud tritum in ſcholis, quodvis ſuo loco & tempore agendum, neq; ſcientias ſacras cum profanis confundendas. Nam ſi me rectè capis, nihil profanum erit in Philoſophia: eundem enim cum Theologia authorem habet. Tibi autem fortaſſe vana & profana videtur philoſophia, qui eam didiciſti à nugaci & vano magiſtro. Rectè igitur tibi erit in confuſionem, mihi verò in ſemitam rectam ad ſacras & profundiſſimas ſcientias indagandas. Si ex eodem fonte haurires philoſophiam tuam, ex quo eam hauſit Hermes, nihil utiq; profani relinqueretur, de quo conqueri poſſes. Conſidera quæſo tres illas tuæ Philoſophiæ partes, Ethicam, Phyſicam & Logicam: nonne omnium harum authorem cenſes DEUM eſſe? Præ nimio

mio pudore id quidem vix negare audes, sed quomodo facto id neges, mox intelliges.

In prima parte, quam Ethicam appellas, præcipuè agitur de virtutibus moralibus, quæ à moribus vel ab assuefactione ita dicuntur. Quare? quia prout tua fert opinio, Virtus est habitus bonus, inclinans ad rectè agendum. Habitus rectè agendi unde comparatur? Longo usu & assuefactione. Usus autem & assuefactio consistit in arbitrio & voluntate hominis. Ergò virtus moralis pendet non à divina benedictione, sed ab homine: qui ex proprijs viribus, usu & assuefactione virtutis habitum sibi comparare potest. Sed quàm absurdum hoc sit, palàm fit ex eo, quod inter virtutem Theologicam & Ethicam, differentia, quam pro tuæ opinionis fundamento perperam constituisti, planè nulla sit. Omnium enim ejusmodi virtutum essentia mediatè & immediatè procedit ex DEO. Mediatè per thronos, potestates, dominationes, angelos & archangelos. Immediatè per DEUM ipsum. Fortitudinis igitur in Alexandro Magno, Julio Cæsare, Lucullo,

Sylla, Mario, cæterisq; heroibus ethnicis alius author statuendus non est, quàm fortitudinis in Samsone, qui unctus erat Domini. Et ne impiè hoc fortè dictum putes, pro certo habeto: DEUM Solem suum oriri sinere super bonos & malos: neq; hoc solummodo intelligas de Sole cœlesti sive firmamentali, sed de supercœlesti etiam, de Sole nempe justiciæ, qui filius DEI est ab æterno genitus, in quo Deitas plenariè, omnesq; virtutes divinæ corporaliter inhabitant. Unde Corn. Agrippa lib. 3. cap. 58. Qui virtutem, inquit, aliquam possidere cupiunt, orandum illis est, & supplicandum crebrò ad eum, qui in se omnem continet virtutem. Quis autem is est, qui omnem continet virtutem? nonne Christus Salvator noster, & DEUS, cum Patre & Spiritu sancto, qui teste Malachia cap. 1. æquè versatus & operatus est in gente ethnica, quàm in populo suo electo. Sic enim scriptum legimus apud Prophetam: Ab ortu Solis usq; ad occasum magnum est nomen meum in gentibus, & in omni loco sacrificatur & offertur nomini meo oblatio munda: quia magnum est nomen meum in gentibus dicit Dominus exercituum. Sed reprobati fuerunt

fuerunt multi ethnicorum, quod cum DEI gloriam & magnificentiam non tantum in externis creaturis, sed in seipsis quoq; cognoscerent, aut cognoscere potuissent: DEUM non ut DEUM glorificarent, nec ipsi pro tam infinitis bonis ac donis gratias agerent: sed fortis fortitudinem sibi, non DEO: justus justitiam sibi, non DEO: dives divitias sibi, non DEO acceptas ferrent. Quod conspicuo Nebuchodonosoris Regis Babylonis exemplo facilè probabimus, si res postulat. Is enim non DEO, sed sibi ipsi adscribit regni sui splendorem & amplitudinem: dum imprudens in hæc erumpit verba: Nonne, inquit, hæc est Babylon magna, quam EGO ædificaviin domum regni, in robore fortitudinis MEÆ, & in gloria decoris MEI: Sed cum adhûc sermo esset in ore regis, vox de cœlo ruit: Tibi dicitur Nebuchodonosor rex: Regnum tuum transibit à te, & homines eijcient te, & cum bestijs & feris erit habitatio tua: fœnum quasi bos comedes, & SEPTEM tempora mutabuntur super te, donec scias, quod DOMINETUR EXCELSUS IN REGNO HOMINUM, & cuicunq; voluerit, det illud. Dan. cap. 4. Quale

quæso

quæso hoc regnum erat, Israëliticúmne sive fidelium electorum DEI? *an verò Babylonicum ac infidelium ethnicorum? Maximè infidelium, in quo tamen nihilominus dominabatur* EXCELSUS. *Dominari autem dicitur Dominus in regno hominũ, quod idẽ est ac dominari in hominibus regno præfectis. Ex quo meridiana luce clarius patet, virtutẽ Theologicam & Ethicam, fideliũ & infidelium, ratione essentiæ & originis non invicẽ differre, sed ab uno eodẽq; autore, nẽpe Deo proficisci: fidelibus autẽ in salutẽ, infidelibus verò & ingratis cuculis in judicium & æternã condemnationẽ cedere.*

Hinc facilè elucescit discrimen inter Ethicam Hermeticam, quam potius Christianam appellare fas est, & inter Ethicam Peripateticam sive paganam. Hermetica sive Christiana agnoscit DEUM, *unum omnium virtutum authorem, ad eundemq; colendum, tanquam ad finem ultimum refert omnium quoq; virtutum actiones. Peripatetica verò sive pagana in virtutibus excolendis, non* DEI *benedictione, sed proprijs nititur viribus, quod fundamentum est falsissimum, finemq; similiter spectat spurium & adulteriuum, gloriam*

videlicet

videlicet vanam & inanem. Et quod miror, hic paganiſmus nondum exolevit in Chriſtianorum ſcholis, ſed tanquam pars Philoſophiæ ſummoperè neceſſaria excolitur: Ex quo ſi ulla capitur utilitas, ejus Profeſſores in Academijs hanc capiunt ſolam, ut conſcribant theſes Ethicas, quas defendendas obtrudunt ſtudioſis, à quibus poſtea amplum aliquod expectant honorarium: quale non ita pridem quidam de liberalitate diſputans, præſidi ſuo pro præſidio exhibuit, viginti nimirum aliquot thalerorum imperialium: quam liberalitatem ut ſummoperè in hoc laudavit præſes, ſic viciſſim alios vituperavit, qui minus obtulerant. Hæc ſcilicet à profeſſione Ethices emanat utilitas, ut Doctores nunc quæſtum ex ea faciant: ſed dum illi leges & præcepta virtutum alijs præſcribunt, ſibiipſis non cavent, quin interim in horrenda vitia, in avaritiam nempe, & ſimilia plura imprudenter incurrant. Quod ſi quis præter enumeratam utilitatem, & hanc intrudere conetur, quod nimirum Ethices præcepta plurimum inſerviant ſtudioſæ juventuti in moribus externis informandæ; tunc huic telo

oppo-

oppono unicam pietatem, quæ utilis est ad omnia, habens promißionem tam præsentis, quàm secuturæ vitæ. In hac una si benè erudiantur, & proficiant adolescentes: tam externorum quàm internorum morum elegantia, vitæq; integritate præstantißimi evadent. Valeat igitur cadaverosa illa & emortua Paganorum Ethica, cum Christiana nostra è vivis divinitatis fontibus profecta, nos non tantùm secularis felicitatis in hoc mundo, sed æternæ etiam beatitudinis in secutura vita, participes efficiat. Hujus namq; virtutes fiunt ex fide vera in Christum, sine qua nemo hominum DEO placere, aut salvari unquam poterit. Sin verò quis iterum hîc inferat, quasi Ethicam cum Theologia confundam: sciat is me non authorem esse tantæ affinitatis, vel potius identitatis in utraq; scientia, sed ipsam æternam DEI sapientiã, à qua tanquam à centro emanarunt omnium scientiarum, artium & disciplinarum radij, & rursus in eandem quoq; tanquam in idem centri punctum collimant simul omnes: ita ut quascunq; scientias hominum curiositas & superstitio disjunxit & divisit in Theologiam, Ethicam, Jurisprudeu-

prudentiam, Politicam, Physicam, Logicam, Astronomiam, Cabalam, Magiam, Chymiam, & alias plures: has omnes complectitur sub se unica Philosophia Hermetica sive Christiana: quæ una unico æternæ veritatis fundamento, firmo & immoto stabilita, plures quidem in aspectum externū producit, quæ tamē omnes in idem redeunt principium internum. Omnia namq; ab uno, & omnia ad unum. Hinc D. Paulus rectè & Christianè philosophatur, inquiens: Divisiones sunt gratiarum, idem autem spiritus: Et divisiones ministrationum sunt, idem autem Dominus: Et divisiones operationum sunt, idem autem DEUS, qui operatur omnia in omnibus, 1. Cor. 12. Redite ergo in viam ô pagani Philosophi, & DEO reddite gloriam, non vestræ inani Philosophiæ, per quam ne seducamini, fideliter vos admonet idem Apostolus. Abdicate falsas de virtutum habitu comparando persuasiones: DEUM omnium donorum & bonorum authorem, assiduis exorate precibus, ut vobis mittat intelligentiæ & sapientiæ spiritum, qui vos in veritatis hortum, sanctis & angelicis virtutum flosculis fragrantissimum deducat: in quem si

intromissi fueritis: oculi vestri aperientur, & pulsis errorum tenebris, videbitis philosophicæ lucis claritatem, in qua posteà pijs votis & meditationibus pascetis oculos vestros: suavissimaq; spiritualium melodiarum consonantia, harmonicoq; concordiæ concentu unanimes, TE DEUM LAUDAMUS *cantabitis, & remotis tandē cunctis inanibus & frivolis disputatiunculis, ætatem invicem in pace transigetis.*

Transeamus nunc ad Physicam, alteram Philosophiæ vestræ partem: quæ quàm fœdè ementitis & fictis hominū opinionibus inquinata sit, vel cuivis in hac parte leviter initiato palàm est. Hanc non repetitis à primo & vero fonte, qui est Deus, author, conditor, & creator rerum omnium, sed ab Aristotele, quem proptereà per excellentiam Philosophum appellatis, quasi is solus sit primus inventor, princeps & monarcha hujus scientiæ. At si Physices principia vera & genuina conferamus cum Aristotelis fictis & commentitijs: tantum discrimen inter utramq; animadvertemus, quantum cœlum distat à terra. Hermetici cum Moyse, verè & rectè statuunt, mundum hunc, & quicquid in eo continetur,

netur, conditum & creatum esse à DEO, ex nulla alia praeexistente materia, quàm per solum verbum FIAT. Ut primum enim Deus dixit: Fiat cœlum: fiat terra; facta sunt: ita ut principium rerum omnium, non investigandum sit aliud, quàm solum hoc verbum, procedens ex ore DEI.

Sed obstãt hîc quidã nasutuli, dicentes, quod quamvis abnegari nõ possit, verbũ Domini esse causã & principiũ rerum omniũ, tamen id solummodo intelligendum esse de causa efficienti, non autem de causa materiali. Absurdum enim esse autumant, si quis asserat, hoc VERBUM, quod non est nisi flatus, spiritus & anhelitus essentialis DEI, corporeum, & visibile factum abiisse in lignum, lapidem &c.

Sed quàm ridicula omniq; explosione digna hæc sit objectio, ex eo constat, quòd differentia hæc inter causam formalẽ & materialẽ locum tantùm habeat in rebus artificialibus: non autem in naturalib. multò minus in opere creationis. In artificialibus quidem, lignũ tanquam subjecta materia, ex qua formatur mensa, separatum quid est ac diversum à scrinario sive artifice, qui efficientis sive formalis

causæ officio perfungitur. In naturalibus autem materia & forma non separatum quid existunt, neque ullam in iis diversitatem quis inveniet, nisi idem velit quoque sensuum fideli testimonio relicto, fingere ea, quæ nullus mortaliū unquam vel vidit, vel audivit, gustavit, olfecit, palpavit. Sed obstinati illi nimis in sua opinionis perversitate, non sensuum judicio semper standum esse dicunt: illudque Galeni placitum, tanquam clypeum æneum huic veritati opponunt, quod 2. de simpl. fac. cap. 2. & 3. author his ferè verbis descriptū habet: Ubi, inquit, sensus hebescit, ibi ad rationem ceu diviniorem hominis partem deveniendum est. Sensus quippe brutis unà cum homine communis est: rationis autem lucidior ille oculus ea percipit, quæ sensus aciem nimis hebescentem effugiunt. Sed quàm sophisticum hoc sit hominis versatilis inventum, quo quidvis probare, quidvis etiam diluere proclive sit homini impudenti: facilè percipiet is, qui recto valet judicio, & vel tantillum in veritatis lumine versatus est. Videamus igitur, quomodo Aristotelis principia physica cum Hermeticis conveniant. Diximus, principium omnium re-

rum creatarum fuisse unicum DEI creantis verbum: quod essentialiter ex ore DEI emanans, adhuc inseparabiliter rebus omnibus inhæret, illas conservat, & vivifico suo vigore ad novam iteratamq; generationem continuè à primo creationis puncto usq; permovet, & in seculi usq; consummationem permovebit. Aristoteles non ex ore DEI, sed ex vertiginoso suo & insipido cerebro proponit tria principia, materiam, formam & privationem. Materiam videlicet informem: & formam immateriatam. Privationem autem dicit esse tertium principium, quod concludat duo in sese: negationem formæ introducendæ, ne prius sit res, quàm fieri incipiat; & aptitudinem ad illam recipiendam, quæ dynamis seu potentia est. Sed mera somnia mihi videntur narrare Peripatetici, quoties ejusmodi fabulosorum & sterilium principiorum mentionem faciunt: imò majorem certitudinem tribuo somnijs, quibus interdum utcunq; eventus respondet, quàm illis principijs.

Si enim verum est hoc axioma philosophicum ejusdem Aristotelis, ut ipsemet non dubito verißimum esse: Nihil videlicet cadere

in sensum, quod non prius fuerit in mente: nihilq́; verè exist ens in mente esse, quod non cadat in sensum: si, inquam, hoc verum est, falsissimum econtrà & mendacissimum erit hoc de tribus principijs commentum. Quis enim unquam tàm acuto sensu præditus fuit, ut potuerit vel oculis, vel lingva, vel reliquis sensuum organis comprehendere materiam sine forma, aut formam sine materia. Sed, inquies, ubi sensus hebescit, ibi ad rationem veniendũ est: scilicet idem est, ac dicas: ubi veritatis lux non illucescit, ibi ad mendaciorum diverticula fugiendum est. Hinc emergit manifestum discrimen inter Physicam Hermeticam & Peripateticam. Ut enim illa à patre luminum, nempè à DEO *desuper hominibus fidelibus donatur: ita hæc à patre tenebrarum & mendaciorum, cacodæmone nimirum, infidelium turbæ, Aristoteli scilicet & ejus asseclis insusurratur. Quamvis autem cogantur Peripatetici nolentes volentes fateri primum ac supremum motorem esse Deum: tamen gloriam* DEI *non quærentes, id rursus negant per traditionem suarũ fabularum de dictis illis tribus principijs & de æternitate mundi. Dolendum sanè est,*

tàm

tàm infirmo ac debili Peripateticorum fundamento superextrui, tam elegans ac pulchrum physices ædificium: quod ex falsis & adulterinis principijs, corrumpi quoq; & depravari necesse est. Dato enim uno inconvenienti sequuntur innumerabiles falsæ conclusiones. Quod cum maximo suo damno proh dolor experiuntur Naturalis Philosophiæ studiosi: qui de causis physicis disputantes perpetuis incertitudinis fluctibus agitantur, adeò ut nuspiam locum inveniant, quò pedem tutò figere possint. Nihil dicam de medicina, his ijsdem suffulta principijs, qua nulla artium incertior ac mendosior sub Sole existit. Theologi quoq; hujus calamitatis consortes, ex horum principiorum falsitate, in plurimas hactenus inciderunt absurditates & errores, quos facile evitarent omnes quarũlibet scientiarum ac disciplinarum alumni, si spretis ethnicorum fabulis, Hermeticæ & soli veræ Philosophiæ operam suam addicerent. Credite mihi, inter Hermeticos Philosophos (loquor de veris, non de Sophistis & Pseudochristianis) nullum in scientijs & artibus dissidium aut dissensionem unquam fuisse, nec in æternum fore.

In unico enim veritatis centro, quod simplex, stabile, & immotum semper manet, conveniunt omnes.

Tandem adhuc videamus reliquam vestræ Philosophiæ partem, Logicam videlicet, sive Dialecticam: quæ definitur esse ars benè disserendi, ratiocinandi, argumentandi, verum à fals. discernendi, disputandi, disceptandi, vel potius rixandi, altercandi, controversias excitandi, lites spargēdi, excitatas & motas pertinaciter & petulanter fovendi, rarissimè easdem componendi: dubia proposita frigidè & jejunè, vel vix & nunquam solvendi, & denique in salebroso incertitudinis labyrintho perpetuò versandi. Hac enim arte in utramque partem, ut vocant, pro & contrà disputandi in usum vocatâ, tot infinitarū opinionum portenta in lucem prodierunt, quæ aliâs suo tenebrarum pulvere obtecta diutius latuissent, nisi horum authores tam speciosis probabilium, hoc est, incertarum, infirmarum, fucatarum, non verarum, ac falsissimarum rationum armis freti in quamvis disputandi arenam descendere se animosè quidem, sed satis protervè ac impudenter obtulissent. Vis scire, unde

tot

tot schismata in Ecclesia sint orta? Solo dialecticorum sive disputatorum, vel potiùs hominum contentiosorum & litigiatorum vitio: qui arte benè disserendi inflati, in ambitionem & gloriæ cupiditatem inciderunt. Ambitio verò excitavit novam opinionem. Nova verò opinio peperit dubium. Dubium Syllogismos. Syllogismi pro & contrà disputandi libidinem & æmulationem. Aemulatio contentionem. Contentio discordiam. Discordia verò schismatum proxima causa, est à Diabolo. Pax verò & concordia à DEO. Ergò omnes Theologi seditiosi, rixosi & contentiosi sunt à Diabolo, & ejus ministri. Pacifici verò & concordiæ amantes, à DEO, ejusq; fideles servi. DEUS enim noster, non dissensionis DEUS est, sed pacis. 1. Corinth. 4. Sed dices, has ultimas enumeratas oLgices proprietates, non legitimo artis usui, sed ejusdem abusui adscribendas esse: quem si spectare quis vellet, posset pari ratione arguere, cæteras artes omnes non solùm reprehendendas, sed è medio penitus tollendas esse. Rectè sanè occurris abusũ prætendendo: in quo quidem ambo in eandem imus sententiam. Nihil enim magis

ipsemet improbo ac detestor, quàm malum rei usum. Sed opinionum diversitatem tantùm in eo habemus: quod ejusmodi abusus originē aliunde, quàm mea fert sententia, derives. Existimas enim artem, quam ex Aristotelis aliorumq́, authorum voluminibus hausisti, per se esse bonam & laudabilem: abusum autem ejusdem supervenisse petulantum quorūdam & scelcratorum hominum malitia. Ego verò contrà primariò artem ob culpam ipsorum authorum, jam vitiosa imperfectionis (omne enim donum imperfectum est à Diabolo: perfectum solum à DEO: ut Paracelsi docet Symbolum) veneno infectam & depravatam esse affirmo: adeò ut idem venenum in artis cultores derivatum, tantæ abusionis pestem introduxerit. Clarius hoc patebit, si artem perfectam & sinceram, cum imperfecta & contaminata conferamus. Contraria enim sibi invicem opposita magis elucescunt. Perfecta nihil aliud est, quàm impressio radiorum divinorum, quorum vi sola, nulla librorum scriptorum, aut axiomatum dialecticorum ope, Philosophus rectè ratiocinatur, & verum à falso discernit. Liber autem in quo con-

scrip-

ſcripti iſti radij reperiuntur, eſt multò major, quàm ut tàm anguſtis Logices carceribus includatur. Eſt enim abyſſus divinitatis, in quo infinitus rationum apodicticarum, certarum, firmarum, verarum, ac planè irrefutabilium theſaurus viget. Ex his locis ſi Philoſophus argumentum aliquod ſumſerit: certam utiq; & infallibilem inferet concluſionem, contra quam omnes paganorum coloniæ non prævalebunt. Imperfecta autem & corrupta Logica, eſt ſolummodo mancum mutilumq́; curioſorum hominum inventum, qui totum hoc univerſum, cœlum & terram, DEUM, angelos & homines, occulta & manifeſta, certis & paucis quibusdam regulis ac locis Dialecticis, ut vocant, comprehendere temerario auſu conantur. Quid enim ineptius vel auditu abſurdius excogitari poteſt unquam, quàm ex tam ſtrictis & fictis Logices cancellis, ratiocinari velle de infinita DEI majeſtate & potentia, tam in verbo ſuo, quam in natura, partim manifeſtata, partim non manifeſtata. Infinitum enim perſcrutari nemo poteſt per finitum,

ſed per infinitum. Quod autem ut fiat, non ad organum Dialectices finitum, ſed ad fontem infinitatis, DEUM nempè ipſum, omnium artium authorem recurrendum erit: qui ſolus ex inexhauſto & infinito ſuæ benignitatis ſcrinio, petentibus & fidelibus ſuis liberaliſſimè largitur ſpiritum diſcretionis inter verum & falſum, adeò ut de quavis quæſtione propoſita, rectum & inculpatum ferre queant judicium. Cum econtrà pagani, certis axiomatum limitibus in nimiam coacti anguſtiam, de rebus judicandis timidè admodum pronuncient, & è mille propoſitionibus, vix unam veram & ſtabilem, quæ non leviſſimo quovis rationum momento everti poſſit, proferant. Hinc nempe fundi iſtius calamitas, quod diſputantes, copia rerum ſuperati & confuſi, in tot inextricabiles errorum ſyrtes præcipitentur. Quomodo enim inde pedem retrahant, cum canonum locorumq; penuria preſſi, quò ſe vertant, amplius neſciant. Ne autem idcircò videantur indocti & artis rudes, nominis ſui & exiſtimationis ſalutem quærunt rixis & altercationibus: ex quibus poſteà prolabuntur in convitia & calumnias: ſicq; continuata ſerie de vitio in

vitium

vitium progrediuntur. Vides ergò abusum Logices primariò adscribendum esse vitiosæ artis inventoribus: secundariò verò horum asseclis & sectatoribus, qui nimio paganorum suorum præceptorum amore excæcati, veritatis lumen minus inspiciunt, sed ita antiquam illam erroris cantilenam cum ipsis canere pergunt: nec ab instituto desistunt, priusquam Mosaicam vel Hermeticam scholam ingressi discant, omnium artium & disciplinarum studia vana esse & irrita, nisi à DEO illarum unico authore inspirentur, & ejusdem favore & benedictione foveantur & conserventur. Sed non absurdum Davidicum illud Psal. 13. in modernos Peripateticos & paganos usurpare nunc licet: Ubi scriptum legimus: Omnes declinaverunt, simul inutiles facti sunt: Corrupti sunt, & abominabiles facti, non est, qui faciat bonum, non est usq; ad unum. Ac licet ex tanto numero vix unus atq; alter veritatis lumine irradiatus resipiscat: vix tamen palàm id profiteri audet, sed ex metu reliquorum Pharisæorum, hominum fanaticorum, cogitur tanquam alter Nicodemus noctu, hoc est, in occulto sua artis negotia tracta-

re,

re, nisi velit audire hæretic9, magus, exorcista, sophista, Ramista, Paracelsista, Alchymista, etc.

At sufficit his generatim tantùm ostendisse differentiam inter Philosophiam Hermeticam sive Christianam, & Peripateticam sive paganam: ac breviter simul originem, causam & principium utriusq; lectoris judicio subjecisse. Qui ex veritate est, inquit ipsa veritas, Salvator noster Christus, vocem meam audit: qui verò amat mendacium, in via sua, antequam dimidium mundani absolvat itineris, miserè peribit. Resipiscite ô pagani philosophi: paganismum illum vestrum in Philosophia DEO & omnibus bonis abominabilem exuite, & Christianismum verum induite: hunc non ore tantùm profitemini, sed reipsa & factis ostendite, ac cogitate, quod ratio unicujusq; verbi otiosi sit reddenda. Quæ autem major vanitas, quàm sectari & defendere paganorũ deliria, quæ tot manifestis abundant nugis ac mendaciis, ut in illorum scriptis vix occurrat unica pagella, quæ non totidem errores, quot lineas atq; verba contineat, adeò ut iis emendãdis una litura sufficiat. Hæc itaq; de inspiratione divina, tanquam præcipuo artis capite, paullò

paullò fusiùs ab initio tractare volui, ut lectorum animi hoc Hermetis exemplo pellecti, primo statim limine aptiores redderentur ad ea, quæ sequũtur, pervestiganda & cognoscenda.

Quemadmodum autem hortulano, cœli clementia & astrorum influentia non sufficiũt ad plantulas suas fovendas & educandas, nisi diligens quoq; accedat soli agriq; cultura: ita Philosophus vix aut nunquam dignabitur inspiratione illa divina, nisi animũ debito modo præparatum & instructũ adferat. Præparatio autem hujusmodi in duobus potissimùm officinis perficitur. In oratorio videlicet & laboratorio: quorum quodlibet proprijs & peculiaribus utitur instrumentis. Oratorij præcipuè hæc sunt: Preces, orationes, vota, gemitus, & suspiria, incessabilia ad DEUM opt. max. Item studium, diligentia, industria, assiduitas, indagatio & frequens meditatio in libris Bibliorum & Naturæ. Laboratorij autẽ in genere ferè sunt carbones, furnus, forceps, vas, follis, & hujus generis infinita alia, quæ omnia singulatim recẽsere nimis longũ foret. His paucis tantũ in laboratorio rectè aptatis, igneq; tum in furno philosophico, tum in pectore piè accẽso, arti-

artifex tam demum DEI *imploret auxilium, nec cesset ab instituto: donec voti compos, expectatam certamq́ue* DEI *benedictionem experiatur: non secus ac ipse Hermes, qui post varios labores, divinam sibi gratiam contigisse, liberè ac ingenuè profitetur, dum inquit: Anima non peperci à labore, & hanc scientiam solius* DEI *vivi inspiratione habui, qui mihi famulo suo pandere dignatus est.*

HERMES.

VErum rationabilibus judicare vim rabitrandi tribuit, sed nemini occasionem delinquendi reliquit.

SCHOLIUM.

D*EUS hominem à cæteris animantibus ideò distinxit, ut ratione præditus cæteris creaturis præesset, & cuncta suo dominio subderet. Hæc autem rationis vis nihil aliud est, quàm portiuncula sive scintillula quædam divinitatis, spiritus invisibilis, sive spiraculum vitæ, quam inspiravit* DEUS *in faciem hominis, & fecit hominem in animam viventem, Gen. 2. In hac rationis luce vult* DEUS*, ut piè & sapienter ambulemus; & in lege ejus tum*

tum scripta, tum per Naturam & Creaturam nobis revelata meditemur die ac nocte.

Adam quidem Protoplastus in ea luce, qua ante lapsum perfectè ornatus, præ cæteris omnibus creaturis, sicut Sol inter astra fulgebat, tanquam in lucidissimo speculo contemplabatur omnia mirabilia DEI. Sed quia post transgressionem legis, hoc rationis lumen in posteris ejus, à prima sua perfectione & claritate multum defecit: ad hujus instaurationem sese ultrò obtulit filius DEI Christus Jesus, qui nobis fidelibus suis factus est in animam vivificantem, spiritualem, cœlestem. Hac anima in nobis, tanquam media natura duce, cooperante simul sacrosancto gratiarum ac donorum flamine, rursus à somno ignorantiæ, improbitatis & mortuæ Philosophiæ resurgentes, & in latissimum scientiæ, sinceritatis, & vivæ Philosophiæ campum excurrentes, in eoq; strenuè & assiduè nos exercentes, meritò gloriari possumus, quod in reparata rationis Luce, & in viis Domini, prout decet sapientes, fideliter ambulemus. In hac enim luce si ambulaverimus, voluntati divinæ minimè reluctabimur. DEUS, autem, ut

Hermetis est sententia, hanc libertatem sive arbitrium philosophandi homini permisit. Contrà verò nequaquam DEI *voluntas est, ut homo peccatorum vitijs se polluat, aut qualemcunq; delinquendi occasionem oblatam arripiat. Hostis enim peccati infensissimus est, nec impunè abibit ullus, quicunq; peccatorum dominio obnoxius, frena nimis laxata nō inhibet.*

HERMES.

EGo autem nisi judicij diem, aut animæ damnationem, ob absconsionem hujus scientiæ metuerem, nihil de hac scientia patefacerem, nec cuiquam prophetisarem. Volui verò debitum fidelibus reddere, uti author fidei mihi largiri dignatus est.

SCHOLIUM.

SI cui dubium est de Philosophia Hermetica, num Christianismo conformis sit, nec ne, huic relata modò verba dubitationis istius scrupulum mox excutient. Quæ enim major possit esse affinitas & cognatio, quæ propiùs accedat ad Christiani hominis veram notam, quàm qualis ex his Hermetis verbis percipitur. Mandatum enim habemus, ut DEUM *diligamus*

mus ex toto animo, & omnibus viribus, & proximum ſicut nos ipſos. Author DEUM tanta cum reverentia & timore amat, ut, niſi in amore & timore ejus conſtans perſiſtat, vereatur, ne reus fiat judicij æternæ damnationis. Proximum autem non aliter ac ſeipſum, fideli etiam amore proſequitur in eo, quod communem ſcientiæ ſuæ ſocium illum reddere percupiat: quod utiq; nunquam in animum induxiſſet ſuum, niſi extremi judicij terror & DEI ac paucorum fidelium amor animum ejus inflexiſſet. Sed quæres forſan, quænam ſit hujus tenacitatis in arcano iſto revelando cauſa? impietas nempè hominũ, quorum plurimus numerus indignus eſt, ut in ſacrariũ Philoſophiæ intromittantur: propter hos nimirum, inquit, nihil ſe patefacturum fuiſſe: ſed quia ex tanta impiorũ & ſceleratorũ hominum multitudine, DEUS ſemper in quibusdam quantumvis pauciſſimis reliquit ſemen Philoſophicæ pietatis: propter hos paucos dicit, ſe talionis legem ſanctè ſervaturum: hisq; eandem ſcientiam, quam à DEO revelatã impetravit, literis ita conſignatam traditurum; ut nihilominus non niſi digni doctrinæ

filij, ad quos, ut mox audiemus, hunc sermonem instituit, verum inde sensum elicere possint.

HERMES.

INtelligite filij sapientum præteritorum Philosophorum, non corporaliter, nec imprudenter 4. elementorum scientiam, quæ sunt patientia suis rationibus, & cum sua abscondita operatione. Est enim eorum occulta operatione. Nam nihil agit, nisi componatur, quia non perficitur, nisi prius sui colores peragantur.

SCHOLIUM.

COmpellat author filios sapientum, hoc est, discipulos artis dignos, pios, & electos. Non enim omnes, qui se dicunt filios doctrinæ, in intima artis penetralia introibunt. Sunt etenim pauci, quos Jupiter æquus amavit. Frustrà igitur conantur, huic sese arti ingerere, qui natura sua ad hanc minus apti sunt. Eundem enim eventum tandem experiuntur, qualem plurimi monachorum experiri solent: qui dum pueri adhuc, de naturali inclinatione

non satis constantes inconsulto quodam zelo in cœnobia ingrediuntur, adulti verò ad ingeniū redeuntes, longè ad diversa feruntur studia. Hinc vitā monasticā exosi, monasterijs valedicunt, exeunt, discedunt, erumpunt, evadūt: fitq́; sæpenumero ex monacho mœchus, ex raso Thraso; ex relligioso agaso. In idem turpitudinis barathrum incurrunt quoq́; ij, qui ultra genij & ingenij vires se insinuare conantur huic profundissimæ scientiæ: post varios enim labores, frustrà susceptos & insumtos, de summo artis fastigio assequendo desperantes, mirabili quadam metamorphosi fiunt tandem ex Philosophis sophistæ, ex medicis medicastri: quorum hodiè ingens numerus ubiq́; locorum occurrit: qui multivarijs constructis fornaculis, dies ac noctes coquendo, distillando, extrahendo, (vel potius expilando nummos putà ex proprijs & alienis loculis) subtiliando, incrassando, summaq́; imis confundendo, magnum medicamentorum Chymicorum, ut vocant, acervum sibi comparant, sibiq́; multum in vano isto labore sapere videntur: ac nisi manifesta reclamitaret experientia, multis equidem, nec non doctis ac eruditis sua persvaderent garrulitate,

fœtida sua stercora esse meros ficos dulces & suaves. Ex Chymicis autem vulgaribus, neq; adeò doctis fiunt Chyrurgi, balneatores & circumforanei: Ex deploratis verò & desperatis Alchymistis impostores, fures & furciferi, quorum non pauci nostra quoq; ætate, patibulo suspensi & suffocati vitam miserè finierunt. Ergo

Tu nihil invita dices faciesvè minerva.

Observavi frequenter in colloquijs, cum hujusmodi farinæ hominibus institutis, ipsos neglecta omni scriptorum Philosophicorum lectione ac meditatione tantùm in ore habere nummos: nummos loqui, nummos somniare, nummos vigilare. Ex quibus nonnulli tanta aviditate auri argentiq; corradendi tenentur, ut non homines, sed lupos referant famelicos, qui octo pluriumvè dierum inedia emaciati, escam ex rapina oblatam, ardentissimo degluttiendam stomacho appetunt. Ejusmodi lupi voraces & Chrysophagi longè ab arte arcendi sunt, utpote quos voluntaria Philosophorum paupertas non agnoscit pro genuinis discipulis, sed pro spurijs, è regno Philosophiæ procul hinc in exilium relegandis, nec in æternum nisi fortè

resi-

resipiscant, revocandis. Ridet enim Natura (inquit doctissimus Severinus) avaras spes: ac multò tolerabilior est in Philosopho imperitia, quàm avaritia: tolerabilior item ignorantia, quàm intemperantia & luxuria. Decet enim Philosophum esse virum pium, probum, constantem in dictis & factis, firma fide in Deum, prudentem, & nullius rei avarum, præterquā sapientiæ.

Præmissis igitur his, quæ præcipuè in vero artifice reperiuntur, Hermes nunc orditur operis magni descriptionem, quod appellat scientiam elementorum. Ne autem quis putet, illum loqui de elementis, prout ea vulgò in scholis peripateticorum accipiantur: qui elementum ajunt esse corpus simplex, ex quo quidq; primùm constituitur; addit hæc duo verba, non corporaliter, nec imprudenter: Si non corporaliter nec imprudenter: Ergò πνευματικῶς ϗ σοφικῶς, hoc est, spiritualiter & sapienter. Utuntur Philosophi Chymici semper hac licentia in docendo, ut artis vocabula fingant pro suo cujusvis arbitrio. Nam quidam principia artis dixerunt esse 4. elementa, terram, aquam, aërem, & ignem, ut hîc Hermes noster:

alij verò tria tantum statuerunt principia, animam, spiritum, & corpus, ut idem Hermes alibi: vel salem, sulphur, & mercurium, ut Paracelsus: alij duo, agens & patiens: masculum & fœminam: sulphur & Mercurium: alij unum tantum, aquam videlicet Philosophicam. Sed relictâ nominum multitudine, quæ penè infinita existit, artis potius studiosi se convertant ad indagandum noscendumq́ue unicum istud subjectum, de quo Philosophus hoc versu:
Est in Mercurio quicquid quærunt Sapientes.
Quia verò rei cardo in eo potissimum vertitur, ut artis discipulus omnium primùm exploratum benè habeat hunc Philosophorum Mercurium: in ejus gratiam hîc proponam figuras aliquas hieroglyphicas: quibus varij Mercurij proprietates & conditiones, quanta fieri potest luce & brevitate, adumbrabo.

I.

Circulus simplex.

Hic circulus nihil aliud ſignificat, quàm verum & unicum Philoſophorum Mercurium, materiam primam, aquam Philoſophicam primordialem, ſimplicem & ſine diviſione unam. Nam rotunda circuli figura, carens angulis, unitatem ſimplicem denotat. Si quis enim circulum deſcripſerit, neq; principium inveniet, neq; finem. Ex quo colligitur, hunc eundem Mercurium eſſe principium, medium & finem operis: ſine quo qui laborare præſumet, oleum & operam perdet, & nunquam ad veritatis lucem perveniet.

2.

Circulus duplex.

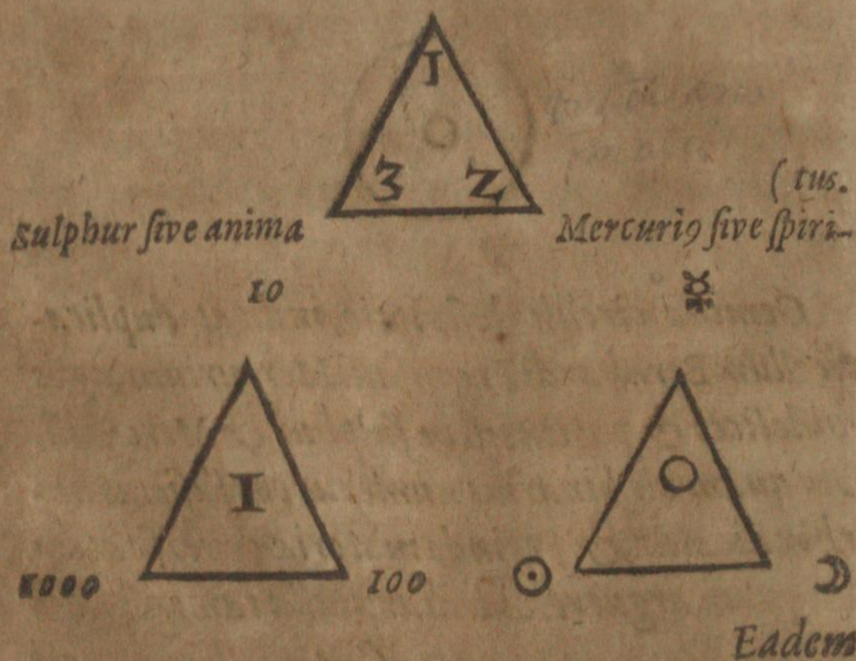
Gemina circuli deſcriptio indicat duplicatũ illum Bernhardi Treviſani Mercurium, agẽs videlicet & patiens: ſive ſulphur & Mercuriũ. Ac quamvis binarius numerus confuſionis author dicatur, & proinde materiæ diverſitatem aliquam arguere videatur: nulla tamen planè

est diversitas. Ambo enim Mercurij ejusdem sunt originis, ejusdēq; naturæ & essentiæ, quod vel ex utriusq; forma circulari facilè innotescit. Nihil autem refert, quod interior minor appareat exteriori. Majoris enim perfectionis ac præstantiæ id tantum signum est. Res enim quò apparentior, eo quoq; corpulentior: quò verò abstrusior & abditior, eò spiritualior, perfectior & nobilior existit. Minor autem occultatus in majorem agit, eumq; sibi assimilat.

3.

Triangulum Philosophorum triplex.

Sal sive corpus.

Eadem

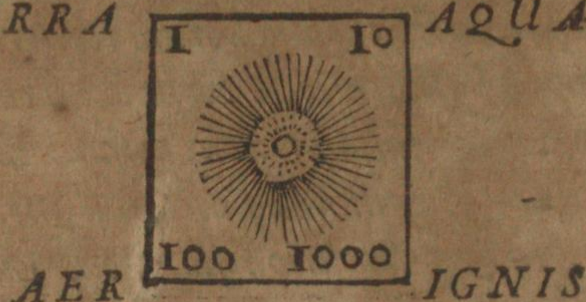
Eadem est utrobiq; horum ternorum triangulorum significatio. Sicut enim corpus & anima: sal & sulphur non possunt invicem conjungi, & per minima uniri, nisi mediantibus spiritu & Mercurio: sic quoq; Luna & Sol procreare non possunt sobolem sibi similem, nisi mediante Mercurio, qui loco seminis elicitur ex amborum corporibus, inq; terræ centro tanquam proprio vase digeritur & perficitur. Hoc autem centrum est in quovis triangulo vel punctum illud medium, vel numerus unarius, vel circulus iste medius. In secundo verò circulo observanda quoq; est numerorum multiplicatio denaria. Non enim fit progressus ab unario ad centenarium & millenarium, omnium numerorum ultimum & perfectissimum (numerato enim millenario, non datur alius numerus: sed per hunc fit progressus in infinitum) nisi per denarium. Nam, ut ait author libri, qui inscribitur Aurora consurgens *cap 2. Decem in Decem respondent.*

4.

Quadrangulum secretum sapientum.

Terra

TERRA AQUA

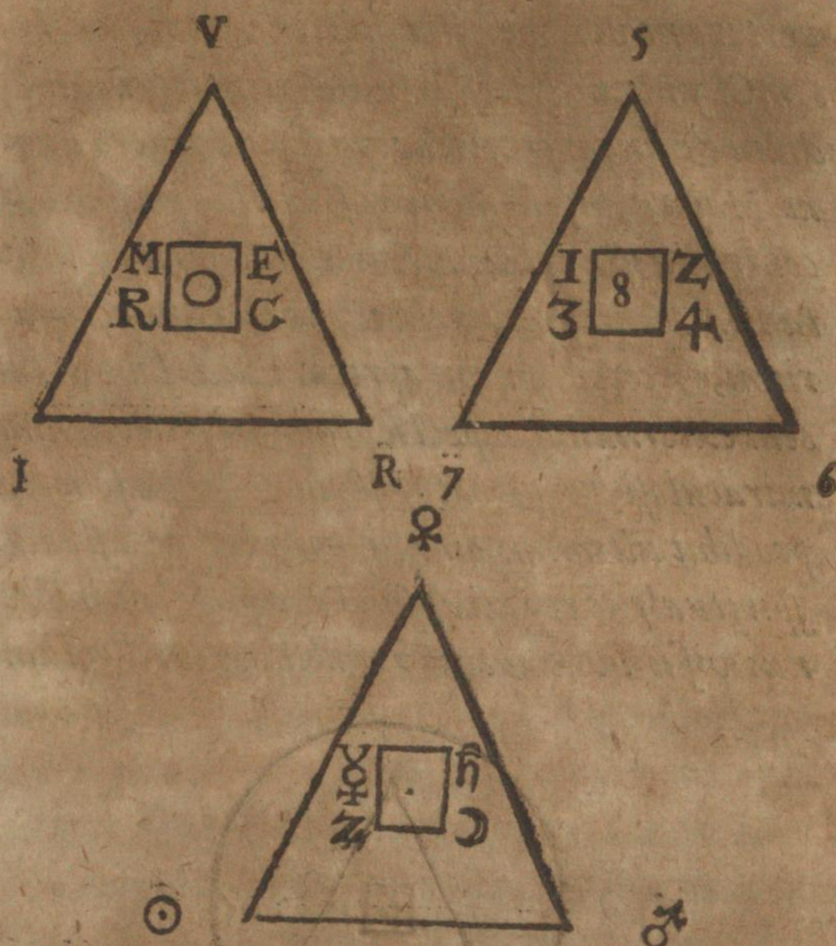
AER IGNIS

Hac in figura manifestè declaratur scientia elementorum, de qua Hermes agit in hoc capitulo. Rectè igitur Aristoteles Chymicus ait: Divide lapidem tuum in quatuor elementa, rectifica ea, & conjunge in unum, & totum habebis magisterium. Hoc unum, in quod redigenda sunt elementa, est circulus ille exiguus, centri locum in quadrata hac figura obtinens. Est enim is mediator, pacem faciens inter inimicos sive elementa, ut convenienti amplexu se invicem diligant: Imo hic solus efficit quadraturã circuli, à multis hactenus quæsitam, à paucis verò inventam. Radijs enim suis ferit omnes elementorum angulos, & longa circumrotatione angularẽ hanc quadraturæ formã vertit in circularem sibi conformem: de quo satis.

5.

Anatomia magica vocabuli MERCURIO.

He

Hæ tres figuræ eodem significato unum tacitè pandunt arcanum, quod non promiscuè cunctis prostituendum.

Sufficiat tibi Lector, quod elicere inde possis veritatem istius versiculi:

Est in MERCURIO, quicquid quærunt sapientes.

Vides enim, quanta secreta comprehendat hæc unica vocula: adeò ut sagax indagator, modò literalem hanc anatomiam in essentialem con-

vertere

vertere noverit, ex illa dictione omnia ad artemChymicam necessaria, h.e. principium, medium & finem operis magni, facile eruere queat. Majora autem magisq; stupenda perficiet, si centralia ista tria interius adhuc occultè latitantia, punctum videlicet, numerum octonarium, & circulum, in apricum Solis sive in lucem externumq; aspectũ produxerit. Hoc enim miraculosè perpetrato, sequens tandẽ schema prodibit ultimum, omniq; perfectione astrali, spirituali ac regali absolutũ: à pluribus hactenus visũ: vix autem à millesimo intellectum.

Cognito itaq; Philosophorum Mercu*rio, occultum operãdi modũ Hermes in sequẽtib indicat verbis. Nihil agit, inquit, (puta Mercurius) nisi componatur. Rationem hanc addit, quia non perficitur, nisi prius sui colores peragantur. Sed quid aliud innuit autor per colorũ*

signi-

significationẽ, quàm operis totius complementum à principio ad finẽ usq;. Non enim fit transitus de uno extremo ad alterũ, nisi per mediũ. A primo itaq; calorum, opus incipiendum, h. e. Mercurius per se perfectus nihil agit, neq; prodest quicquam in opere Alchymico, nisi mortificetur. Granũ enim tritici, nisi in terrã cadens putrefiat, nullum fert fructũ, sed solum manet. Eodem modo Mercurius suam in terram projectus, novum generationis vigorem recipit. Rusticis enim notũ est, quod quævis semina quãvis arefacta & semimortua videãtur, si rursus mandentur suæ terræ, in fæcundum resuscitentur vigorẽ, & pro fatali cujusvis seminis conditione & interna naturaliq; scientia totũ regenerationis opus ad finem feliciter perducant. Terra enim matricis sive uteri, vasisq; rei generandæ idonei vicem gerit. Estq; terra nostra adhuc virgo, quæ nullius viri consuetudine fœdata supercœlesti quodam modo concipit. Pura enim cũ sit, omnisq; labis ac maculæ expers, simile quoq; semen purũ & immaculatũ concipere gestit. Quicquid enim seminaverit homo, hoc & metet. At quãvis hoc quod seminatur sit per se simpliciter perfectum: in eo tamen simplici

perfe-

perfectionis statu non permanet, sed per nostrā putrefactionem solvitur & corrumpitur. Est autem corruptio hæc non ad speciei interitum, sed ad ejusdem conservationem, & ad majorem perfectionē eidem inducendam. Legimus de tribus Magis, qui ab oriente ad Christum venerunt, quòd tres fuerint reges, procul dubio potentes satis & opulēti. Hi licet regna pro hac vita simpliciter sustentāda satis ampla & splē-dida poßiderent: de alio tamen regno non ad centum annorum numerum, sed in sempiterna usq; secula duraturo sunt solliciti. Quod ut impetrent, adeunt regem omnium regum, cumq; ante pedes prostrati adorant. Quod nisi fecissent, suis regnis simplici illo mundano & caduco splendore nitidis frui, quidē potuissent, nunquā verò illa terrena ac momentanea cum cœlesti æterno permutassent. Quemadmodum igitur his Magis, primum instrumentum & quasi clavis ad æternæ salutis portam aperiendam, fuit animi submißio ergà Regem cœlestem, cujus potestas infinita est: ita primus in arte gradus est Mercurij, per se simpliciter perfecti solutio, & in terra sua Philosophica putrefactio: quam

quam posteà sequitur digestio & concoctio continua: donec omnes colores appareant.

HERMES.

SCitote filij sapientum, quod priscorum Philosophorum aquæ est divisio, quæ dividit ipsam in alia 4. Vnam duobus, & tria uni: quarum colori tertia pars est, humori scilicet eum coagulanti: duæ verò tertiæ aquæ sunt pondera sapientum.

SCHOLIUM.

QUod suprà author elementorum scientiam appellavit, nunc Philosophorum aquam nominat. Hanc in quatuor partes dividendam ait: nempe unam partē in duas: tres verò partes uni addendas. Ex quibus omnibus conjunctis septem inde partes, tanquā sparsim in verborum contextu disseminatæ, resultant. Unum enim & duo faciunt tria: Tria & unum, quatuor: Hunc quaternarium si addideris priori ternario, conficies septenarium. Colorum autem differentias dividit in duas tertias, hoc est, in tres rubeos spiritus, & in tres albos. Spiritus autem hos, primum

ab unica Philoſophorum aqua ortos, & in eandem reſolvi poſſe, certum eſt. Ita ut ſimiliter indeceruatur numerus ille ſeptenarius per additionem unitatis, quam ſupplet aqua. In his autem numeris tacitè occultari ſapientum pondera, author non obſcurè aſtruere videtur, præcipuè in ſeptenario, qui numerus ſacer habitus fuit antiquitus, utpote in quo plurimum ſapientiæ ſit reconditum: ſed vim & virtutem ejus mentis oculis contemplari debes. Vulgaris enim hîc oculus, teſte Joanne Dee Londinenſi, caligabit diffidetq́; plurimum.

HERMES.

ACcipe de humore unciam unam & mediam, & de rubore meridionali, id eſt, anima Solis, quartam partem, id eſt, unciam mediam, & de Seyre citrino, ſimiliter unciam mediam, & de auripigmento dimidium, quæ ſunt octo, id eſt, unciæ tres. Scitote, quod vitis ſapientum in tribus extrahitur, ejusq́; vinũ in fine triginta peragitur.

SCHOLIVM.

Pergit

PErgit Hermes sapientum pondera ulterius explicare, adductis variis nominibus. Humor enim, Rubor meridionalis, Anima Solis, Seyr citrinum, Auripigmentum, vitis sapientum, & vinum nihil aliud significant, quàm aquam Mercurij septies distillatam: quæ post octenam destillationem, vi ignis vertitur in cinerem sive pulverem subtilissimum: qui ob puritatem & perfectionem suam igni resistit. Ne igitur mireris, quòd octo partes & tres unciæ æquiparentur: Ternarius enim numerus, qui etiam per trigesinarium repetitur, æquè perfectionis nota est, ac octonarius secundum illud tritum: Omne trinum perfectum.

HERMES.

INtelligite igitur operationem; decóctio ipsum diminuit: tinctura ipsum augmentat, quia Luna post 15. dies diminuitur, & in tertio augmentatur. Hoc igitur est initium & finis.

SCHOLIVM.

SUnt qui operationem lapidis dividunt in duas partes; in priorem & posteriorem.

Prior, quam Hermes exprimit per decoctionis nomen, ipsum diminuit, hoc est, lapidem in simplici suo ac naturali perfectionis statu existentem solvit ac destruit: solutum & corruptum per regenerationis medium pristino perfectionis splendori restituit. Quo peracto, incipit posterior operationis pars, cujus beneficio lapidis virtus, maximo cum fœnore multiplicatur in infinitum. Hoc confirmat author exemplo Lunæ, quæ post 15. dies, suæ scilicet plenitudinis, diminuitur: & in tertio, videlicet quadrato, rursus incrementum sumit. His paucis totum comprehenditur opus, ac tam initiū, quàm finis τῷ φρονοῦντι apertè satis detegitur. Sed non mirum videri debet, quod tàm arduum & magnum secretum tanto sermonis laconismo possit explicari: cum quidam reperiantur, qui propter simplicem decoctionis viam, quæ in opere adhibetur, non verentur asserere, totum opus posse tribus tantùm verbis perfectè & sufficienter edoceri. Sed non statim in censu Philosophorum habendus est, quicunque tam facili & compendiosa via in artem intraverit. Nullum quod memini extat exemplum in historijs Chymicis, quo probari possit, aliquem

aliquem aliquando fuisse, qui hoc pacto artem edoctus, in Philosophum statim evasisset. Eodem enim modo, & quilibet rusticus Philosophi titulo salutandus esset, qui, licet perspectũ habeat modum, agrum benè colendi, in tempore seminãdi & metendi: ignorat tamen internum, & præcipuum frugum maturandarum motorem: quo ignorato nemo se Philosophiæ peritum, nisi fortè quidam audaculus, mentisq́ inops, profitebitur.

HERMES.

ECce vobis exposui, quod celatum fuerat, quoniam opus vobiscum, & apud vos est, quod intus arripiens & permanens, in terra vel in mari habere potes.

SCHOLIUM.

OPeris secretum commendat suis filijs, & vocabulo ECCE ostendit, se rem perfecisse maximi momenti in explicatione artis nobilißimæ & abditißimæ. Geber, Morienus, aliję Philosophi jubent artis indagatores, mineralium radices in seipsis inquirere. Vnde inquiunt: si ortus tui noveris principia, semen

ſive materia prima, ex qua lapis componitur, te amplius latere nequit. Jam verò rudi imperitoq́ naturalium arcanorum homini, abſurda videbitur hæc locutio: cum non poſſit ſibi ex ſuo cerebro ſomniare ullam ſimilitudinem aut cognationem, quam ſemen hominis animatum habeat, cum inanimatis ut quidam ignari dicunt, metallorum aut lapidū corporibus. Sed ſi te cum Abrahamo ex craſſo tuo & corporeo domicilio foràs eduxero, teq́ in ſpiritualium aſtrorū omnibus in rebus occultè latitantium contemplationem induxero: non amplius eris tam refractarius, ſed ambobus ultrò pedibus in noſtram ibis ſententiam. Tolle igitur oculos, & noſtrum ſuſpice cœlum Philoſophicum infinita aſtrorum multitudine mirificè exornatum. Sicut enim vides, in ſuperiori firmamento, aſtralia illa corpora tantum in eo differre, quod alia alijs præſtent magnitudine & luminis ſplendorisq́ claritate: omnia autem in univerſū conſtent ex una eademq́ materia puriſſima, diaphana, & pellucida. Ita omnia corpora in hoc inferiori mundo, ad externū quidem aſpectum multum inter ſe differre videntur: quæ tamen omnia intrinſecus conſiderata,

lerata, ab uno eodemq; principio sive primo ente processerunt. Illud autem internum principium aliud nihil est, quàm secundùm Salomonem Sap. cap. 11. materia quædam invisa, ex qua orbis terrarum creatus est: sive juxta Joannem Evangelistam cap. 1. VERBUM, per quod facta sunt omnia, & sine quo factum est nihil, quod factum est. Sed dices, si ergo verbum est omnium rerum principium: teste autem scriptura idem verbum sit nunquam interiturum, sed in æternum permansurũ: non igitur quærendũ aut investigandũ illud erit in his sublunarib. & corruptibilib. rerum corporibus, quæ cuncta moriũtur, pereũt & intereunt. Ad quã objectionẽ ut succinctè tibi & breviter respondeã: cuncta equidẽ, quæ creata sũt per verbũ, erant valdè bona hoc est, summa beatitudinis perfectione à Deo ornata. Sed quia propter prævaricationẽ Adami terra quoq; fuit maledicta, mors introivit in mundũ, ita ut nil jã sit in toto mundo, quod nõ spoliatũ & orbatũ existat primitiva ista perfectione, & morti perconsequẽs obnoxiũ factũ. Misert9 a. omnipotens creaturæ, hanc ut liberaret à morte, & vitæ regno restitueret, idem verbũ, quod est LUX & VITA mundi,

mundi, in mundum misit, & ita secunda vice mundum per hoc VERBUM *regeneravit. Unus enim vitæ dator & regenerator semper manet idem* DEUS, *extra quem nulla salutis spes. Per hanc autem regenerationem facta est creatura nova: Vetera enim transierunt, & ecce facta sunt omnia nova 2. Cor. 5. Verbum igitur hoc non secundùm creaturam veterem, sed secundùm novam considerandū nobis est. Neminem enim nunc novimus secundùm carnem, hoc est, veterem creaturam, sed secundùm spiritum, hoc est, novam creaturam. Sed quemadmodum Christus in renatis suis invisibili modo inhabitat, nec manifestatur in hoc, sed in altero demum mundo: sic omnibus rebus* VERBUM *regenerationis invisibiliter quidem inhæret: quod tamen in elementaribus & crassis corporibus non manifestatur, nisi reducantur in essentiam quintam sive naturam cœlestem & astralem. Hoc itaq; regenerationis verbum, est semen istud promissionis, sive cœlum Philosophorum, infinitis astrorum luminibus nitidissimum, ad quod suspiciendum & contemplandum eductus fuit Abraham. Quamobrem quicunq;*

hoc cœlum nostrum, quod ratione quidem mundi minoris ac majoris, in duplicis salvatoris cõsiderationem cadere potest (quamvis idem DEUS operetur omnia in omnibus) intueri volet, is abjectis oculis Adamicis, hoc est, carnalibus, qui nimis hebetes, non nisi de externorũ & corruptibilium intuitu censuram faciunt, spiritualia visus organa ex nova creatura recipiat: his facilè agnoscet totius mundi tàm creati, quàm regenerati unum solummodò esse authorem, unum rerum omnium opificem & effectorem, unum principium, unum ens primum, quod à natura nunquam separatur, sed ipsam potiùs à corruptione & labe repurgat, revivificat, & in pristinam perfectionis libertatem vindicat. Noli autem mirari, quod res morti subjectæ, veteris creaturæ formam exuant, & quasi in nihilum reduci videantur. Est enim mors vitæ principium: vetusq; tantùm sive Adamicum corpus moritur: Spiritus autem novæ creaturæ, novum sibi fabricat corpus multò nobilius & gloriosius veteri. Quod enim seminatur, non vivificatur, priusquam moriatur. Seminatur autem in corruptione, & resurgit in incorruptione: semi-

natur in ignobilitate, & resurgit in gloria: seminatur in infirmitate, & resurgit in virtute. 1. Cor. 15. Et hæc quidem omnia teste Hermete in Smaragdina tabula, fiunt ab uno, meditatione unius. Idem enim DEUS, *qui dixit,* morte morieris, *dixit quoq;* salvus eris. *Mors igitur & vita per idem* DEI VERBUM, *efficacem obtinuerunt operandi vim & potestatem. Essentiale enim est quodvis verbum, ex ore* DEI *procedens. Nec est spiritus sive halitus vanus & evanescens, ut multi ignari ac impii ex incredulitate sua in hac pernitiosissima sunt opinione. Verba mea, inquit ipse Christus Salvator noster, sunt spiritus & vita, hoc est, novæ creaturæ semen substantificum & essentiale: & qui in hoc credit, salvus est, & essentialiter cum Christo unitur ac conglutinatur, ita ut caput & membra, hoc est, Christus & Ecclesia sint duo in carne una. Qui autem non credit, manet in peccato: & quia stipendium peccati mors est, per* VERBUM *jam omnis incredulus judicatus condemnatur, & morte moritur æterna. Sicut igitur hominis salus pendet à sola cognitione Christi & vera in eundem fide: utpote*

pote qui unicus est & solus microcosmi Salvator: sic verò Philosopho summè necessaria est cognitio macrocosmici Salvatoris: qui cœlum est Philosophorum sive verbum regenerationis: quod non nisi unum solum per totum mundum diffusum, ubiq; in omnibus rebus, in corporibus animalium, hominum, brutorum, plantarum, arborum, fruticum, metallorum, mineralium, & lapidum reperitur. Hoc unum ergò si semel cognoveris, ac intus in arcanum & intimum cordis scrinium abscondideris, secretò illud ac tutò tecum portare quovis gentium poteris, sive per mare, sive per terram, sive per saxa, per ignes iter facere libuerit.

HERMES.

CVstodi igitur argentũ vivum, quod fit in intimis thalamis, in quibus coagulatum est. Ipsum enim est argentum vivum, quod dicitur de terra residua.

SCHOLIVM.

Argentum vivum esse primam materiam sive primum ens omnium metallorum, apud Philosophos Chymicos sat constat. Sed cave existimes id esse argentum vulgare, vel mercurium vulgi, quem lythargyrum quoq; nominant. Argentum quidem est, sed non vulgare. Vulgare enim mortuum, & ad opus physicum per se minus aptum: sed vivum est, Philosophicum, hoc est, arte coadjuvante natura ritè præparatum. Mercurius est, non vulgi, sed Philosophorum, igneus, vitalis, currens, qui miscetur omnibus corporibus, & rursus ab ijsdem separatur. Locus, in quo generatur argentum vivum, indicatur his verbis: fit, inquit author, in intimis thalamis, in quibus coagulatum est. *Philosophorũ aliàs tritum est, quod ijs in locis, ubi crescunt metalla, nulla reperiantur metalla.*

Inventu igitur erit locus eò difficilior, quò abstrusior est in mineris terræ absconditus. Sed hîc distinctionem notabis inter mineras metallicas vulgares, & mineras Philosophicas occultas. In illis reperiuntur, sed non crescunt: in his verò crescunt, & non reperiuntur. Lege

de his œconomiam mineralem Paracelsi, qui fusè illic tractat hujus differentiæ causam: Hoc ipsum argentum vivum de terra Philosophica residuum, si rectè noveris, accuratè custodiendum erit. Si fortè metus est, ne diuturnitate temporis vitium contrahat: exemplum imitari poteris Romanæ Ecclesiæ: in qua umbilici infantum aduruntur in cineres, ut diu ad diem videlicet usq; cinerum, qui Mercurij dies est, Gallicè des cendres, conservari queant. Si pari modo argentum tuum vivum vi ignis combusseris, ac in cinerem converteris, edacitati temporis magis resistet, & in infinitos conservabitur annos. Dignũ certè, ut diligenter custodiatur. Est enim thesaurus incomparabilis, & res auro ipso preciosior: Unde etiam auro longè antefertur à Philosophis. Aurum enim in Ros. Philosophorum fingitur ita mercurium compellare: An, inquit, præfers te mihi, & ego sum Dominus lapidum expectans ignem. Dicit ei mercurius: Utiq;, sed ego genui te, & ex me natus es: & ego sum secretum totum, & in me occultatur scientia: quia converto omnia corpora in Solẽ & Lunã, cum natura mea talis sit, quod durũ mollifico, & molle in duro.

Her-

HERMES.

QVi igitur verba mea nunc audit, ipse ab eo inquirat, qui nullius malefactoris opus justificat, & nullum benefactorem præmijs privat. Quia omne quod celatum fuerat, de hac scientia detexi, maximum arcanum & scientiam, intellectum habentibus patefeci.

SCHOLIVM.

PHilosophorum sermo parabolis, ænigmatibus & mille troporum involucris tectus, non prima statim fronte cuivis patere debet. Neq; etiam omnibus conveniunt omnia. Causa autem obscurioris dictionis in Chymicorũ scriptis, partim suprà explicata est, partim in sequentibus explicabitur. Sin verò quis diuturnioris meditationis ac inquisitionis impatiens, expeditiorem viam ex hoc Chymico labyrintho evadendi desideret: en fidele authoris consiliũ, qui jubet à Deo sensum suorum verborum petere. DEUS enim in pravis impiorum consilijs haudquaquam connivet: nec vicißim pijs & cordatis viris sua denegat præmia. Fugere autem mala, & bona sectari, decet verum artis discipu-

discipulum ab ejusmodi pietatis armis, qui instructus & probè munitus fuerit, intrepidè ad hoc sacrum accedere potest studium, & sine dubio voti compos fiet.

Nam tantùm sacris hæc sacra nosse datum est.

In malevolam autem animam non introibit sapientia, nec habitabit in corpore peccatis subdito. Sap. 1. Atquam vis author multa de hoc nobilißimo arcano dixerit, & nihil intermiserit de his omnibus, quæ scitu in hac scientia sunt necessaria: tamen palàm fatetur, hoc tantum revelatum esse mysteriū intelligenti. Ex quo sequitur, eos qui fatuò & tardo sunt ingenio & animo malitioso, ab hoc arcano penitùs excludi. Spiritus enim sanctus disciplinæ effugiet fictum, & auferet se à cogitationibus, quæ sunt sine intellectu. Sap. 1. 6.

HERMES.

SCitote ergo rumoris inquisitores, & sapientiæ filij, quod vultur super montem existens, clamat voce magna: Ego sum albus nigri, & rubeus albi, & citrinus rubei, & certè veridicus sum. Et scitote, quod caput artis est corvus, qui in nigredine noctis, & claritate diei volat

lat ſine alis. Ex amaritudine in gutture exiſtente, coloratio accipitur: à ſuo verò corpore, rubor exijt, & de ſuo dorſo mera aqua accipitur.

SCHOLIVM.

Quare ſtudioſi Chymiæ, ab Hermete appellentur rumoris inquiſitores, *videtur ideò fieri: quod utramq́; famæ fortunam, bonam & malam, laudem & vituperium experta ſit alchymia: utpote de qua varij per totum terrarum orbem ſparguntur rumores. Sunt enim qui laudibus eam in cœlum usq; extollunt, nullamq́; artem generi humano utiliorem poſt SS. Theologiam prædicant. Alij rurſus eandem à Plutone inventam, & ab inferis in humani generis perniciem productam, impiè blaſphemare non erubeſcunt: & propterea non tantùm artem abrogandam, ſed ſimul etiam artifices è medio nefandè & crudeliter tollendos eſſe contendunt: immemores videlicet hujus, quod quodam in loco Poëta canit:*

Inſcius, quæ non capit, ea carpit:
Doctus at myſteria tanta ridet.

Ambo

Ambo sic pergant: fatuus sed unus
Invidus alter.

Et sic ars innocentißima, per ora hominum passim volitans, culpatur ab his, laudatur ab illis; adeò ut famosißima meritò dici, ejusq́ discipuli rumoris sive famæ, vel famosæ artis indagatores non ineptè appellari mereantur. Mons autem Philosophorum, super quem vultur sedet, summæ est altitudinis, & in ima parte muro fortißimo igneo undiquaq́ cinctus & probè munitus, non habet nisi unicum ostium, per quod intrare & exire licet artifici. In hoc montis limine situs est Draco pervigil, nomine παντώφθαλμος. Nam in utraq́ corporis parte antica & postica plenus est oculorum & partim clausis, partim apertis dormit oculis, adeò intentus est aßiduis vigilijs in custodiendo montis ostio, ne forte indignus ingrediatur, & illotis manibus ascendat ad culmen sive summum fastigium, quò impositus est lapis Philosophorum, qui si semel auferatur à quopiam in unius horæ momento, statim succrescit alius: ita ut in duodecim horis, vel die uno duodecies lapidem multiplicatum decerpere liceat. Sed impoßibile est quempiam

per hoc ostium intrare posse, nisi Draco clausis oculis omnibus, suavi & placido sopore correptus penitus indormiscat. Hoc opus, hic labor est, invenire scilicet modum sive remedium aliquod, quo bestia ista circumventa, in tam profundum incidat somnum, ne ante justum tempus è somnis excitata, artifici intranti, & de monte rursus descendenti, & per ostium exire volenti noceat, & præsentissimo suo veneno, quod in postrema caudæ parte absconditum gestat, miserè hominem enecet, omnemq́ thesaurum acquisitum hactenus, montis possessoribus sive inquilinis restituat. Triplicia igitur medicamenta ad hunc assequendum scopū imprimis necessaria videntur. Primùm præparandæ sunt arte Chymica pilulæ mercuriales ex argento vivo crudo & aloëpatica Chymicè præparatis & depuratis, quibus adde in parva quantitate extractum absynthij & extractum centaurij ad amaritudinē in ipsis augendam: f. massa pilularum: ex qua formentur pilulæ, numero 4. ad magnitudinem globuli plumbei bombardici, crucigeri monetarij rotunditatem æquantis: deaurentur, ne illarum interno amarore in lingua aut gutture percepto, Draco

præ nausea modò deglutitum pharmacum rursus evomere cogatur. Si igitur ad montem accedere animus fuerit, unam pilularum gestabis manu aperta adversus Solis lumen, quo irradiata, auri instar Ungarici optimi splendescere incipiet, & radiorum suorum reflexione excitabit bestiam, quæ decepta aureo illo splendore, pilulam, quam pomum aureum ex horto Hesperidum ablatum esse opinabitur, mox deglutiendam affectabit. Quod si animadvertes, sine mora in terram projicies pilulam, quam adhuc inter cadendum avidissimè excipiet, & devorabit bestia: sed cave ne fortè propius ad illam accedens in manu, vel alia corporis parte damnum capias. Prima devorata, ei quoq; porriges secundam, tertiam & quartam: donec assumtis omnibus, amaror pilularum cum acutissimo Mercurij veneno, sensim à ventriculo sursum ascendendo guttur & fauces occupet, & ingentes ibi dolores, cum rubore & tumore, varijsq; alijs symptomatis excitet, ita ut bestia præ nimio angore & squalore, in omnibus membris sentiat summam lassitudinem & debilitatem. In tali imbecillitatis angustia constitutus Draco,

summoperè desiderabit corroborari electuario quodam refectivo. In quo casu nullum occurret præstantius remedium, quàm electuarium confectum ex croco Martis, & folijs auri cum extracto rosarum rubrarum, & tantillo spiritus vitrioli ad aciditatis suavitatem conciliandam. Ex hoc electuario tres finges bolos satis grandes, pro bestiæ faucium capacitate, quos ipsi præbebis ingerendos: primo deglutito, dabis & reliquos duos, & statim paullò melius habebit. Quia tamen ex continuis ejusmodi vigilijs adeò exhaustæ sunt vires, ut, nisi per quietem arte comparatam reparentur, vix ad integram redire possit valetudinem. Accedendum igitur erit ad tertium & ultimum remedium, quod est aqua in hunc modum destillata. R. florum ros. rubr. borrag. bugl. nenupharis, sem. papaveris & hyoscyami, addendo parùm opij, à suo fœtore & venenata qualitate repurgati. Incidendis incisis & terendis tritis, fiat maceratio sive digestio in rore Solis per triduum aut quatriduum in loco tepido: posteà inde destillabis aquā, cujus facultas erit confortandi cor, & suadendi somnum. Nam si de ea hauserit uncias

duode-

duodecim, quæ faciunt libram unam, tam profundissimum subitò incurret somnum, ut per diem & noctem integram, continuo somno oppressus requiescat: nec nisi maximo excitato strepitu expergefiat. Interea temporis tutus erit & liber introitus per ostium montis, & omnis periculi vacuus. In quem si intraveris, ibi commorari pro tuo arbitrio poteris, quamdiu voles: Et singulis horis novum tibi lapidem majoribus auctum viribus comparabis. Sed post ingressum, ascendendo montem, vultur sive corvus tibi monstrabit iter, quò sit eundum.

Ac quamvis hîc tantum unius corvi fiat mentio: tamen tres in hoc Philosophorum monte tibi occurrent. Niger, qui caput est artis: albus, qui medium: & rubeus, qui finem rerum omnium imponit. Ultimus enim appetitus naturæ est in rubedine nostra. Neque mireris, quod tot colorum differentias sive varietates in corvis statuamus, licet non nisi nigri vulgò sint noti. Fateor equidem, nigros esse vulgatissimos: post hos tamen non rarò his meis oculis vidi etiam albos, in aulis principum & Regum, ut Dresdæ in Misnia, in Ele-

ctoris imperialis horto, & alibi. Tandem verò rarißimi sunt rubei corvi, quorũ non nisi duos memini me vidisse in magna ista Regis nostri Christianißimi cavea, quæ extructa habetur in horto regio apud pagum quendam, quem fontem bellum, vulgo Fonteinebleau vocant: quanquam & hi non omninò rubei, sed variegati rubris plumis tantùm erant. Toti verò rubei, ut dixi, rarißimè se dant in conspectum hominum, nec, ut ingenuè fatear veritatem, à me hactenus, nisi fortè me inscio, conspecti fuerunt unquam. Eos tamen verißimè existere, testimonio virorum fide dignißimorum non solùm probare possum, sed id etiam dictitat ipsa ratio. Hi igitur tres corvi, ut & anteà præmonui, tibi præmonstrabunt viam voce sive clamore suo. Sed voces illorum tàm subtiles & delicatæ sunt, ut non sensibus externis, sed internis potius & mentalibus verè percipiãtur. De his lege Ps. 19. Ubi scriptum est: Non sunt loquelæ, neq; sermones, quorum non audiantur voces eorum. In omnem terram exivit sonus eorum, & in fines orbis terræ verba eorum. Primus equidem ex amaritudine in gutture suo existente,

rauca

rauca & inconcinna voce sua aditum tibi parabit ad album. Hic verò suaviori edito vocis sono promovebit te ad summum & ultimum rubeum, qui angelico suo & suavissimo cantu, omnes canoras avicularum, lusciniarum, & cygnorum voces facilè superante, te amicè excipiet, & harmonia dulcißima te ad laudem ac gloriam DEI *canendam excitabit, præcantando:* Mirabilis Deus in operibus tuis: *& tu respondebis:* Pleni sunt cœli & terra majestatis gloriæ ejus. *Et postquam gratias egeris summo, maximo, & omnipotenti* DEO, *in pace reverteris ad tuos, ne è somnis resuscitato Dracone fortè periculum sit in mora.*

HERMES.

INtelligite ergo & donum Dei accipite, & ab omnibus insipientibus celate. De cavernis metallorum occultus est, qui lapis est venerabilis, colore splendidus, mens sublimis, & mare patens. Ecce vobis exposui. Deo gratias agite, qui hanc scientiam vos docuit: Gratos enim diligit.

SCHOLIUM.

FRequenter admonet author suos discipulos, ut hoc singulare DEI *donum debita reverentia agnoscant & omnes fatuos ac insipientes ab eodem abigant, & excludant. Enarrat præterea lapidis quasdam proprietates, eumq́ occultum nominat, hoc est, paucis cognitum: venerabilem, hoc est, in summo precio habendum: colore splendidum, hoc est, rubicundissimnm. Est enim rubedo ultimæ perfectionis certissimum signum. Mentem sublimem, id est, spiritum sublimatum & exaltatum. Mare patens, id est, aquam mercurialem perennem, fixam, & in igne permanentem. Has omnes proprietates in se continet lapis, quas ante ipsius confectionem, nemo tam exactè scire potest: sed tum demum erumpunt, cum præparatus existit: non secus ac in arbore pyro ignoratur, quales protrusura sit fructus, donec tandem oculis tuis manifestò videris, ipsam produxisse pyra, non poma, non pruna, non cerasa, nec alterius generis fructus. Quia igitur Hermes proprio experimento omnes istas vires & proprietates in lapide cognovit, illas quoq; docendo, liberaliter communicat*

suis,

suis discipulis, ad quos nondum pervenit experientia, ut & hinc aliquid utilitatis & emolumenti percipiant. Non autem pro fideli hac institutione sibi, sed DEO *vult gloriam & laudem tribui.* DEO, *inquit, gratias agite, qui hanc scientiam vos docuit.* Hermes plantat: Paracelsus rigat: Deus autem dat benedictonem & incrementum. *Huic igitur soli grates immortales persolvendæ sunt pro omnibus rebus. Gratos enim diligit: Estq; gratiarum actio ad plus dandum invitatio.*

HERMES.

POnite igitur eum in humido igne, & coquere facite, qui humoris calorem augmentat, & incombustionis siccitatem necat, donec appareat radix: deinde rubedinem, & partem levem ab ipso extrahite, quousq; tertia pars remaneat.

SCHOLIUM.

COncoctionis tres species sunt: prima fit à calore externo igneo in humido, & dicitur elixatio. Secunda perficitur à calore externo in sicco, & uno verbo vocatur assatio. Tertia autem fit ab interno calore naturali in humido,

& dicitur Græcis πέπανσις. Quæritur nunc, de quanam specie hîc loquatur author, num de prima, an de tertia: quia utraq; fit à calore in humido. Sed differentia tantũ est observanda inter utramq;, quod prior fiat à calore externo igneo: tertia verò à calore interno naturali. Si res meo staret suffragio, utramq; sanè speciem tàm primam quàm tertiam ad opus hoc admittendam statuerem. Est enim Natura internum generationis principium: non tamen operatur, priusquam accedat externum aliquod adminiculum, quod excitet illud internum. Ergo calor hac in arte adhibendus duplex est: Externus, qui excitat: Internus, qui perficit: juxta hos versiculos:

Naturam in primis imitabere, in arte magister.
Hãc massã exterior tantùm calor excitat ignis:
Æthereo interior sed perficit omnia fotu.

Quos ita in Gallicam nostrã transferre placuit:

Ouurier sur tout aye cure,
Que l'art imite nature.
L'externe feu de charbon
Rend la matiere alteree:
Mais l'interne & l'ætheree
Faira ton ouurage bon.

Uterq;

Uterq; tamen in humido fieri debet. Omnis enim generatio naturaliter fit in calido humido, quod Hermes vocat ignem humidum: quasi diceret: duplicem ignis calorem, externum & internum hic adhiberi volo. Videmus enim ex quotidiana experientia, quod Solis calore post fœcundam pluviam superveniente, herbæ, plantæ, & omnis generis arbores, & fruges magis magisq; ad generationem proliciuntur, quæ aliàs tempore arido, & Sirio campos nimis exurente, tanquam exuccæ & exangves sterilescunt. Lapidem itaq; hoc duplici coquendum calore, vult Hermes: in quo augmentatur, hoc est, in ultimam maturitatis perfectionem exaltatur, & tamdiu hoc ignis genere continuè conservatur, donec appareat radix, h. e. semen metallorũ. Compertum enim habem9 in omnib. plantis ferè & arboribus, quod post revolutum generationis terminum, tandem proferat semen, tanquam speciei suæ propagandæ & conservandæ præcipuũ authorem. Eundem processũ obtinet quoq; Natura in procreandis metallis, quæ post absolutã omnium generationẽ, tandẽ arte adjuvante, etiã producit ipsorũ semẽ, quod solum verus est Philosophorum Mercurius,

in quem

in quem omnia metalla resolvuntur, priusquam mutua invicem, unius in aliud fiat transmutatio. Juxta illud Aristotelis, meteor. cap. 4. Ubi inquit: Impoßibile est unam speciem metallorum in aliam transmutari posse, nisi prius reducantur in suam primam materiam. Errant igitur omnes, quicunque metalla in mercurium crudum, & non in radicem, ut Hermes ait, sive in semen suum, quod primum & ultimum vivens in metallis est, ut cor in animalibus, reducere conantur. Natura enim semper progreditur: nunquam autem retrogreditur. Sicut enim Sol cursu suo circulari, ab una cæli plaga orientali ad alteram occiduam progreditur: non autem, nisi miraculosè, retrogreditur: sic quoque de omnium rerum generatione judicandum erit. Quod author insuper his confirmare verbis videtur: Deinde, *inquit,* rubedinem & partem levem ab ipso extrahite, quousque tertia pars remanet. *De rubedine & ternario numero superius abundè satis dictum est, adeò ut non necessum sit, eadem toties repetere.*

HERMES.

Fili

FIlli sapientum, Philosophi hac de causa invidi dicti sunt, non quod invideant moratis, nec relligiosis, nec legitimis, aut sapientibus: verùm ignaris, vitiosis, lege & benignitate carentibus, ne mali potentes fiant ad peccata perpetranda, & inde Philosophi sint Deo reddituri rationem. Nam omnes mali indigni sunt sapientia.

SCHOLIVM.

PRæoccupat hic author quorundam objectionem, qui Philosophos accusant invidiæ: ab hoc igitur crimine ut eos liberet, differentiam ponit inter eos, quibus invideant, & quibus non invideant. Non invident, inquit, moratis & relligiosis, nec legitimis aut sapientibus. Cur enim his inviderent, cùm horum propria sit scientia. Nulla autem est scientia vera & bona, nisi quæ à DEO *inspirata sit, uti suprà copiosè demonstratum est.* DEO *verò quicunque invidentia sua resistere conabitur, inanem ludet operam. Nam Theodidactus non usque adeò magnifacit humanam institutionem; alium magistrum is agnoscit*

agnoscit longè superiorẽ & doctiorẽ, quàm sunt pulverulẽti isti hypodidascali: utcunq; ipsi clamitent contra nos & nostram doctrinam. Novimus enim illorum cavillationes, dum se mirari inquiunt, quod & nos ad honorum & dignitatum gradus suscipiendos admittamur, cum vix unum atq; alterum verbum latinè proloqui possimus. Quasi verò artium & scientiarum dignitas pendeat à latinitate, & nemo doctus haberi debeat, nisi qui latini sermonis puritatem & elegantiam ad unguem calleat. O miseri censores, vestram quidem gloriam in eo quæritis, ut quicquid tentatis dicere, id purè, tersè, eleganter, ornatè, præclarè, ritè, scitè, politè, justè, venustè, gnaviter & graviter dicatis. Sed hoc de vobis olim prædixit Esaias cap. 33. inquiens: Ubi est literatus? Ubi legis verba ponderans? Ubi Doctor parvulorum? populum impudentem non videbis, populum alti sermonis, ita ut non possis intelligere disertitudinem linguæ ejus: in quo nulla sapientia. Hactenus ille. Sollíciti enim magis estis de cortice, quàm de medulla rerum, & sic umbram præfertis essentiæ, fluxile & momentaneum stabili

bili & sempiterno. Nos autem magis delectamur veritatis doctrina, quæ cum Christi, qui veritas ipse est, & Naturæ legibus essentialiter sive realiter, non autem tantum verbaliter sive literaliter, ut ita loquar, conveniat. Hanc ut assequamur, summis viribus contendimus, nihil morantes, in quacunq; id fiat lingua: sive illa fuerit Hebraica, Chaldaica, Syriaca, sive Græca, Gallica, Italica, perinde nobis erit. Sufficit enim nobis rem, ut est, perfectè & exactè tenere: vobis lubenter relinquimus superficialem illam & externam verborum pompam. Ex qua quid tandem reportetis, exitus palàm docet. Quia enim fumum venditis, fumus quoq; sive peßimus oris halitus & lingua gloriosa, petulans & superba, vestrum plerosq; pessundat. Sed aliis Latinæ linguæ peritioribus me, hanc ventilandi partem relinquam, ne rudior Latinismi, ceu vulpecula ista Aesopica, cui abscissa erat cauda, aliis quoque hanc linguam deserendam suadere videar. Diximus itaq;, quibus Philosophi scientiam suam sacratißimam non invideant, nempe iis, qui sunt moribus

probatis

probatis exculti, fide & pietate præstantes, & genuinæ sapientiæ filij. Cæteris autem ignaris, vitiosis, lege & benignitate carentibus jure summo invident. His enim si communicarent artem, quid quæso aliud agerent, quàm ut furioso committerent gladium, & lascivam juvenculam aut meretriculam præficerent gynæceo. An non hoc pacto peccandi occasio, quam author suprà arripiendam seriò prohibet, daretur amplissima? Ergò ne tale quid accidat, & ne Philosophi de his omnibus cogantur DEO rationem reddere, nulla arte hoc malũ melius præcaveri posse judicarunt, quàm ut secreta sua intra taciturnitatis cancellos tutò reservarent, ac nemini quicquam de his, nisi probis & dignis, revelarent. Mali enim indigni sunt sapientia.

HERMES.

SCitote, quod hunc lapidem nomine voco: nam ipsum fœminam magnesiæ nuncuparunt, sive gallinam, sive salivam candidam, lac volatilium, & cinerem incombustum, ut ab insipientibus, intellectu, lege, benignitateq; carentibus,

bus,

bus, celent ipsum, quem tamen sapientibus uno noto nomine nominavi, qui est lapis sapientum. Conserva igitur in eo mare, ignem & cœli volatile ad momentum exitus. Deprecor autem vos omnes filios Philosophorum, per nostrũ benefactorem, donantem vobis suæ gratiæ decorem, ut nemini fatuo, ignaro, aut cuiquam inepto hujus nomen pandatis.

SCHOLIUM.

Tria hîc agit potissimùm author: Primò recenset varia & multa lapidis nomina, è quibus unum sapientibus tantum cognitum, sufficere non obscurè innuit. Quale autem istud sit, in superioribus satis superq́ explicatum fuit. Deinde bis hortatur filios sapientum, ne indignos, avaros, illiberales, fatuos, ignaros & ineptos in scientiæ sacrarium introire permittant. Tertiò & ultimò docet, in lapide conservandum esse mare, ignem & cœli volatile ad momentum exitus. Per mare intelligit humiditatem Mercurij. Nulla enim generatio fit in sicco, sed in humido, ut paullò su-

prà notavimus. Ergò in forma liquida mercurius conservandus erit, citrà tamen sui corruptionem. Res enim duræ, inquit Raimundus Lullius, virtutem cœlestem non recipiunt, nec cœlo obediunt: quemadmonum in durum lapidem figuram suam non imprimit sigillum, sed in mollem ceram: ita materia nostra per mollitiem vel raritatem fit habilis ad recipiendum influxum corporum superiorum. Et per consequens hoc ipsò medio obedire cogitur motui solis. Hactenus ille. Per ignem autem & cœli volatile intelligitur duplex ignis: externus & internus: qui uterq; usq; ad finem operis continuò fovendus, & conservandus erit, juxta illud Augurelli poëtæ Chymici:

Hîc igitur ne qua tepidum summoveris ignem:
Et genitalem intus vim vi subeunte moveto:
Ales ut assiduo tepidis superincubat ovis.
Nascendisq; adhibet pullis intenta vigorem.
Quem tu continuò morem servare memento
Hanc ut dum Phœbi circum se verterit orbis.
At si desistas, quo vis intermoriatur
Ignea, continuò quæ fœtum fomite pascit;
Nil agis & subitò cum primis desinet ignis
Cuncta ruent, quæ non ulla reparaveris arte
Amplius, ac frustrà tentes fulcire ruinam.

HER-

HERMES.

NEmo quicquam mihi tribuit, cui non reddiderim, quod ipse dederit, nec ipsum honorare destiti, & in hunc optimam posui significationem.

SCHOLIUM.

HIs paucis tractat Hermes de nota quadam veri filij doctrinæ: ipsa autem est liberalitas, quam si in quopiam advertit, statim bonam de eo concipit spem: & per legem talionis, ipsi ex liberali quoq; animo benignè reddit omnia, quibus ab ipso anteà affectus erat. Præterea eundem quoq; debito suo honore non privat, sed amanter colit, & reverenter habet. Hoc enim maximè decet verum & sincerum Philosophum, qui quò fuerit humanior, eò doctior quoq; prædicabitur, & majorem etiam laudem apud omnes merebitur.

HERMES.

FIli hic lapis est celatus multorum colorũ, natusq; in uno colore: cognoscite illũ & celate. Omnipotente concedente, morbum maximum, tristitiam,

omne nocumentum, & angustiam, eo evadetis, de tenebris ad lucem, de deserto ad habitaculum, & de angustia ad dilatationem ipsius auxilio venietis.

SCHOLIUM.

De tribus præcipuis lapidis coloribus dictum est supra. Sed author hic plurium adhuc aliorum mentionem facit, è quibus tamen omnibus unum tantùm cognoscendum, eumq́ cognitum celandum præcipit. Quis iste unicus sit, facilè colligitur esse rubicundus. Quò enim res preciosior & præstabilior, eò citiùs etiam in electionem venit. Rubicundus autem color cæteris omnibus laudis & præstantiæ palmam facilè præripit, adeò ut nihil eo nobilius ac perfectius sub Sole excogitari possit. Quem si adeptus fueris, juxta authoris monitum celabis. Deniq; enarrat Hermes eximias dotes atq; virtutes lapidis, quibus frui poterit omnis, qui illo concedente DEO *omnipotente potitus fuerit.*

Summum enim ait esse præservativum adversus quoscunq; corporis gravissimos affectus: tristitiam pellit, non secus ac medicamentum

illud

*llud apud Homerum, quod Nepenthes dici-
ur, quo usa fuit Helena ad animi mœrorem
xcutiendum, & hilaritatem ac lætitiam indu-
endam. Rerum jacturam & incommoda re-
ircit, & ab omnibus ærumnis & adversitati-
us promptè liberat. Evehit prætereà posses-
ores de loco obscuro ad dignitates & honores
naximos. Desperatos, & hinc inde in orbe
ircumvagantes, solatur, & patrijs restituit
aribus, eosq; ex rebus adversis, omniq; cala-
nitatum genere ereptos, tam felici beat sorte:
ut posthac in tanquillitate & pace totius
vitæ curriculum, ex animi voto
transigant.*

Finis capit. primi.

CAPITVLVM SECUNDUM.

HERMES.

FIli mi, ante omnia moneo te Deum timere, in quo est nisus tuæ dispositionis, & adunatio cujuslibet sequestrati.

SCHOLIVM.

VUlgò notum est, Philosophiam esse nihil aliud, quàm studium sapientiæ. In hoc autem studio, qui laudabiles facere cupit progressus, ante omnia in timore DEI *se exerceat necesse est. Sapientiæ enim initium est timor Domini, ut Sapiens inquit: cui astipulatur idem Hermes lib. de pietate & Philosophia, inquiens: Qui pius est, summè philosophatur: & sine Philosophia summè pium esse, est impossibile. Sed non loquitur de spuria ista gentilium Philosophia, quæ nugarum tantum anilium & falsitatum horreum est plenißimum.*

Miror vos Academicos modernos, quod in ipsa Christianismi luce, tanta oculorum caligine & suffusione capti non videtis miserandam illam cladem, quæ promanat ex illa Ethnica

icaPhilosophia, quam nihilominus tamen publicè profiteri non erubescitis. Cum enim in fidem vestram DEUS commiserit tenellas juventutis plantulas, hortumq́ veritatis vobis aperuerit amplissimum, in quo illas omnis generis salutaribus & utilibus præceptis fovere & educare debebatis, vos neglecta DEI benignitate, in gentilium idololatrarum & mendacium hominum castra impudentissimè transfugistis, & sic vobiscum hunc immerentem juventutis florem simul seduxistis, & adhuc indies seducitis. Quod si horti hujus fortassis ignorantiam prætendatis, id supinæ ignaviæ vestræ, negligentiæq́ evidens argumentum est: siquidem is non longè abest, sed tàm in vobis, quàm ante & circa vos plantatus existit. Ut igitur posthâc inexcusabiles sitis: ecce hortus iste est Christus Iesus, Deus & Homo: vel si mavultis, hortus iste in Christo unitus, aliâs tripartitus existit, & sic est vel Biblicus, vel Macrocosmicus, vel Microcosmicus: ita tamen ut neque tripartitus absq́ unito, neq́ unitus absq́ tripartito intelligi & perfectè cognosci queat. De hoc igitur horto rectè cognoscendo paucis nunc philosophari constitutum est.

Primùm itaq; ut Christi Jesu naturam cognoscatis, scrutari debetis scripturam: hæc enim est, quæ de ipso testatur. Sed neq; vestrum rigare, neq; plantare in hoc biblico horto agnoscendo aliquid erit, nisi ipse Jesus Christus incrementum dederit, hoc est, vana & inanis erit industria vestra propria, qua conamini scripturam scrutari: ac quamvis totam scripturam ad ungvem memoriter recitare didiceritis, non tamen hæc scientia de Christo essentialis, sed tantum literalis erit. Cum enim scriptura essentialiter considerata, aliud nihil sit quàm ipsemet Christus Jesus, & vicissim Christus Jesus sit scriptura ipsa: tunc nemo poterit verum scripturæ sensum elicere, nisi legendo & scrutando, illam in & cum Christo Jesu essentialiter percipiat: ita ut non literam, quæ mortua est, & occîdit, sed essentiam Christi, quæ sola vivificat, legat, hoc est, legendo ejus essentialiter particeps fiat. Hæc enim realis cognitio ingentes sapientiæ thesauros suppetit. Est enim in illa, ut Sap. 7. legimus, spiritus intelligentiæ, sanctus, unicus, multiplex, subtilis, disertus, mobilis, incoinquinatus, certus, svavis, amans bonum, acutus,

tus, quem nihil vetat, benefaciens, humanus, benignus, stabilis, certus, securus, omnem habens virtutem, omnia prospiciens, & qui capiat omnes spiritus: intelligibilis, mundus, subtilis. Si igitur nostri Academici Theologi pro mortua illa & literali, hanc vivificam & essentialem Christi agnitionem adipiscerentur: DEUS bone, quanta inde utilitas miseræ & mox collapsuræ Ecclesiæ redundaret: non tot rixæ, tot discordiæ & variæ sectæ ubiq; locorum gliscerent: sed pax totius & concordia, quam spiritus sapientiæ incarnatæ, per proprietates illas modò à Sapiente enumeratas, operaretur, tàm inter doctores, quàm auditores abũdè propagaretur, & constanter conservaretur. Commendo igitur hunc biblicũ hortũ imprimis Theologis. Sufficiet enim illis hũc diligenter & essentialiter, uti dictum est, excolere: nec opus erit aliunde accersere tot ac tam varia hominum commenta: in quibus plerumq; propria magis quàm DEI gloria quæritur. Omnis enim scriptura teste D. Paulo 2. Timoth. 3. divinitus (non humanitus) inspirata utilis est ad docendum, ad arguendum, ad corripiendum, ad erudiendum in justitia: ut perfectus sit

homo DEI, ad omne bonum instructus. Et hæc de horto biblico, qui est Christus Iesus, dixisse sufficiat. Nunc de horto macrocosmico, qui est Christus Deus, pauca in medium proferemus. Sicut enim de Christo Iesu testatur scriptura, sic de Christo Deo testatur creatura sive magnus mundus: & de Christo homine, microcosmus sive parvus mundus, qui est homo. Hæc autem ad propositũ nostrum, clarioris tantùm doctrinæ causa ita distinguo: quamvis nõ ignorem, quemlibet hortum de qualibet Natura in Christo testari. Si igitur Dei cognitionem in Christo habere cupis, ex macrocosmico horto eam tibi comparabis: non autem, priusquam lumen majoris mundi ex solius Dei gratia tibi ortum fuerit. Orto autem hoc lumine, mox cum Hermete Trismegisto exclamando fateberis: Deum esse invisibilem mundum: mundum verò esse visibilem Deum: & cum D. Paulo ad Rom. 11. Ex ipso: & per ipsum: & in ipso esse omnia. Idem Hermes lib. 11. ad Tatium: Deus, inquit, est universum: & in universo nihil est, quod non sit Deus. Unde neq; magnitudo, neq; ocus, neq; qualitas, neq; figura, neq; tempus circà Deum est. Universũ enim est. Universum a-

per

per omnia & circa omnia. Qui igitur universum essentialiter cognoscere volet, is necessariò id cognoscet ex universo, per universũ, & in universo. Quamprimùm enim quis desertor universi factus fuerit, is non amplius versabitur in lumine, sed ab universo, quod est Deus & lumen Naturæ, in particularitatis tenebras, ex quibus nulla perfectionis salus unquam speranda, incidet. In hoc igitur universali macrocosmico horto agnoscendo excolendoq́ maximè laborare, & omnem suam operã impendere debebãt omnes Physici, medici, astronomi, Chymici, & aliorũ artiũ naturaliũ magistri. Invenierẽt enim in eo omnis generis pulcerrimas & utilissimas scientiarũ plantas, quib. professionẽ suam quilibet ornare & amplificare poterit: ita ut in posterũ ab omni librorũ de reb. Physicis scriptorũ lectione facilè sint excusãdi. Libri enim illi scripti similes sũt terræ petrosæ, in quã semẽ projectũ, continuò quidẽ exoritur, sed superveniẽte Solis ardore æstuat, &, quia non habet radicẽ, arescit. In horto v. macrocosmico nostro, terra est optima, in quam si semẽ ceciderit, fructũ dabit centuplũ & millecuplũ. Restat adhuc hortus tertius, nempe microcosmicus, qui est Christus homo:

Hunc

Hanc igitur tàm in Christo quàm in homine, ut cognoscamus, necesse erit nobis prius deponere carnem Adamicam, & induere novum hominem, sicut est ipse Christus, qui primogenitus inter filios DEI factus est. Jam autem in nostra potestate situm minimè est, ut exuamus veterem Adamicā creaturam. Sicut enim Hermete teste, terrena non agūt in cœlestia, sed cœlestia in terrena, ita homo Adamicus non potest in Christum agere: sed necesse est, ut Christus agat in hominem. Nulla autem fit generatio nova sine rei generandæ putrefactione vel mortificatione. Homo igitur ut de novo desuper regeneretur, cum Christo moriatur necesse est, idq́; per agnitionem suorum peccatorum & seriam ac veram pœnitentiam: in qua simul cooperante Spiritu sancto per fidem veram in Christum, novæ creaturæ semen concipitur, quod temporis progressu germina producit, & tandem fructus pœnitentiæ dignos abunde profert. Hujus microcosmici horti cultores debebant esse omnes liberalium artium & Jurisprudentiæ professores. Sicut enim Adam ante lapsum omnium artium cognitionem absq; præceptore perfe-

perfectè tenebat: eratq; justus & perfectus: sic novæ creaturæ homo poterit post regenerationem in Christo, ex Christo & per Christum omnium rerum artiumq; scientiam, omnemq; justitiam, æquitatem, & judicium rectum, sibi absq; ullo magistro & absq; ullo corpore & codice juris perfectè cōparare. Hic enim solus est ille DOMINUS, qui dat sapientiā: & ex ore ejus prudētia & scientia. Prov. 2. Imò ille est ipsamet sapientia incarnata clamitans: & prudentia dans vocem suam: *In summis excelsisq; verticibus supra viam, in medijs semitis stans, juxta portas civitatis, in ipsis foribus loquitur, dicens: Veni dilecti mi in hortum meum, & comede fructum pomorum meorum. Veni in hortum meum, soror mea sponsa, messui myrrham meam cum aromatibus meis: comedi favum cum melle meo, bibi vinum meum cum lacte meo: comedite amici, & bibite, & inebriamini charißimi. Dilecte mi, descende in hortum meum ad areolam aromatum, ut pascaris in hortis, & lilia colligas: descende in hortum nucum, ut videas poma convallium, & inspicias, si floruerit vinea, & germinaverint mala punica.* Proverb. 8. & Cant. Cant. 5. 6.

Sed

Sed quia, proh dolor, omnes omnium artium & facultatum magistri, hodiè despicatui habēt hunc saluberrimum & unicum omnium scientiarum hortum; qui est Christus Jesus, DEUS & Homo: nec insuper eo, quo debebant, modo tripartitum istum hortum, Biblicum nempe, macrocosmicum & microcosmicum, vel minimo saltem digito attingunt: in duplicem sese calamitatem, unà cum omnibus suis discipulis turpiter conjiciunt: in apostasian videlicet, & imperfectam donorum scientiarumq́; adeptionem. Dum enim hoc veritatis horto relicto, flores scientiarum in conspurcatis & fœdatis gentilium agris colligere tentant, pro veritatis floribus, rosis & tritico, metunt mendaciorum spinas, tribulos, lolium & zizaniam: & sic transfugæ iniquißimi, debitas justasq́; persolvunt pœnas. DEUS enim, ut D. Paulus loquitur, Rom. 1. trahit illos in desideria cordis eorū, utpote qui commutaverunt veritatem DEI in mendacium. Et sicut non probant Christum Iesum pro vero omnium scientiarum horto habere: tradit illos DEUS in reprobum sensum, ut faciant ea, quæ non conveniunt, repletos omni iniquitate, malitia, for-

nica-

nicatione, avaritia, nequitia, plenos invidia &c. Hi nimirum sunt fructus apostasiæ. Homo enim apostata, vir inutilis, graditur ore perverso, annuit oculis, terit pede, digito loquitur, pravo corde machinatur malum, & omni tempore jurgia seminat: huic extemplo veniet perditio sua, & subitò conteretur, nec habebit ultrà medicinā. Proverb. 6.

Et, ut D. Paulus addit, qui talia agunt, digni sunt morte: & non solum, qui ea faciunt, sed etiam, qui consentiunt facientibus. Quotus quisq; autem est Academicorum, qui postquam conscientiam suam probè examinaverit, non hoc in catalogo inscriptum se quoq; inveniat. Optandū itaq; esset, ut resipiscerent in tempore, ne deciperentur amplius per Philosophiā & inanem fallaciam secundùm traditionē hominū, secundùm elementa mundi, & non secundùm Christū, in quo habitat omnis plenitudo divinitatis corporaliter. Col. 2. Si igitur sapere vultis, nolite amplius confidere in doctis sapientiæ humanæ verbis, sed in doctrina spiritus & veritatis. Si a. quis vestrum sibi videatur sapiens esse in hoc seculo, stultus fiat, ut sit sapiens.

Sapien-

Sapientia enim hujus mundi stultitia est apud DEUM. Scriptum est enim: Comprehendam sapientes in astutia eorum. Et iterum: Dominus novit cogitationes sapientum, quoniam vanæ sunt. Nemo itaq; glorietur in hominibus. 1 Cor. 2. & 3. *Si verò perrexeritis sectari gentilem istam sive humanam & inanem Philosophiam, non tantum nefarij DEI desertores & apostatæ permanebitis sed insuper etiam semper discentes, nunquam ad scientiam veritatis pervenietis.* 2. Timoth. 3. *Quæ enim perfectio speranda est ab ingenio humano, quod post lapsum primi parentis tàm miserè fœdatum & laceratum est, ut nisi desuper à patre luminum rursus illuminetur, per se nunquam ad perfectionē ullā respirare poßit. Longè vos superat Hermes, qui Philosophiæ suæ originem deducit ab ipso DEO rerum omnium authore. In pura igitur hujusmodi & sincera Philosophia Hermetica, quæ ab omni falsitatis lolio sequestrata est, omne vestrum studium & operam ponatis: cùm hæc sola alumnos suos ad majorem & ferventiorem pietatis cultum provocet: adeò ut nullum alium finem philosophandi sibi proponant, quàm ut*

ex pie-

ex pietatis veræ cultura DEUM, naturam, & seipsos cognoscant. Sapientia enim absq; pietate vera est stultitia.

HERMES.

FIli quicquid audis, rationare: Non enim te puto ratione privatum, nec insipientem. Igitur meas exhortationes suscipe, & meditare, & sic cor tuum coapta, ac si exhortationum author esses. Cui enim natura calida est, si frigidus fiet, non ei nocebit: similiter, qui rationalis est, claudat à se ostium ignorantiæ, ne securus decipiatur.

SCHOLIVM.

Ex omnibus actionibus, quæ inconsulto quodam & temerario suscipiuntur impetu, rarò aut nunquam sperandus erit bonus & optatus eventus. Consilio verò & prudentia, si qua in re, in Chymia certè opus est: præsertim si cum magistris ipsis colloquium fortè instituere volueris. Hi enim non contenti rationibus, rationum insuper rationes postulant: adeò rigoroso probationis hamo, omnẽ discipuli expiscantur angulum. At librorum solum-

modò lectioni deditus, si rem propositam ad rectæ rationis amussim & naturæ possibilitatem expenderis, salvus eris. Sin verò nudam tantùm literam spectaveris, tanquam rationis inops & imprudens decipieris. Audi igitur fideliter monentem authorem, cujus consilio nullum approbabis propositum, priusquam id firmissimis rationum momentis probè munitum fuerit. Sed unde rationes & argumenta illa promenda sint, supra in capitulo primo evidenter satis declaratū fuit. Si igitur his armis tanquam lorica & fortissimo corporis munimēto indutus fueris, duplex tibi pectoris robur conciliabis, omnesq; sophistarum ictus à quacunq; parte imminentes, sine negotio avertes & declinabis. Quemadmodum enim nix cadens super lapidem ignitum, statim diffluit, & in vaporem resoluta evanescit, sic sumpto rationum clypeo, omnes hostiles sophismatum, in scriptis sapientū ubiq; occurrentiū, impetus propulsabis, & sic hostibus ignorantiæ propriis fugatis, victoriā tandem obtinebis gloriosissimā: & eos, quos tibi anteà inimicos putabas, in veram & sinceram, æternamq; tibi devinctos amicitiam experieris.

HER-

HERMES.

FIlli accipe volatile, volans ſubmerge, & divide ipſum à ſua rubigine, quæ ipſum interficit, extrahe & repelle ab ipſo, ut fiat vivũ, ac tibi reſpondeat non volando in regionibus, ſed volans apertè contineat. Si enim extraxeris ab anguſtia poſt anguſtiam, & in diebus tibi notis ratione rexeris conveniens comes tibi erit, & eris Dominus ſuperans eo decoratus.

SCHOLIUM.

IN Chymia duo ſunt principia, ex una radice orta, quæ lapidis ſubjectum, ab omnibus ferè declamantur Philoſophis, videlicet argentum vivum, & ſulphur: quorum illud volatile eſt & ſuperius: hoc verò fixum & inferius: ex quorum conjunctione ſæpius repetita, fit vera & Philoſophica ſublimatio ac fixio. Eſt enim fixio, cum corpus recipit ſpiritum tingentem, & aufert ejus volatilitatem, & fit per frequentem reiterationem, donec producatur cinis perpetuæ durationis, & totum in igne maneat. Eſt autem à principio operis, lapidis ſubſtantia, quæ per ſe fixiſſima,

ſpiritibus non fixis, vel ut Philoſophi loquũtur, aquis ponticitatem habentibus, veluti aceto radicato, ac ſimilibus ſolvenda, ut fiat volatilis. Hac enim ratione aptior erit ad ſeparandam ejus rubiginem. Rubigo enim putredinis genus eſt in metallis, & certiſſimum imperfectionis ſignum.

Hæc igitur ab illis amovenda eſt per ſublimatione, totiesq́ illa reiteranda, donec volans à fixo retineri, viſui manifeſtum fiat. Non autem præcipitanter hîc procedendum erit, neq́ una ſtatim vice omnia peraguntur: ſed gutta poſt guttam paulatim extrahenda. Poſſit enim aliâs fieri, ut ex nimia feſtinatione vel vas frangatur, vel materia detrimenti quid capiat. Cum igitur teſte Salomone, Sap. 11. omnia DEUS in menſura, & numero, & pondere diſpoſuerit; non oſcitanter prætereundi ſunt dies noti, ſcilicet Philoſophis. Sapienter enim, inquit author, ſi ita diebus notis rexeris opus, conveniens tibi comes erit, & maxima inde honorum ornamenta tibi evenient: juxta illud Poëtæ ſtellati ita canentis:

Proinde ſophi veteres ſubtili indagine quendã
Commenti lapidem, ſibi fida viatica cunctis

Perman-

Permanſura locis,nunquã interitura pararũt.
Quo auxilio ,varias terras,diverſaq; regna
Cernere,& à multis quàm plurima diſcere poſ-
Et paulò poſt ; (ſent.
Quem qui habet,ille poteſt,ubi vult habitare
decenter:
Nec fortunæ iram metuit,nec brachia furum:
Sed paucis tanto dignantur munere divi.

HERMES.

FIli extrahe à radio umbram ſuam, & ſordidum,eo quod nebulæ ei ſupereminent, coinquinant, & à luce retinent,quia anguſtia,&ſua rubedine comburitur. Fili accipe hunc ruborem,aqua corruptum,quemadmodum ignis lator eſt cinis vivus,quem ſi ab eo ſemper auſers ,quousq; rubor tibi purificetur,ſit tibi ſocietas , qua caleſcit , & in qua quieſcit.

SCHOLIUM.

QUemadmodum in Sole ambulantis corpus continuò ſequitur umbra , tanquam comes in dividua,ſic hermophroditus noſter Adamicus,quamvis in forma maſculi appareat,

ſemper tamen in corpore occultatam Evam ſive fœminam ſuam ſecum circumfert. Hæc vicem tenet patientis; ille agentis. Cum verò illa ob ſexus imbecillitatem, vel potius inſufficientem digeſtionem, impura adhûc & vitioſa, ac nativi ſplendoris perfectione orbata, ignis examen ſuſtinere nequit: non ſecus ac aquila ſpuria, quæ adverſus ſolem volans, ſplendorem ejus ferre nequit: Degeneres enim lux arguit: idcircò omnes iſtæ dotes, quibus exuta & ſpoliata exiſtit mulier, ſunt ipſi per ignis vivi, hoc eſt, maſculi beneficium reparandæ: rubedo polluta & maculata in priſtinam claritatem, puritatem, & integritatem reducenda: & tantiſper depurationis opus continuandum: donec fœmina maſculi ſui vim recipiens adeò roboretur, ut frigus calorem, & omnes externas injurias ſuſtinere, nullumq́; non examen ſubire, & tranquillè tandem in naturali unitatis thoro cum viro gaudere & quieſcere poſſit. Sicuti enim Deus ab opere creationis quievit die ſeptimo: qui dies apud Moſen appellatur Sabbatum, id eſt, dies quietis: ita Saturnus noſtræ magneſiæ, ultimam manum imponit operi, & ab eo quoq; die Philoſophorum ſeptimo quieſcit.

quiescit. Non tamen quiescendo interim opus, ut se effectũ planè deserit: sicut neq; Deus à creaturis, post absolutum creationis opus unquam recedit: sed quiscere tantùm dicitur uterq; tàm Deus, quam Saturnus noster, quod novam speciem præter illas, quas septem illis diebus alter creando, alter generando produxerat, amplius nullam superaddat. Siquidem, ut Deus omnem divinitatis suæ thesaurum, quem ab infinita seculorum æternitate, in se tanquam archetypo absconditum continuerat, septenario dierum numero complexus, illum nobis per admirandum hoc creationis artificium in suis creaturis manifestavit, & tàm perfectè ac graphicè repræsentavit: ut ne minima quidem jota sit in creatore, cujus non simulachrum aliquod inveniatur in creaturis: eodem modo Saturnus occultè corporum metallicorum simulachra in se circumferens, per eundem septenarium dierum numerum tandem finito opere omnia corpora explicata in lucem profert. Quod autem, non otiosus neq; DEUS, neq; Saturnus sit: manifestè demonstrat rerum omnium continuata hactenus multiplicatio: quæ absq; DEO, & eodem Saturno, tanquam
 secunda

ſecundo à DEO rerum naturalium diſpenſatore & gubernatore, aliàs impotens & inefficax fatiſceret. Magna autem vis & poteſtas, ſummumq́; ſecretum in hoc dierum ſeptenario latet: ut qui magicè & ex interna ſua anatomia, in partes ſuas ſive membra reſectus, repræſentat quodammodo univerſale quoddam & eſſentiale tàm Creatoris, quàm creaturæ nomen: ita ut unus ſeptenarius omnem cæterorum numerorum vim ac virtutem plenariè complectatur. Componitur enim ſeptenarius ex ternario & quaternario, quorum characteres vulgò exprimuntur per 3. & 4. quaſi dicas, ter quatuor, quæ faciunt duodecim: ita ut in idem recidant ſeptenarius & duodenarius, qui ſimul per multiplicatum Naturæ artificiũ ſumpti proferunt octuaginta quatuor: quorum Characteres ſunt 8 & 4: qui duo numeri per ſimplicem additionem redeunt in ſuum principium, nempe in duodenarium & ſeptenarium. Octo enim & quatuor faciunt duodecim. Duodecim autem reſolvuntur in ter quatuor: qui per characteres hoſce 3. & 4. revertuntur in ſeptenarium numerum. Ex qua converſione colligitur: eundem DEUM in creatio-

creatione, eundemq; Saturnum in rerum generatione, esse 7.12. & 84. hoc est, principium, medium & finem: sive omnia in omnibus. Videmus praeterea eundem septenarium, ex geminato ternario & simplici unitate, duos illos ternarios invicem copulante constare. Saturni enim dies est ille unus, qui ex caeteris omnibus diebus, in unum quasi fasciculum collectis ac colligatis, diem quietis sive sabbatum producit: ita ut in generationum progressione nihil amplius praeterquam unus ille dies septies numeratus reiteretur, & sic consequenter in infinitum usq; per se ipsum multiplicetur. Observandum quoq; est duplex horum ternariorum discrimen, quorum alius coelestis, alius elementarius existit. Coelestis refert tria principia pura & perfecta: Elementaris autem tria impura & imperfecta: quae per unitatem copulativam in unum septenarium perfectum & omnibus numeris absolutum reducuntur: veluti videre est ex his circulis & planetarum characteribus: o o o - o - o o o, sive ♄ ♃ ♂ - ☉ - ♀ ☿ ☽. (o o o) Hi tres circuli primi referunt tria principia coelestia. (o) Circulus autem unicus medius, est unitas copulativa.

(ooo) Tres ultimi sunt tria elementaria principia, quæ per medium circulum in unum, uti dictum est, coëunt. Johannes Dee Londinas Anglus, suam monadem hieroglyphicam in octonario demùm numero sabbatizare asserit: quæ opinio, si internam rei naturam & proprietatem probè pendamus, nobiscum minimè pugnat. Uterq; enim Sabbati dies, tam septenarius Saturni, quàm octonarius Solis invicem in essentia conveniunt. Sed hoc tantùm discriminis interest inter utrumq;, quòd sicut ceremoniæ & sacrificia veteris testamenti præfigurabant Christum, in Maria virgine, à sancto Spiritu concipiendum, incarnandum, nascendum, occidendum, sepeliendum, resuscitandũ, & ad gloriam sive dexteram patris evehendum: nos autem in novo testamento jam Christum non amplius in figura sive typo, sed reipsa & actu agnoscimus conceptum, incarnatum, natum, occisum, sepultum, resuscitatum, & ad gloriam sive dextram patris sui evectum, & super omnes cœlos exaltatum: sic Sabbathum Saturni per septimum diem indicat magnesiã nostram in terra Philosophica seminandam, corrumpendam, digerendam, coagulandam,

subli-

sublimandam, incerandam & figendam: Sabbatum verò Solis per octavum diem eandem magnesiam jam seminatam, corruptam, digestam, coagulatam, sublimatam, inceratã & fixam, & insuper uno gradu altiùs, & suprà septimum Saturni cœlum exaltatam apertè commonstrat. Sic igitur sabbatizat nunc turba Philosophica, & unusquisq; manet apud semetipsum, nullusq; egreditur de loco suo die septimo Saturni, ut olim in Judaismo, sive die octavo Solis, ut nunc in Christianismo.

HERMES.

FIli carbonem vita extinctum, redde aquæ 30. diebus tibi notis, proinde tu es rex coronatus, quiescens super puteum, ab illo auripigmenro, humore carente. Jam gavisa feci corda audientium, sperantium in te, & oculos tuos te intuentes, spe ejus, quod contines.

SCHOLIUM.

CArbonis vita ignis est, quo remoto, corpori mortuo similis fit. Nec in Carbone solùm, sed in cæteris rebus omnibus ignis vitam excitat, fovet & conservat. Imò vitæ essen-

essentiæ aliud nihil est, quàm purus, putus i-gnis: non quidem ille crassus & corrumpens elementaris, sed subtilis ille, cœlestis, & generans omnia, qui, teste Aristotele, respondet elemento stellarum.

Hic in metallis ob molis corporeæ crassitiē extinctus, aqua Philosophica, oleaginosa, & sulphurea resuscitandus est: quod fit, ut author vult, spacio triginta dierum. Numerus certus dierum suprà silentio involutus, hîc manifestis exprimitur verbis. Sed quamvis aperta dierum hîc fiat assignatio: industria tamen artificis in hoc opere plurimum valet. Hic enim potest varijs modis, operis regimen instituere: tum ratione materiæ, quam accipit: ubi una præ alia perfectioni propinquior existit: tum ratione ignis, in cujus justo ac æquo moderamine consistit totum arcanum & scientia. Si igitur scitè peregeris omnia, ad hanc rem necessaria, regio diademate ornandus eris: quo olim omnes Philosophi præ cæteris hujus doctrinæ ignaris conspicuè emicabant.

Non autem existimes, reges ejusmodi more regum & principum politicorum, externam poten-

potentiæ & divitiarum gloriam affectasse & occupasse: cum potius plerique Philosophorum in spontanea paupertate quiete vivere maluerint: quam colla sua molesto & pernitioso divitiarum jugo subdere. Vndè Anacreon Philosophus pecuniam omnem sibi dono oblatam, Polycrati tyranno restituit: utpote à qua custodienda plus molestiæ, quàm voluptatis senserat. In quo Hermetici, Salvatoris ac Domini nostri exemplum imitari videntur: qui coram Pilato apertis fatetur verbis, suum regnum non esse de hoc mundo. Ejusmodi enim mundanarum delitiarum maximi contemptores Philosophi, summam voluptatem quærunt ex solo sapientiæ studio, & rebus divinis indagandis: tanquam obedientes Sapientis discipuli, qui Proverb. 8. dicit: Doctrinam magis, quàm aurum diligite: melior enim illius fructus est auro, & lapide precioso, & genimina ejus argento electo. O utinam hodiernum seculum id consideraret: non utique sacra auri fame tam plurimi laborarent: qui postquam magnam auri vim per fas & nefas corraserunt, eodem posteà ad impios & nefarios usus proh dolor abutuntur, & sic ex pro-
prÿs

priјs nummis ſibi ipſis comparant infernum, & æternum animæ ſupplicium.

Poſtquam igitur Philoſophus, abſoluto opere, potitus fuerit regio iſto honore & gloria, ſuper puteum, inquit author, quieſcit ab illo auripigmento, humore carente. Puteus eſt fons Philoſophorum, ex quo ipſi hauriunt ſuum auripigmentum, carens humore, hoc eſt, aquam ſuam currentem quidem, ſed manus non madefacientem: quam tandiu digerunt & coquũt aliquot ignibus: donec omnis inde humor ſuperfluus ſeparetur & prorſus exiccetur. Credibile ſanè eſt, non levi, ſed maxima inde & incredibili voluptate affici artificem, qui tandem voti ſui compos, omne id quod hactenus tempore lõgo, ſpe dubia, & deſiderio ſummo expetivit & expectavit, nunc re ipſa experitur, oculis intuetur, atq; utiliter & fructuosè perfruitur.

HERMES.

FIli notum habeas, quod aqua prius erat in aere, deinde in terra, redde tu quoq; eam ad ſuperiora, per ſuos meatos non ineptè eam muta: deinde ſpiritui ſuo rubeo priori collecto, & parcè eam conjungas.

SCHO-

SCHOLIUM.

Turba Philosophorũ inquit: convertite elementa, & quod quæritis, invenietis. Sunt enim elementa, ut dicit Philosophus, circulariter conversiva: propterea quod unum elementum cum altero symbolizat. Terra enim quæ est sicca & frigida participat ex una qualitatis proprietate cum aqua, quæ est frigida & humida. Aër autem humidus & calidus participat cum igne, qui est calidus & siccus: & sic consequenter terra cum igne, quo ad siccitatẽ. Sed unum est tantùm verum ac primum elementum lapidis, videlicet terra, quæ calcinatione Philosophicâ exusta, & rarefacta, solvitur posteà loco humido in liquorem sive aquam turbidam, crassam, & ponderosam: hæcq; sublimatione subtilior reddita transit in aërem sive oleum: quod sublimationis continuatione totum igneum redditur. Sed ut penitus absumatur ejus superflua humiditas, igne fortissimo hoc oleum ultimò reducendum est in cinerem sive terram rubicundam. Et sic Draco devoravit caudam suam: & Pelicanus proprio suo sanguine, è pectore emisso, pullus suis mortuis restituit vitam.

Hic enim Pelicani sangvis est spiritus iste rubeus, de quo author hic loquitur. Nam quo ad colorem, rubicundus non solùm est sanguis: sed in corpore etiam humano nullam invenies partem (quamvis is ex partium numero immeritò excludatur à medicorum Galenicorum turba) quæ plus abundet spiritibus, quàm ille ipse, ita ut à medicis quibusdam præcipua vitæ sedes dicatur. Monet præterea author, parcè invicem conjungenda esse elementa. Leges enim naturæ sunt inviolabiles; adeò ut exactè & præcisè sint observandæ:

Quas ultrà citraq; nequit consistere rectum.

Sed ne quis scrupulosius, quàm par sit, de elementorum conjunctione sentiat: nihil cum ipsis conjungitur, quàm quod anteà separatum fuit: ita ut separationis & conjunctionis unus sit author, & una eademq; causa efficiens: quæ nihil aliud est, quàm Archeus terræ, qui in Philosophorum mineris, continuo suo labore operi præsto est. Huic inserviunt Gnomi, qui ex innata scientia norunt, quid separandum aut conjungendum, quidve addendum demendumve sit: ita ut non opus habeant

sciolis

sciolis quibusdam consultoribus: qui crassis fatuisq; suis operationibus externis, fecem pro terra, phlegma pro aqua, liquorem pinguiorem & subtiliorem pro aëre, subtilissimum pro igne venditant: hæcq; invicem confundunt, miscent & tandiu macerant, donec tandem aut ab acuta illorum penetrandi vi, aut ab ignis externi violentia, vasis fractis omnia vel in cinerem & favillam abeant, vel in fumum evanescant. Et sic quidem crassis stupidisq; ingenijs, crassæ ejusmodi meritò conveniunt operationes.

Philosophi verò subtilius quid & dignius sua contemplatione indagantes, relicto externo isto cortice, in solum elementorum nucleũ externum & invisibilem eruendum incumbunt. Quem dum ignari isti sycophantæ non percipiunt, insurgunt in Philosophos, eosq; instar canum rabiosorum invadunt, mordent, calumniantur, criminantur: seq; illis longè anteponunt. Quid enim inquiunt, sciat ille doctorculus: qui ætatem ferè totam tantùm in scholis & literis discendis consumpsit: qui nondum scit vitrum aut vas aliquod probè sigillare, neq; carbonum attrectatione manus un-

quam læsit: Majore labore & sudore opus est, antequam subtilißimi & ingeniosißimi (scilicet) Alchymistarum labores perdiscantur. Hujusmodi quadratum Polyphemum vidi aliquando in amplißima nostra Parisiensium urbe, qui natione Græcus, sine dubio etiam semper mendax, mala bestia, venter piger; non verebatur oblatrare viro cuidam doctißimo, magno Philosopho, caballistæ, mago, & rerum abstrusarum peritißimo: cui sese non solùm æquiparabat dicens: quantus tu es in lingua latina Philosophus, tantus ego sum in mea Græca; sed ex contemptu quoq; illum in medicis tantùm rebus solerter satis versatum esse blaterabat: in Chymicis autem ne secum quidem comparandum impudentißimè mentiebatur. Idem mihi aliquando contigit in Helvetia, Augustæ Rauracorum: cum in diversorio quodam inter prandendum contulissem cum quodam Germano, viro aliàs literatißimo, qui postquam meas objectiones de arte Chymica solvere nesciebat, & in præsentia aliorum juvenum medicorum, sibi familiarium, præ pudore erubescebat, hac rixosa importunitate suæ authoritatis salutem vindicaturus:

turus: Tu inquit, ut ex sermone tuo intelligo, prorsus ignarus es rerum Chymicarum, nec vel carbonem tetigisti unquam. Ego verò, quia antea ex propria ipsius confessione, illum diu laborando ne tantillum quidem inde percepisse utilitatis, noveram, simpliciter respondi: neq; tot ego inutiles feci sumptus, ut multi solent. Sed si miser ille scivisset, quàm parùm veri Chymiæ indagatores, de mortuis illis carbonibus solliciti essent: quamq; mihi tum temporis labia carbone vivo, ab altari Philosophico per angelicam vel potius divinam inspirationem ad me perlato, tacta ac tincta fuissent: majori fortè verborum humanitate meam quæsivisset amicitiam: neq; tam difficilem sese erga me exhibuisset. Sed antiqua est illa inter homines calamitas: ut semper virtus & veritas, vim patiendo, premantur: vitium autem & mendacium instar spumæ in hac immunda mundi olla ebulliendo, semper summa petant. Quis igitur Philosophorum erudiat aut arguat ejusmodi impios irrisores: nisi fortè sibi ipsi injuriam facere, & maculam contrahere velit? Missis igitur sycophantis istis,

me nunc converto ad ſapientiæ filios, quibus Solis occaſionem dabo: & addetur eis ſapientia: juſtosq́; docebo & feſtinabunt accipere. Sciant itaq́; ſapientiæ filij, mixtiones noſtras elementorum non eſſe corporeas, ſed ſpirituales: neq; manibus, ſed Archei Gnomorumq́; operâ perſici. Hunc igitur Archeum cum ſuis miniſtris, ſive ſpiritibus diſce probè cognoſcere, & haud longè aberis à veritate, mihiq́; gratiam habebis maximam.

HERMES.

SCito fili, quod terræ noſtræ unguentum eſt ſulphur, auripigmentum, ſiretz, & colcothar, quod eſt ſulphur, auripigmentum, ſulphura, & ſimilia, quorum quodlibet eſt vilius altero, in quibus diverſitas eſt. Ex quibus etiam eſt unguentum collæ, quod eſt pili, ungues, & ſulphur, de quibus etiam eſt oleum petrarum, & cerebrum, quod eſt auripigmentum, de quibus etiam eſt ungvis felium, quod eſt ſiretz, de quibus etiam eſt ungventum alborum, & ungventum duorum argentivorum orientalium,

quæ

quæ venantur ſulphura, & corpora continent.

SCHOLIUM.

Tot ac tam multiplicium nominum enumeratio non facit ad aliud, quàm ad cognitionem veræ materiæ lapidis: Non, quod unum ex iſtis nominibus, quæ partim nota, partim ignota & peregrina ſunt, materiam verè & ſine ſophiſmate detegat: ſed quod ingenioſi tantùm ſapientum filij, ex omnibus ſimul collectis, infallibilem tandem materiæ veritatem eruere queant.

Inter omnia autem imprimis argentum vivum videtur eligendum. Nam Riplæus Anglus, Philoſophus acutiſſimus inquit: Philoſophi vocant argentum vivum, & non vulgare, ſine quo nullum exiſtens eſſe poteſt. Si igitur nihil ſub Sole exiſtit, in quo non reperiatur argentum vivum: non abſurdè hinc illud omnium rerum nominibus appellare voluit author: circa quod unicum ſubjectum multi quidem multos labores, vanos & inutiles inſumunt, & diu quærentes, nihil inveniunt: ſed magis magisq́; labyrinthæis ſeſe implicant

vinculis, adeò ut tandem omnem prorsus in se evadendi amittant commoditatem. Nimia enim, inquit Philosophus, festinatio ex parte à Diabolo est: & hæc quidem non parvam ipsis erroris præbet occasionem. Siquidem præcipiti quodam raptu, ab insatiabili habendi desiderio ac cupiditate concitato irruunt in artem: & , dum illotis manibus, sacra Philosophiæ mysteria, quæ temerare aut polluere nefas est tractare, & re incognita, manum operi admovere conantur, ordine quodam inverso, sive, ut in scholis loquuntur, per ὕστερον πρότερον, in tantam confusionem illabuntur, ut nunquam hinc aliquid laude dignum consequantur. Cum igitur maximoperè necessaria sit perfecta ac solida argenti vivi cognitio, antequam quid tentetur in hac arte: propinquior autem & facilior via ad ipsius notitiam perveniendi non detur, quàm quæ sumitur à virium & facultatum ejusdem contemplatione: omnibus hujus profundæ Philosophiæ discipulis hoc fidele communico consilium: ut omnium primò animo suo diligentissimè considerent, perpendant, ruminent, volvant ac revolvant quascunque illas argenti vivi sive mercurij

curij Philosophici virtutes ac dotes, à Philosophis passim hinc inde in scriptis suis ipsi attributas: per has enim, tanquam per manuductionem, adjuvante simul divina clementia, absque ullo dubio pervenient in penitissimam ipsius cognitionem.

HERMES.

AMplius dico, quod sulphur tingit & figit, & continetur, & est per tincturarum connectiones. Ungventa autem tingunt & fugiunt, quæ corpore continentur, quod est fugientium conjunctio unciæ sulphuribus aluminaris, quæque fuginentia continent.

SCHOLIUM.

DIstingvit hîc author inter tincturam veram sive Philosophicam, & inter fictitiam sive sophisticam. Vera fit ex sulphure fixo & incombustibili, ob quam causã corpora quoque redduntur fixa & incombustibilia. Omnis enim transmutatio sequitur naturam transmutantis, & non transmutati. Necesse igitur est, ut sulphur eligatur optimum ad hanc rem. Vulgare alienum est, quia inficit,

denigrat, & corrumpit: habet præterea duplicem ſuperfluitatẽ, inflammabilem videlicet ſubſtantiam, & terream feculentiam. Ergò indagandum aliud erit, quod ignis ſit ſimplex & vivus, quodq́ corpora mortua revivificet, eaq́ in perfectionem ſummam, ultimamq́ maturitatem perficiat. Tale, inquit Avicenna, non alibi reperitur ſuper terram, quàm in corporibus Solis & Lunæ: In Sole quidem perfectionis, quia magis & digeſtum & decoctum. Cum hoc igitur ſulphure ſi tinctura præparetur, deq́ infimo obſcuritatis gradus per medium catenatim provehatur in ſupremum usq́ dignitatis ſplendorem & ſpiritualitatem, quodlibet corpus, igne liquatum, tingit, & tam firmiter corporibus adhæret, ut in æternum non amplius ab illis ſeparetur: quia ſic tingens & tingendum una tinctura facta ſunt. Sophiſtica verò tinctura, quæ ex medijs mineralibus, ex ſulphure adurente, arſenicali, aluminari, & ſimilibus conficitur, neq́ corpora, ſuper quæ proijcitur, neq́ ſuam propriam ſubſtantiã ab ignis violentia defendere poteſt, ſed ſimul cum corporibus fugit, & ab igne evolat in auras.

HER-

HERMES.

Filii inquiſita diſpoſitio à Philoſophis una eſt, in ovo noſtro: hoc autem in ovo gallinæ minimè invenitur. Ne autem extinguatur in ovo tanta gallinæ ſapientia divina, ex 4. elementis compoſitio coaptata & compoſita.

SCHOLIUM.

Ovi Philoſophici deſcriptio varia hinc inde habetur apud Philoſophos: quorum alij ſubſtantiam ejus in quatuor partes dividunt, juxta uumerum quatuor elementorum, ut hîc Hermes noſter: & ſic putamen eſt terra: albumen aqua: tenerior pellicula aër: & vitellus ignis. Alij in tres reſecant partes, in vitellum, quem ſulphuri comparant; in albumen, quod mercurio ſimile perhibent; & in putamen, quod ſalem ſignificare volunt. Sunt præterea adhûc alij, qui luteum ovi tres rubeos planetas repræſentare volunt: Martem videlicet, Solem & Venerem: album autem quatuor albos, Saturnum, Jovem, Mercurium, Lunam. Ambiens autem putamen eſſe tanquam cœlum octavum, terra ſive cinere in-

combustibili, tanquam stellis fixis ornatum. Hoc ultimum, quidam ajunt, gladio igneo percutiendum, & in duas partes dividendum esse: ita ut verissimè author sentiat, ejusmodi ovum minimè esse gallinæ. Rectiùs aliquis galli, quàm gallinæ esse dixerit. Si enim vera est historia, qua gallus decrepitus ætatis annum septimum vel nonum attingens, ovum parere perhibetur, ex quo nascitur basiliscus, serpens venatissimus, qui solo aspectu hominē enecat: non sanè ovum hoc, tanquam materia prima basilisci, adeò multum distabit à veneno sapientum, & mortifero, sive aqua Draconis, fœtente & menstruosa. Ut ut sit, in effectu certè consensum deprehendimus manifestum, ita ut minus sit dubium de simili quoq; eademq; utriusq; essentia.

Hic est sine dubio gallus ille, quem quidam Aesculapio se oblaturum vovit, si per annum à morbis liber maneret. Hanc itaq; ovi cum lapide similitudinem & conspirationem cum viderent tàm veteres, quàm recentes quidam Philosophi, haud ineptè ejus exemplum in describendo arcano Physico introduxerunt. Sunt autem prætereà aliæ causæ, quibus approba-

tur

tur ovi exemplum. Quemadmodum enim ovum optimi nutrimenti, bonum & laudabilem sanguinem generat, vires ac spiritus vitales impensè corroborat, & candidum præsertim ovi, faciem à Solis adustione tuetur: Sic quoq; mercurius sapientum debito modo præparatus & exaltatus, si in parva quãtitate sumitur, corpus humanũ non tantùm alit & nutricat, sed ab omnibus etiam præservat morbis: & præterea corpora metallica contrà omnem vim ignis tuetur: adeò ut eo tanquam familiari & amico pabulo delectentur, & in eo, liceat mihi cum Philosophis loqui, meliorentur. Videmus porrò ovum vitâ prorsus destitutum, & corpus mortuum esse: à naturali verò gallinæ incubantis calore vitam recipere, & in certo & definito temporis spatio, pullum vivum, plumis, capite, alis, pedibus, & omnibus necessariis organis ornatum excludere: Non secus ac lapis noster, qui in crasso suo corpore, nullum vitale documentum præstat, priusquam in propria aqua stygia solvatur, & in eadem tanquam in matrice sua, quæ idoneum

ipse

ipsi & moderatum præbet calorem, ad justu[m]
tempus digeratur. Quo præterlapso, in v[i]
vificum & spiritualem vertitur homunc[u]
lum, sive medicinam præstantissimam: qu[æ]
tot virtutum energijs excellit, ut miraculosè [o]
mnibus medeatur corporis infirmitatibus; le
pram, quartanam, morbum caducum, apople
xiam, & omnes morbos, quos vulgus medico
rum perperam judicat insanabiles, tollat atq[ue]
perfectè curet. An non hoc est mortuos re
suscitare, & mox perituros è faucibus morti[s]
eripere? sive enim ovum spectes vita orbatum
sive metalla imperfecta & quasi mortua, siv[e]
ægrotos languentes & moribundos, ubiq[ue] di
cti veritatem agnosces. Sed confutandu[s]
hîc occurrit eorum error, qui speciem unam in
aliam transmutari posse negant; ignorante[s]
distinctionem illam inter species perfectas &
imperfectas. Quicquid enim adhuc est in
motu ad formam, ad quam ultimo ordinatur,
dici debet imperfectum: cum autem fuerit in
fine motus, dici debet perfectum. Ovum e-
nim ratione pulli, dicitur imperfectum: cum
verò in ovum introducta fuerit forma pulli, ad
quam tendit natura in ovo tanquam ad ulti-
mum

num suum terminum: tunc pullus perfectus erit: & species, quæ anteà in ovo erat incompleta sive imperfecta, nunc dicetur in pullo perfecta.

Sic quoq; aurum cum jam pervenerit ad finem motus, & sic formatum secundùm primam & veram intentionem Naturæ, ipsum solum dicitur perfectum, & cùm reliqua metalla sint in motu ad formam auri, dicentur imperfecta; quamvis formas ad invicem habeant diversas, per quas permanent & terminantur, & sint perfecta quodammodo in sua specie: attamen non sunt in ultimo termino motus, in quo est ultima perfectio.

HERMES.

SCito fili, quod in gallinæ ovo maximum subsidium est, & in natura propinquitas: in eo namq; est spiritualitas & elementorum collatio, ac terra natura aurum est.

SCHOLIUM.

UTitur hîc author rursus similitudine ab ovo sumta: qua inferre vult, quod, sicuti ovum gallinæ omnia ad pullum generandum

necessa-

necessaria in se continet: sic quoq; ovum Ph
losophorum, sive mercurius noster in se hab
quævis sibi necessaria. In ovo, inquit, est sp
ritualitas & elementorum collatio, quæ d
appellat maximum subsidium & in natur
propinquitatem. Per spiritualitatem aute
intelligit facultatem formatricem, spiritum
pificem, & primarium pulli gignendi auth
rem. Is enim ex coordinatione element
rum, quibus utitur tanquam instrumentis,
mnia membra tam avis gallinaceæ, quàm Her
meticæ, naturali sua & insita scientia dispo
nit, & fœtum Philosophicum perfectè elabora
tum & omnibus numeris absolutum, tande
in hanc lucem edit: quem author respect
elementarij artificij, terram esse dicit: Terran
verò esse aurum, hoc est, opus completum. Præ
tereà si literalem vocabuli (OVUM) anatomi-
am paullò accuratiùs examinabimus, inve-
niemus in eo omnia ad metallicam Philoso-
phiam necessaria. Fiunt enim metalla
ex geminis principijs: ex tribus nimirùm
propinquis: qualia sunt Sal, Mercurius &
Sulphur: & ex quatuor remotis: quæ sunt
quatuor elementa, ut terra, aqua,

aër,

aër, & ignis. Vt igitur de propinquis primùm philosophemur, litera O, Philosophorum sal sive Sol est: qui primùm fabricat corpus, quod artifex tractare, & in quamcunq; formam ex naturæ præscripto adaptare potest. Sine sale enim in æternum non coagulabuntur reliqua duo principia, Mercurius nempe & Sulphur; propter nimiam ipsorum spiritualitatem, qua prædita sunt. Sal igitur hanc habet proprietatem, ut subtilia reddat grossa, incorporea, corporea: occulta, manifesta. Vnde Philosophus in Turba ait: facite corpora non corpora: & incorporea corpora: Item, sumite occultum & honorabile arcanum, quod est magnesies alba, & quæ est cum vivo mixta, sed non accipiatis eam, nisi puram & mundam, & suo imponite vasi, & orate DEUM, ut hunc maximum videre lapidem vobis concedat. Quod verò attinet ad duo ista VV, eandem ambo habent significationem: & per hanc X, ut vides positionē, in unam coëunt literam, videlicet in X, quæ litera apud latinos idem, quod denarius numerus, significat, cujus aliàs character exprimitur

primitur per has duas notas IO: quasi dic unus circulus, vel unica circuli revol I.enim unitatis manifestus est characte verò circuli: ita ut per hanc crucem X. denarium numerum aliud nihil indicet quàm ipsemet Philosophorum Mercurius quo suprà in nostris hieroglyphicis abundè tis tractatum fuit. M. autem, quia mille rium æquipollet numerum: in quo reliquo numerorum ultima est perfectio, meritò phuris obtinebit vicem. Est enim sulphu gnis, essentia quinta, & spiritus, qui omnia vificat & alterat, & omne germen germin & omne lumen accendit, & omnes fruct florere facit. Quia enim omnia in se possid ac complectitur, omnes quoq; has functione in naturali rerum œconomia administrat. hæc de tribus propinquis dicta sufficiant. A demus nunc pauca quædam de remotis, ubi v demus, OVUM ex quatuor literis esse compos tum. Prima igitur litera O refert terram: Terra enim Philosophica rotunda esse debet & circularis, ut cœlum motu suo circa eam operari, & vim suam in illam mittere queat. Nisi enim rotunda esset terra, Sol & alij Pla-

netæ

neta circa ipsam operationes suas exercere non possent: sed cursus illorum aut in circuitu impediretur, aut velociori motu præcipitaretur: ut Paracelsus docet in sua aurora. Duæ verò sequentes literæ VU, aquam repræsentant & aërem. Primum verò V, quia consonans est, litera obtusior, imperfectiorem quoq;, crassiorem & obscuriorem aquæ qualitatem denotat. Alterum verò U vocalis, hoc est, litera sonantior ac clarior, perfectiorem, subtiliorem, & clariorem aëris significat proprietatem. Est enim aër Philosophorum oleum: quod tincturam imprimit constantem, fixam & stabilem. Aqua verò etiamsi madefaciendo quoq; tingat, levi tamen momẽto ista tinctura rursus abstergitur. Ultima deniq; litera M, ignem manifestè nobis depingit. Ut enim M, millenarius numerus omnia continet: ita quoq; ignis omnia tandem in se transmutat, adeòq; cuncta ignea, hoc est spiritualia & cœlestia reddit. Si igitur tria illa principia propinqua, sal, mercurius, sulphur; & quatuor hæc remota, Terra videlicet, Aqua, Aër, & Ignis, arte nostra secreta in unum reducantur corpus: septenarium metallorum numerum sive verum

illud Philosophicum sive magicum electrum conspicuè nobis exhibebunt: in quo omnem naturam mineralem quiescere & sabbatizare, suprà luculenter satis ostensum fuit. Ex quibus omnibus palam convincitur: OVUM sibi ipsi ad partum philosophicum producendum sufficerere: nec opus habere aliena alchymistarum, sufflonum, & insensatorum hominum additione.

HERMES.

Filius ad Hermetem inquit: Sulphura nostro operi convenientia quæ sunt, cœlestia, an terrena? Et ille: quædam sunt cœlestia, quædam verò terrena.

SCHOLIUM.

Sequitur hîc brevis Dialogus, in quo interlocutores sunt filius & pater. Filius quæstione proposita scire cupit à patre: num sulphura in opere nostro sint cœlestia, an verò terrena. Ad quæ pater respondens ait: esse ea non uniusmodi, sive ejusdem generis: sed quædam cœlestia esse, quædam terrena: interim tamen in confesso manet: ambo esse sulphura. Per

cœle-

cælestia sulphura intelligo Solem: per terrena verò Lunam. Sol enim est corpus calidum, fixum, rubeum, & incremabile, qui Lunam fœminam suam frigidam, volatilem, candidam & combustibilem perficit, & in gloriæ suæ solium evehit & exaltat. Quod autem ut fiat, miscendum est pugnans cum igne eis conveniente, præliantur, & amicitia fit constans: ut mox in sequentibus, pluribus dicetur.

HERMES.

FIlius: Pater, puto cor in superioribus esse cœlum, in inferioribus terram. Pater. Non est sic: verùm masculus est cœlum fœminæ, & fœmina terra masculi.

SCHOLIUM.

ALiam quæstionem proponit filius, rogans num cœlestia à cælestibus, & terrena sive inferiora à terrenis gubernentur, foveantur, & vivificentur. Cor enim vitalis functionis principium in homine, hîc locum vitæ, hoc est, virtutum formalium in qualibet mundana distribuendarum obtinet. Sed respondet pater, quòd res non opinioni filij consentanea sit,

ſed aliter ſeſe habeat. Cœlum enim, inquit, eſt maſculus terræ: terra verò fœmina cœli. Vnde optimè cum Hermete convenire arbitror Platonicos, qui cœlum intelligunt genitarum gignendarumq́; formarum omnium ſeminibus conſperſum: ejus verò animam ſeminales rationes comprehendere, quas uti divina mens omnes ſuo quaſi ſinu gerit. Quicquid igitur mundi univerſitate comprehenditur, id Deus cœlo elementisq́; conſervandum, ortuq́; aſsiduo continuandum ſubjecit, ut jam nihil, vel ex ſemine gigni genitumq́; conſervari ſine cœlo poſsit, niſi quid Deus, ijs quaſi miniſtris omiſsis, ex ſe proximè miraculo efficiat. Quæcunq́; etiam ſponte ſua, nullo ſemine prodeunt, ut ſtirpes pleræq́; & animantes, metalla omnia, omnesq́; lapides, ex uno cœlo formas proprietatesq́; ſumunt, quod ſemper præſtò eſt, & in omnem materiam idoneis præparationibus inſtructam, formam immittit, qualem illa meretur. Hæc itaq́; cœleſtis cauſa præſtantiſsima & nobiliſsima omnium eſt formarum exemplar, cujus per omnia diffuſa virtus quocunq́; penetrat: quam Plato mundi animam, alius quidam datorem formarum, Ariſtoteles uni-

versa-

versalem naturam appellavit. Terra verò est subjectum & receptaculum omnium radicrum influxuumq; cœlestium: ipsa à cœlo fœcundata, omnium ex seipsa est gignitiva: omniumq; fœcunditatum receptiva, & veluti prima parens, etiam omnium pullulativa, centrum & fundamentum, & mater omnium.

HERMES.

Filius. Pater, quicquid istorum est dignius altero, an esse cœlum, vel terram? Respondit, uterq; altero indiget: mediocre enim propositum est præceptis. Ac si diceres. Sapiens imperat omnibus hominibus: Mediocris enim est melior eo, quod omnis natura cum sua adunatur socia. Invenimus in virtute sapientiæ, quod mediocre coadunatur. At ille Pater, at quid illorum est mediocre. Respondit: unicuiq; naturæ tria sunt duorum. Primò utilis aqua: deinde ungventum: inferius verò fæx manet.

SCHOLIUM.

SI igitur magico quodam matrimonio copulanda sunt cœlum & terra: quæritur, utrum præstantius in arte sit, cœlumnè, an terra? Respondetur: Neutrum seorsim quicquam præstare, nisi simul ambo conjungantur. Cum verò cœlum sit in substantia sua adeò simplex, purum, & omnis alterationis expers, ut & hanc ob causam ἀσύμβλητον ab Aristotele nuncupetur: dubium hîc multis oritur, quomodo possit ejus aliqua portio sive particula, hûc ad nos demissa, commisceri cum terra nostra crassa impura, & variis alterationibus obnoxia. Sed scrupulum istum ex animo tibi eximit Hermes his verbis: Mediocre enim inquit, propositum est præceptis. Quid verò mediocre sit, explicat rursus in sequentibus, ubi dicit: Unicuiq; naturæ tria sunt duorum: primò utilis aqua: deinde unguentum: inferius verò fæx manet. Idem est ac si diceret: Cœlum & terra non possunt invicem conjungi sine medio: non secus, ac anima & corpus, ut alibi loquitur, non possunt in unum corpus uniri sine spiritu. Spiritus igitur mediator legitimus est omnis veri matrimonii tam naturalis, quàm supranaturalis. Cœlum enim

ob na-

ob naturam suam simplicißimam, ac summam perfectionem, est instar animæ. Vt igitur cœlum sive anima cum terra sive corpore naturali unionis thoro copuletur, necessariò spiritus, qui cum utroque participat, & proptereà mediocris, hoc est, non simplex & purus nimis, neq; nimis crassus & impurus ab Hermete vocatur, suo intercessionis jure & authoritate hanc copulationem firmam ratamq; efficiat. De hoc spiritu ita loquitur Marsilius Ficinus lib. 3. de vita cœlitus comparanda cap. 3. Spiritus iste, inquit, est corpus tenuißimum, quasi non corpus, & quasi jam anima: item quasi non anima, & quasi jam corpus. In ejus virtute minimum est naturæ terreæ: plus autem aqueæ: plus item aëreæ: rursus igneæ stellarisq; quàm plurimum. Hactenus ille.

Hîc quoq; Hermes noster trium facit mentionem: Aquæ, unguenti, & fæcis. Solam autem aquam utilem ponunciat: fæcem autem ait in fundo tanquam inutilem residere: unguentum verò ad utrumq; ambigens in medio relinquit. Est igitur unguentum Spiritus ille, qui manet in medio:

aqua verò sive anima in cælo, & corpus sive terra in fundo.

Iterum anima defæcata sola in cælum ascendit, quia prius de cælo descenderat, juxta illud Johan. 3. Nemo ascendit in cælum, nisi qui descendit de cælo, filius hominis, qui est de cælo, mediator videlicet & salvator generis humani, Dominus noster JESUS CHRISTUS, *qui spiritu suo salvifico, hominem in tenebroso hujus corporis ergastulo illuminat, & in vitam æternam tingit. Is enim est vera lux mundi, cujus unica guttula totius mundi tenebras in meram lucem, ipso Sole septies clariorem, convertit: & ut non minùs verè, quàm eleganter pièque canit Poëta:*

- - - - cujus de lumine lumen
Omne micat, sine quo tenebrescunt lucida, de quo
Lucescunt tenebræ, atq; inamenæ noctis imago.

Et Solomon Rex lib. Sap. cap. 7. inquit. Is est candor lucis æternæ, & speculum sine macula DEI *majestatis, qui omnia innovat, & per nationes in animas sanctas se transfert, amicos*

DEI & prophetas constituit: quiq; speciosior Sole, & super omnem dispositionem stellarum luci comparatus invenitur prior. Quemadmodum igitur Christus, almo suo ac divino lumine hominum corda accendit, illustrat, & salutari sacrosancti Spiritus igne purificat: Sic quoq; lumen Naturæ, omnia hæc inferiora, mundana & naturalia non tantum illuminat, fovet & conservat: sed accedente saltem elementorum separatione, miranda quoq; præstat non tantum in metallis repurgandis, sed vim quoq; habet maximam in lapidibus expoliendis & exaltandis, quos per multorum temporum circumvolutionem, in cœlestem ac cristallinam claritatem perfectè convertit.

HERMES.

DRaco autem in omnibus his habitat: Ejus autem domus sunt tenebræ & nigredo in eis, & per eam in aërem ascendit, qui est eorum cœlum ex suo oriente: dum autem fumus eis permanet, non sunt perpetua. Sed ex aqua fumum depone, & ex ungvento nigredinem, & ex fæce mortem. Et habita

disso-

lutione munere triumphali, quo scilicet possessores vivunt.

SCHOLIUM.

DIximus jam de cœlo & terra, deq́ eorum matrimonialis conjunctionis medio, aëre videlicet sive aqua, quam spiritum appellavimus. Est enim aqua nihil aliud, quàm aër coagulatus: Aër verò est spiritus ille vitalis, cuncta permeans entia, omnibus vitam & consistentiam præbens, ligans, movens, & implens omnia. Vnde senior Philosophus: Aer, inquit, est ex aquas nec separatur ab ea, & ex ambobus consistit vita uniuscujusq́ rei. Videmus enim non rarò ex aquis stagnantibus, fœtentibus, & putrescentibus statim infici aërem, qui ex tanta corruptione terram confinem omnem inficit, omnisq́ generis febres ardentes, pestilentes, aliosq́ similes horrendos affectus inducit, qui nullo remediorum genere à medicis curari possunt. Quod cum animadverterent nonnulli sagacioris ingenij medici, huic malo sola causæ ablatione succurrendum esse judicarunt. Aërem itaq́ venenatis & noxijs vaporibus contaminatum, magno lignorum incendio expiarunt, & tam exquisitè

quisitè repurgarunt, ut sublatis prorsus pestilentibus istis & nocentissimis halitibus, serenam, claram, optimam & saluberrimam efficerent aëris substantiam. Idem usu venit cœlo nostro Philosophico, quod in resolutione sua prima sive putrefactione adeò horrendè inquinatur, ut tanquam venatissimus Draco suo attactu omnia inficiat: Unde etiam dicitur in tenebrosa domo habitare: nigredinem, fumum, fæcem, & mortem ipsam in se possidere. Quamdiu igitur cœlum ita infectum manet, in pristinam naturam simplicem, puram, fixam, & perennem redire nequit.

Quamobrem author præcipit, ut Draco per nigredinem ascendat in aërem: quod vix continget, ob ejusdem crassam & ponderosam corporis molem: quæ non sursum tendet, priusquam ignis vi & potentia in vitro Philosophico resolvatur in aëream & vaporosam substantiam: & ita soluta, frequenti aëris ventilatione exactè perpurgabitur: & primævam cœli naturam recuperabit. Quem finem si assecuti fuerint artifices, DEO imprimis hymnum canentes, cum lætitia piè exultabunt.

HERMES.

SCito fili, quod unguentum medio-cre, quod est ignis, est medium inter fæcem & aquam, & perscrutator aquæ, quia unguenta & sulphura dicta sunt, quia inter ignem, oleum & sulphur proxima propinquitas est, quia quem-admodum ignis accendit, sic & sulphur.

SCHOLIUM.

AVthor ipsemet jam explicat dubium, quod oriri poßit ex vocabulo mediocris: & dicit esse ignem. Quanta autem sit vicinitas vel potius identitas inter ignem, oleum sive aërem, quem suprà spiritum esse diximus, & sulphura: (quæ omnia cum ignis natura participant) quod author probat ex omnium inflammatione, quam in momento, admoto igne, concipiunt tam apertis hîc ab ipsomet Hermete declaratur verbis, ut si pluribus in ijs elucidandis immoraremur, vel ipsißimæ & evidẽti veritatis luci, tenebras potius offunderemus.

Sedulò tamen advertendum interim est tàm hîc quàm alibi, quod ex sulphuribus, de quibus Philosophi loquuntur, ea tantùm sint eligen-

eligenda, quæ principijs suis sint propinquiora. Sicut enim, teste Hippocrate, calore naturali magis abundant infantes recens nati, & vix ab uberibus naturæ ablactati, quàm adultiores: ita inter sulphura rerum, quorum differentia longè latèq; se extendit, nobiliora & præstantiora sunt ea tantùm, quæ primitivæ sive mercuriali origini sunt viciniora, quàm quæ longiùs hinc recesserunt. Propinqua autem sunt, quæ extrahuntur ex ipso mercurio, auro & argento. Remotiora, quæ ex reliquis metallis: Remotißima verò, quæ ex cæteris mineralibus, omnibusq; animalibus & vegetabilibus educuntur.

HERMES.

SCito fili, quod omnes sapientiæ, quæ in mundo sunt, huic meæ sapientiæ subditæ sunt. His in mirabilibus occultis elementis, artes casuum sunt, quas finita & consecuta est. Oportet igitur illum, qui introduci vult in hanc nostrã occultam sapientiam, arrogantiæ vitiũ, à se expellere: & pium & probum, & Profundæ rationis esse, hominibus propin-

pinquum, sereni vultus, salutare diligenter, & sibi patientium arcanorum esse observantem.

SCHOLIUM.

QVod hodiè apud nos Philosophiæ, id olim apud vetustissimos Philosophos sapientiæ studium appellatum fuit. Dicitur autem Pythagoras primus fuisse, qui tam splendidum & magnificum sapientis titulum recusarit: & ex singulari quadam modestia maluerit sapientiæ amator sive Philosophus, quàm sapiens salutari. Cui astipulatur Theodorus, Zvingerus, magnum illud Germaniæ lumen, volum. 3. Theatr. vit. hum. Sapiens, inquit, solus Deus. Hujus amator est, & imitator Philosophus, in intelligendo simul, & agendo. Amat, ut potiatur; imitatur, ut exprimat. In hanc sententiam quoq; canit stellatus sive renatus ille Poëta Marcellus Palingenius in his versibus:

– – O demens, reperiri quî sapientem
Posse putas quenquam in terris: sapere ille videtur,
Qui minus est alijs stultus, licet insipiens sit.
Convenit haud dubiè solis sapientia divis.

Hîc

Hic igitur quando Hermes ait, omnes ſapientias in mundo, ſuæ ſapientiæ ſubditas eſſe, intelligendum id eſt, de omnis generis ſcientijs & artibus ſive diſciplinis, quas ut ſuprà cap. 1. demonſtravimus, ſub ſe complectitur unica Philoſophia Hermetica Theophraſtus Paracelſus, magnum illud Philoſophorum & medicorum fulmen, ex eodem Hermeticæ Philoſophiæ fundamento doctrinam ſuam aliquot centum, librorũ commentarijs comprehenſam deduxit: & ex Philoſophica libertate ſæpenumerò Chymiæ κατ' ἐξοχὴν tribuit Philoſophiæ nomen. Hinc ἀταξίας & confuſionis, in tradendis artibus iniquè a nonnullis accuſatur. Sed ſi ejusmodi cenſores rectè aſſecuti fuiſſent Paracelſi conſilium procul dubio non tanta reprehenſionis præcipitatione in eum ſurrexiſſent. Jacobus Zvingerus filius Theodori, vir aliàs doctiſſimus & in Philoſophia tàm Hermetica, quàm Peripatetica ſolerter admodum, & felici ingenio verſatus, Paracelſum ait confusè & indiſtinctè nimis has tradidiſſe artes, easq́ fere omnes ſub una Chymia complexum fuiſſe:

cum

cùm tamen diverſo conſiderationis reſpect
ſingulæ conſiderandæ fuiſſent. Chymiæ enim
dicit ſua eſſe principia peculiaria; item Phyſica
Aſtronomiæ, Theologiæ, cæteriſq; artibus, ſu
quoq; ab alijs diverſa eſſe. Sed poſito hoc, it
eſſe: quomodo verò poterit quæſo aliquis Chy
miæ ignarus, ſolidè perſcrutari Phyſices prin
cipia, quæ juxta communem philoſophantium
opinionem, ſunt tantùm mera hominum ſom-
nia, utpote quæ omni certitudinis fundamen-
to carent, nec quænam, aut qualia illa ſint, ve-
rè aut perfectè ſciri poteſt, niſi accedat Chymi-
cus, qui ad oculum demonſtret horum certitu-
dinem. Aſtronomi quoq; in prognoſticis &
divinationibus ſæpenumerò adeò à vero ſcopo
aberrant, ut illorum fides noſtro ſeculo valdè
periclitari ceperit, idq; ob nullam aliam cau-
ſam, quàm quod Chymiæ imperiti ex aſtrorum
ſuperiori tantùm firmamento affixorum, &
longiſſimè hinc diſſitorum viribus, ſitu, & con-
ſtellatione, futura prædicere conantur: in quo
tamen turpiter falluntur. Multò enim cer-
tior prognoſticandi ratio ſumitur ex illa Aſtro-
nomia, quorum principia, Chymica demonſtra-
tione adeò ſunt ſtabilita, ut non niſi inſenſa-
tus &

tus & mente captus illa negare ausit. Astra enim Chymicus non longè hinc distantia, sed propè ante pedes jacentia contemplatur, imò non manibus tantum illa tractat, sed ascendentium quoq; infortunatorum & malignorum cursum, hûc illûc, prout vult, impellit, omneq; malum in tempore præcavet, & arte ingeniosa depulsat. In Theologia verò si fortè incredulus quidam ac sacrarum literarum rudis & ignarus, quales olim fuêre gentiles pleriq;, DEUM negaret, divini numinis potestatem, majestatem, & gloriam tam perspicuè, & sine omni hæsitationis scrupulo demonstrabit Chymicus, ut quasi vi aliquis ire cogatur in confessionem DEI alicujus opt. max. cujus potestas & magnificentia sit infinita & immensa. Sic consequenter judicium esto de cæteris quoq; omnibus propemodum disciplinarum generibus.

Quod cum ita sit, maximam sanæ Chymiæ dignitatem & excellentiam esse nemo inficias ibit. Est enim illa fax & lumen, cujus splendore, artium & scientiarum veritas, quæ aliâs pseudodoctorum vitio in profundo & tenebroso mendaciorum pelago demersa jacet, eluctari

& clarè illucescere incipit: Et sicut nihil reperitur, quod, teste Psalmista regio, se abscondat à calore Solis; sic nulla est ars & scientia tàm ambiguis & fallacibus fundata principijs, quæ non per Chymiæ scientiam, tanquam ad lapidem Lydium, probetur: & abstrusa ejus & abscondita veritas in lucem tandem revocetur. Meritò igitur reliquæ scientiæ, hanc tanquam suam dominam ac Reginam agnoscant, eiq; ut decet, ancillentur, ac ministrent. Mirantur multi, cur Chymici authores, artem suam tàm multiplici scribendi stylo prodiderint: terminos sive vocabula artis mutuãtes modò à Physicis, modò ab astronomis, geometris, arithmeticis, medicis, theologis, &c. Causam si nescis, dicam. Chymia per se simplex, perfecta, circularis, universalis, amplißima, magnificentißima, & regia, sola in supremo artium solio constituta, cæterarum artium seu scientiarum operâ & ministerio, tanquam regina famulabus & pedißequis suis utitur: unde etiam ipsæ mirabili consensu & conspiratione in hujus unius dominæ suæ ministeria promptißimè undiq; concurrunt & confluunt. Sed qui crasso sunt & hebeti ingenio,

consensum hunc in artibus vix olfacient, nec quantumvis præmoniti, capere satagent: Unde etiam sibi non temperabunt à bonorum vituperijs. Quibus verò

E meliore luto finxit præcordia Titan:

ita ut ab omni mentis vertigine liberi & immunes, artium & disciplinarum naturam penitus inspiciant, hi æquiori animo in Hermetem & Paracelsum erunt, & Chymiam artem nobilissimam suæ eminentiæ & dignitatis laude non tantùm non privabunt, sed tantorum etiam virorum institutum, tanquam laudabile, nec sine gravi receptum ratione, comprobabunt.

Nullum planè dubium est, quin Zvingerus, vir alias acuto & perspicaci ingenio, hanc veritatem iamdudum sat perspectam agnitamq; teneat: interim tamen, dum in Peripateticorũ placitis liberior versatur, in ijsq; utcunq; tutandis sibi quoq; partẽ aliquam vendicat, videtur in hoc D. Pauli exemplũ imitari, qui, ut multos lucrefaceret, multis similis factus est. Reliqui verò, qui sine rei cognitione, de tàm præclaris mundi luminibus, tanquam cæci de coloribus, perversi judicij sui venenum expuunt,

similes videntur canibus ad venationem ineptis, qui licet magnum quidem latrando excitent strepitum, nihil tamen capientes plus nocent, quàm prosunt. Sed omissis his, nunc ea, quæ in textu sequuntur, breviter perstringenda aggrediemur. Enumerat author quædam artificis requisita: & primùm necessum esse, inquit, ut is, qui occultæ hujus sapientiæ lumen intueri cupit, sit ab omni superbia & arrogantia alienus. Superbis enim resistit DEUS, *& humilibus solis largitur suam gratiam.*

Deinde pius sit & probus. Nihil enim homini pietate ac probitate utilius, quibus & DEO *& hominibus se commendat. Sit præterea acri & profundo ingenio præditus: sine quo vix se extricare poterit ex perplexis illis & salebrosis Philosophici labyrinthi cassibus. Humanitatem etiam & comitatem ergà homines, in alloquijs & salutationibus frequenter exerceat: & deniq; sibi concredita a* DEO *vel à præceptoribus arcana non temerè in vulgus diffundat, nisi* DEI *in se iram concitare, & in præsentissimum vitæ discrimen, se ipsum petulanter conjicere velit.*

HER-

HERMES.

ET hoc ſcias fili, niſi ſciat mortificare, generationem inducere, ſpiritus vivificare, mundare, & lumen introducere, quouſq; bellentur, incolorentur, & à maculis mundentur, velut à nigredine & tenebris, nihil ſcit, nec ei perficitur: ſi autem hoc ſciverit, magnæ dignitatis erit, adeò ut reges ipſum venerentur. Hæc arcana fili, oportet nos cuſtodire, & ab omnibus improbis & inſipientibus celare.

SCHOLIUM.

Mortificare Philoſophus ſignificat in partes ſuas diſſolvere ac putrefacere. Senior enim Philoſophus: Scias, inquit, quod non ſit generatio abſq; corruptione: unde ſtudeas in putrefactionem. Et alius Philoſophus in Turba: putrefactio, inquit, eſt maxima, & attrahit maximum arcanum. Magnetica hæc arcanorum attractio, in omni generatione naturali perſpicuè relucens, & non niſi Philoſophiæ myſtis & initiatis doctrinæ filijs cognita, multa ubiq; operatur admiranda in Natura.

Per hoc enim medium, tanquam per scalam Jacobi, fit in magno mundi alembico continuus elementorum ascensus & descensus, & unius in alterum conversio: ita ut inferiora cum superioribus arctissimo matrimonij fœdere invicem copulentur, & tandem illa per hæc perficiantur. Quod matrimonium rectè à Paracelso, magno Philosophorum antistite, Camahæa dicitur. In principio itaq; generationis, in putrefactione videlicet, spiritus vitales languidi adhuc sunt & debiles, adeò ut prorsus mortui videantur: qui ex digestionis continuatione indies magis magisq; corroborantur, & quasi reviviscunt, & ad summum repurgati novum recuperant perfectionis lumen: quod sua claritatis efficacia, omnes maculas & nigredinem sive tenebras in corporibus abstergit ac delet, non secus ac Sol discutit & pellit nubes: ipsisq; colorem inducit fulgentissimum & splendidissimum: quo inducto opus suum perfectum habebit artifex, & dignus erit, qui regijs afficiatur honoribus. Hunc autem scopum nisi assecutus fuerit: in vanum laboravit omnia.

Benè igitur operanti, benè erit, Regesq́; illi favebunt, maximisq́; ornabunt dignitatibus. Tandem conclusionis loco, in hoc paragrapho, addit author communem illam admonitionis formulam, de arcano ab improbis & indignis celando: quàm ideò tàm frequenter repetit, ne cœleste sophici silentij sigillum fortè frangatur, & sic ars nostra sacratissima in impiorum manus delapsa, nefariè profanetur.

HERMES.

ET scias fili, quod lapis noster ex pluribus rebus, & varijs coloribus, & ex quatuor coadunatus & compositus est elementis, quæ nos oportet dividere, & per membra scindere, & artus sequestrare, partim mortificare in eo naturam, quæ in eo est, aquam & ignem in eo habitantem custodire, qui ex 4. elementis, & eorum aquis, sua aqua continere, scilicet, quæ non est aqua, forma, sed ignis, aquas ascendens, & continens in vase sincero, & ne fugiant spiritus à

corporibus: nam sic tingentes fiunt & permanentes.

SCHOLIUM.

Elementorum divisio & compositio, in lapidis & metallorum generatione, nulla potest similitudine melius explicari, quàm per oleorum Chymicorum præparationem. Ut igitur rem penitus à capite ad calcem usque oculis subjiciamus, exempli loco proponemus, olei baccarum juniperi confectionem: quam aliquis vix aggredietur, nisi primò omnium ex semine juniperi è terra nasci instituerit arbusculam sive juniperum, quæ in primo anno sterilis, non nisi caudicem, ramusculos & folia profert, quæ omnia tanquam partes crassiores terræ vicem obtinent. Et hæc est prima lapidis operatio, quæ ejus dicitur putrefactio sive solutio in terram. Anno sequenti secundo pergit Natura operari in arbusculam, & nulla accedente alia cultura, vel extraneo auxilio, nisi Solis tantummodò calore naturali, juniperus incipit ferre flores cineritios quasi & ad album colorem inclinantes, qui teneritudine & mollitie sua aquam repræsentant

tant Philosophicam: vel lapidem in elementum aquæ resolutum. Sic anno tertio, Naturæ robur magis magisq; crescit & augescit in arbore juniperi, quæ in tertia revolutione annua (annus enim producit non ager) flores illas in bacculas albicantes commutat: juxta illud Philosophorum axioma: Corruptio unius est generatio alterius. Ejusmodi bacculæ jam continent quidem in se oleaginosam quandam pinguedinem, sed crudam adhuc, neq; satis decoctam. Vnde aëri comparandæ veniunt. Quarto & ultimo anno candentes illæ bacculæ vertuntur in baccas nigras, qui color consummatæ in illis, & perfectæ maturitatis signum est: ultrà quem natura sine artis auxilio operari amplius nequit. Continuato enim hactenus digestionis tempore tam exquisitè à Naturæ igne sunt excoctæ & maturatæ, ut igneæ naturæ participes redditæ, totæ in ignem evaserint: adeò ut per se altiorem elementorum ordinem ascendere nequeant, nisi arte adjuventur. Quoniam autem admixta adhuc corporea crassities in his baccis, spiritualem & igneam medicinæ essentiam multum impedit, adeò ut tardius pe-

netrando, vires ſuas in corpore ægri, non liberè exerere poſſit: artis adminiculo adhibito, corporea iſta & inutilis ſubſtantia inde ſeparanda eſt: ita ut interior tantùm & purior Naturæ vis, quæ ſola, juxta Hippocratem, morborum medicatrix eſt, in oleo ſubtili, penetrante & juvante relinquatur. Quod oleum Chymico artificio ita præparatum, non ampliùs in ſe continet craſſitiem ullam, nec igneam aut corrumpentem habet naturam, ſed ætheream & cœleſtem, puriſſimam & ſubtiliſſimam: ſic enim tinget corpus humanum in ſanitatem ſummam, & in eo ſtatu diu cum eo permanebit. Quicunq; igitur cupit elementorum diviſionem & compoſitionem in magno Philoſophorum opere exactè inſtituere: is ſibi exemplum hoc, de oleo juniperino ante oculos ponat: naturam ſequatur, & ceſſante natura, artem ſibi operis adjuvantem ſociam adſciſcat. Ars autem, teſte Bernhardo comite Treviſano, Naturam ſolo igne adjuvat.

HERMES.

O bene-

O Benedicta aquina forma pontica, quæ elementa dissolvis. Oportet autem nos cum hac aquina anima, ut formam sulphureã possideamus, aceto nostro eam miscere. Cum enim aquæ potentia, compositumq; solvitur, clavis restaurationis est. Tunc ab eis mors, & nigredo fugiunt, & sapientia procedit.

SCHOLIUM.

MAgna vis ac potestas inest aquæ Philosophicæ, adeò ut meritò benedicta dicatur. Satis enim laudari, aut verborum encomijs deprædicari vix potest. Sicut enim aqua fontana sordes rerum abluit externas: ita hæc aqua elementa non tantùm dissolvit, sed quoq; internas corporum impuritates aufert, & juncta aceto Philosophico, elicit ex ipsis sulphur incombustibile, quod per projectionem imperfecta metalla tingit in aurum & argentum.

Hæc aqua est clavis artis, qua quò sæpius aperiuntur, hoc est, solvuntur corpora, eò magis coagulantur, eòq; fiunt nobiliora, præstan-

præstantiora & perfectiora: adeò ut nullum prorsus vestigium mortis, nigredinis & imperfectionis amplius in ipsis remaneat.

Hujus aquæ præparatio paucis cognita est, propter artificij ingeniosam subtilitatem: quam vulgares illi Alchymistæ in suis destillandis aquis minimè adhibent.

Quicquid enim in hac arte absq; Naturæ simul adjuvantis adminiculo præsumitur, opus vanum & irritum est. Aquarum enim fortium, regiarum, aliarumq; similium ponticitatem, & solvendi vel atterendi potius facultatem habentium, & propterea aurifabris etiam usitatarum præparatio, tam aliena est à vera Chymia, ut major sit similitudo colorum in Aethiope & Dano, quàm in Sophistica illa & in vera præparatione. Rectam itaq; veramq; præparandi rationem non à magistris sed ab ipsa natura discendam planè arbitramur. Videmus enim ipsam ex profundis montium abyssis ad nos mittere rivulos aquarum, præstantissimis omnis generis virtutibus ac donis, tàm ad Chymiam, quàm medicinam præditarum: quarum præparationem ipsa sola absq; ullo consiliario absolvit. Hujus generis fons

Fons habetur in Vngaria, cujus aqua facultatem habet omne ferrum in cuprum transmutandi. Sunt præterea alij, in quibus si lignum ad tempus certum detinetur, indurescit & vertitur in lapidem. Similem ferè fluvium quendam in Thracia quoq; inveniri, author est Ovidius his versibus:

Flumen habent cicones, quod potum saxea reddit
Viscera, quod tactis inducit marmora rebus.

Præter thermas autem & acidulas infinitas, quæ passim in Gallia nostra & tota Europa occurrunt, nuper in superiori Germania, in Misnia videlicet, propè Schnebergam urbem, sicut à quodam Germano amico ad me perscriptum est, fortè fortuna à quadam muliere ægrotante per somnij beneficium inventæ sunt acidulæ: quarum effectus in multis morbis gravissimis percurandis summoperè prædicantur. Ad harum & similium aquarum præparationem nullus unquam accessit Pharmacopæus, nullus deploratus Alchymista: & nihilominus tamen Natura solers ac sagax simplici sua operatione, opus produxit multò artificiosius ac ingeniosius: quàm pomposis & bulliosis suis receptis

ceptis & processibus, ut vocant, unquam præstaret omnis sepasiariorum & sophistarum cohors. Philosophi dicunt: ignis & azoth tibi sufficiunt. Disce igitur primum a Natura, azoth sive aquæ istius Philosophicæ præparationem. Hanc postea aquam præparatam, sive artificialiter adjuvante Natura productam, simplici operatione, ad imitationem ejusdem Naturæ in igne solo coques, nec te tædeat: & sic haud dubiè optatum finem consequeris. Hæc quidem operatio sive coctio simplex quidem est & linearis, sed tamen non rustico planè modo sive ingenio perficienda. Igitur anteà dixi, simplicem illam quidem esse, sed absconditam & paucis cognitam, hoc est, ingeniosam. Qui igitur ingenio valet, in ea studiosè & fideliter indaganda, spretis interim omnibus sophisticorum processuū ambagibus, haud frustrabitur: sed hac ipsa occasione, in profundissima alia Naturæ secreta & penetralia penitus introibit.

Fini cap. secundi.

CAPI.

CAPITVLVM TERTIUM.

HERMES.

SCito fili, quòd Philoſophi nexibus ad pugnandum contrà ignem, vinculant roboratis, quia ſpiritus ablutis corporibus, deſiderant ineſſe, & ipſis gaudent Habitis autem ipſis, ipſos vivificant, & in eis habitant, & corpora eas continent, nec ab eis unquam ſeparantur.

SCHOLIUM.

UT ſpiritus cum corporibus perfectè uniantur, & arctiſſimo confœderationis vinculo invicem conjungantur, corpora priùs cum azoth & igne mundanda & abluenda ſunt. Eſt enim ablutio nigredinis terminatio, vel mundatio, donec album fiat perfectè album, & rubeum plenè rubeum. Mundatis hoc modo corporibus, ſpiritus ex naturali quadam propenſione trahuntur in illorum amorem: quo ardenter inflammati,

ſubitò

ſubitò cum corporibus commiſcentur, & ſic ambo tàm indiſſolubili ſocietatis vinculo invicem colligantur, ut in æternum amplius non ſeparentur.

Sed noli exiſtimare, hanc copulationem eſſe fortuitam: ſed quia tanta inter corpora & ſpiritus intercedit affinitatis propinquitas: facilè ineunt hoc perenne invicem & indiſſolubile amicitiæ fœdus. Ab uno enim fonte & principio prodierunt ambo. Corporibus autem priores & hinc etiam nobiliores, & præſtantiores ſunt ſpiritus, qui corpora, ſive, ut Marſilius Ficinus loquitur, eſcas ſibi congruas, quibus allicerentur, effecerunt: & ſemper libenterq; habitant in eiſdem.

HERMES.

TVnc elementa mortua vivificantur: & corpora compoſita tingunt, & alternantur, & mira opera permanentia operantur, ut inquit Philoſophus.

SCHOLIUM.

DOmus, ut loquitur Paracelſus, per ſe ſemper mortua manet: ſoli verò inhabitantes vivunt. Sic corpora metallorum ſunt domicilia

micilia suorum spirituum, qui, dum à corporibus recipiuntur, terrestrē illorum corpulentiam paulatim attenuant, corrigunt, & vi sua vivificandi, vitam in ipsis sopitam excitant. Vita enim in metallis latenter quiescit, nec vim suam ostentare potest, priusquam corpora exaltata, & in spiritum (spiritus enim solus vivificat) versa fuerint. In hanc dignitatis ordinem adducta, tùm demum perfectionem quoq; reliquis imperfectis corporibus, ex ea, qua pollent, superabundanti tingendi virtute & facultate, communicabunt: & attactu suo omnia in fixam & permanentem transsubstantiabunt naturam. Hæc autem est proprietas medicinæ nostræ, in quam corpora redacta sunt, ut ejus una pars primùm tingat corporis imperfecti partes decem: deinde centum: tertiò mille: quartò decies mille, & sic fiat progressus in infinitum. Ex quo manifestè elucet summa verbi istius efficacia, quo Creator creaturam universam affatus, dixit: Crescite & multiplicamini. Quantò enim magis solvitur medicina, tantò magis crescit in virtute & potentia: quæ aliàs sine solutione in simplici suo perfectionis statu permaneret,

ret. Fontes igitur cœli & divinæ misericordiæ sunt aperti, qui nullo ingenio humano exhauriri possunt: nihilq́; à nobis desideratur aliud, quam ut vasa debita adhibeamus ad excipiendam tam salutarem ac divinam aquam, quæ ex istis promanat fontibus. Non enim deficient, quousq́; hoc mundi seculum durabit: hoc verò transeunte & cessante, DEUS *omnium fontium rivulos rursus in se contrahet: nec amplius ipsos emanare aut effluere permittet. Sic gratiæ fons inexhaustus erga genus humanum est Christus, ex quo quantò sæpius potamur in hoc seculo, tantò magis crescimus in spem, fidem & charitatem erga illum*

Debemus igitur sedulò operam dare, ut assiduo ferventiq́; pietatis exercitio, sacroq́; pœnitentiæ igne corda nostra soluta quasi & aperta, indies hauriant tàm saluberrimam vivificamq́; hujus fontis aquam. Quicunq; enim in hoc seculo gratiæ, cum virginibus prudentibus non sibi comparaverit hujus aquæ thesaurum & copiam sufficientem ad vitam æternam consequendam; is frustrà emptionem illius, cum fatuis istis virginibus in altero sperabit mundo.

HER-

HERMES.

O aquina forma permanens, regalium creatrix elementorum, quæ tuis fratribus regimine mediocri tinctura habita, & juncta quiescis.

SCHOLIUM.

QVòd author hîc lapidis materiam non simpliciter aquam nominet, sed aquinam formam: in illorum gratiam factum est, qui aquæ nomen audientes, de aqua communi aut artificiosis, nescio quibus, gradualibus, tingentibus, solventibus, & similibus ipsum locutum, falsò sibi persvadere potuissent. Multi enim adhuc hodiè reperiuntur, qui aquas elicere conantur non tantùm ex metallis & medijs mineralibus, sed & ex lapidibus, silicibus, & sexcẽtis similibus rebus: quibus perperam utuntur ad sua magisteria sophistica. Author igitur dedita opera non simpliciter aquæ, sed aquinæ formæ mentionem facere voluit. Sed plurimus numerus est eorum, quin inter eos etiam, qui Philosophiæ titulum sibi solis hodiè in Academijs arrogant, qui hanc aquæ essentialem formam, de qua author loquitur, ne per transennam quidem adhûc aspexerunt:

ac pertransennam quidem adhuc aspexerunt, utpote quam imperscrutabilem ferè omnes falsò opinantur: sibiq; prorsus incognitam esse ultrò profitentur: Et nihilominus videri volunt Philosophi summi & excellentissimi. Ego verò contrà, de illis sic statuendum æstimo: quòd quicunq; substantialem formam ignorat, principia ut etiam scientiæ naturalis ignoret, necesse sit. Quanta igitur illorum in hac Philosophiæ parte scientia sit, alijs nunc judicandum relinquo.

In uno ambo peccant tam alcumistici, quàm Academici sophistæ. Cum enim inquirenda rei veritas erat ex essentiali Naturæ libro, tanquam quodam lumine certam ac veram ad naturalis scientiæ fontem viam monstrante: ipsi hac luce neglecta defecerunt ad inanes & frivolas gentilium & sophistarum opiniones, ex quibus nullam hactenus certitudinem haurire potuerunt, nec in posterum haurient unquam. Et sic dereliquerunt fontem sive venam aquarum viventium, & foderunt sibi cisternas, cisternas dissipatas, quæ continere non valent aquas. Jerem. cap. 2. Si nescis fontem, ex quo vivificum illud deorum nectar

& Am-

& Ambrosia, sive aquæ vivæ profluant: Ecce quæso, quid Esther cap. 10. in suo libro dicat: Parvus, inquit, fons est, qui crevit in fluvium, & in lucem Solemq́ conversus est, & in aquas plurimas redundavit. Hîc arrige aures Chymiophyte. Sin verò minus capax es tantorum mysteriorum, quæ in enumeratis his verbis compendiosè comprehenduntur, audi Bernhardum Trevisanum, de hoc fonte fusiùs ita loquentem: Fons, inquit, est valdè mirabilis & terribilis virtutis, præ cæteris omnibus totius mundi fontibus. Pertinet autem ad regem solum hujus patriæ, quem fons optimè novit, & ipse fontem: Relucet insuper fons iste clarus velut argentum, & cœlestis est coloris. Hactenus ille. Est itaq; aqua ex hoc fonte scaturiens, permanens & creatrix regalium elementorum, hoc est, ut Bernhardus id explicat: Fons attrahit ad se regem, & post centum & triginta dies tandem emergit Rex splendidus, nitens, & diademate regio coronatur: quo postea fratres sive aulicos suos quoq; ornabit: modò priùs benè in eodem mundati fuerint fonte, ita ut omnem deponant leprositatem, & internam corporis immunditiem. Hoc enim

modo inter ipsos facta concordia & pace, regnum suum felici ac jugi possidebunt administratione.

HERMES.

LApis noster pretiosissimus in stercore ejectus, est carissimus, vilis & vilissimus, quia oportet nos duo simul argenta viva mortificare, & venerari, scilicet argentum vivum auripigmenti, & orientale argentum vivum magnesiæ.

SCHOLIUM.

LApis dicitur pretiosus simul, & vilis, propter duplex argentum vivum, ex quo componitur. Est enim primùm argentum vivum, res vilis & abjecta, quæ omnibus in locis reperitur, in fimo, in vijs publicis, in planitie, in montibus & vallibus: & homo ne horulæ unius momentum vivere potest sine eo: imò omnia viventia, tàm animantia, quàm vegetabilia, ut herbæ, plantæ, arbores eo indigent: omnia enim protegit à corruptione, & ipsa etiam mineralia cuncta sine omni exceptione. Visnè scire quid sit? Non est aurum, non argentum, non gemma, nec lapis ullus pretiosus:

hæc

hæc enim omnia magno constant pretio, nec numeranda veniunt inter ea, quæ sunt vilia & exilia. Ecce dicam: SAL est, non autem vulgaris ille, quo cibi culinarij condiuntur, quamvis ex una quoq; qualitate, dissolvendi nimirum, cum eodem participet: sed est sal petræ: Petræ, inquam: quo mercurius currens in optimum & perfectissimum metallum, & silex in durissimum adamantem transmutatur. Pauci (scio) verbis meis fidem adhibebunt: sed si æquè ac Philosophi, experientia edocti scirent, quomodo ejusmodi sal petræ in omnibus rebus reperiretur, & quomodo ex ijsdem omnibus artificiosè posset extrahi: sibi ipsis tum, tanquam oculatis testibus, fidem sine dubio non derogarent, & tàm pretiosum salem, qui ab ignorantibus tantùm vilipenditur, & propterea vilis à Philosophis dicitur, non tam leviter cum sordibus, quisquilijs, & fimo abijcerent: sed majori reverentia & industria, illū ab omnibus potius mundi angulis colligerent. Neq; hîc specto authoris consiliū, qui ex justa quadam & honesta invidia, ne vulgò promiscuè innotesceret,

auripigmentum vocavit. Non enim hîc authori, sed cupidis discendi studiosis gratificandum esse duxi: quos in æquis & bonis conatibus suis pro virili juvare consilium hactenus fuit, & posthâc semper erit. Cur enim persvaderem discipulo rem quærere Romæ, Pragæ: hîc, illîc; cum maximo sumptuum dispendio, quæ tamen ubiq; & in omnibus locis reperiri posset. Exemplo rem declarabo. Si ægrotus aliquis solo radiorum solarium aut lunarium aspectu possit curari: ego verò medicus in consilium vocatus, svaderem ægrotanti, ut proficisceretur in Italiam, Solem vel lunam aspecturus, & eorundem ibi radios excepturus: an non stultum hoc esset consilium, cùm idem mihi Sol, eademq; luna hîc in Gallia æquè ac in Italia singulis diebus per totum oriantur annum. Sic multi pœnitentiam acturi, frustrà in Italiam & Hispaniam iter instituunt.

Minori enim pretio & labore illam domi emerent à Sole justitiæ, unico salvatore ac Domino nostro Jesu Christo, qui gratis per fidem solam nobis promisit peccatorum veniam. Sed tantum dixisse sufficiat de argento vivo vili & vilissimo: nunc pauca quædam annectemus

mus

mus de pretioso & carissimo: quod orientale argentum vivum magnesiæ author nuncupat. Sed non loquitur de argento vivo, quod videtur; neq; de magnesia vulgò nota. Sed per argentum vivum intelligit humiditatem illius mixtionis, quæ est humiditas radicalis lapidis nostri. Et per magnesiam intelligit totam mixtionem, de qua extrahitur ista humiditas, quæ argentum vivum nostrum vocatur: quæ quidem humiditas currit in igne, & in eodem igne totum compositum dissolvit, congelat, denigrat, dealbat, rubificat, & perficit, hoc est, omnia facit in omnibus. Unde pretiosissimus est thesaurus ei, qui eam novit, & possidet. Meritò autem dicitur magnesia. Magna enim est ejus vis & facultas, quæ instar magnetis universalis, omnia ad suum attrahit centrum, quæcunq; in se universitas tàm superioris quàm inferioris mundi ambitus complectitur: adeò ut per hujus beneficium in minimæ quantitatis corpusculo, vix aciculæ mucronem referente, liceat totum comprehendere mundum. Sed majus secretum latet, in hac pretiosa magnesia, quàm in argento vivo vili. Philosophi igitur miris illam modis occul-

tarunt, nec nobis de illa plura dicere aut manifestare fas est.

HERMES.

O Natura maxima naturarum, creatrix quæ continet, & separat mediocria naturarum, cum lumine venit, & cum lumine genita est, & quam tenebrosa nebula peperit, quæ omnium mater est.

SCHOLIUM.

VNa est natura universalis, quæ ab Aristotele definitur esse principium motus & quietis. Vel est, ut hic Hermes loquitur, creatrix omnium naturarum, hoc est, productrix rerum omnium. Et ob hanc causam, quia omnia procreat ac gignit, omnium quoq; nominibus à Philosophis appellatur. DEUS enim summus rerum opifex, & totius mundi architectus, Naturam hanc unam ac solam, rebus naturalibus gubernandis præfecit, quas igneo suo ac perenni vigore, quem ipsi rerum conditor in prima creatione indidit, fovet ac conservat. Estq; eadem Natura linea quædam viridis, quæ gyrat universum: Vnde causa sola est,

quòd

quòd singulis annorum revolutionibus, ineunte scilicet vere, species rerum omnium revirescunt, & novam recipiant germinandi & prolificandi vim, per quam crescunt & multiplicantur: ne fortè ipsæ species intereant, & sic vacuum in Natura, quod maximum esset flagitium, daretur: Vnde rectè canit Virgilius.

Vere tument terræ, & genitalia semina pascũt:
Avia tunc resonant avibus virgulta canoris,
Et Venerem repetunt certis armenta diebus.

Item Ovidius:

Tunc blandi soles, ignotaq; prodit hirundo,
Et nitidum celsa sub trabe fingit opus.
Herbaq; quæ latuit cerealibus obruta sulcis,
Exerit è tepida molle cacumen humo.

Operatur autem natura in hæc inferiora, per Solis, Lunæ, & reliquarum stellarum radios, quos Hermes sub vocabulo luminis intelligit. Horum enim irradiatione sive illuminatione infunduntur rebus elementaribus varia virtutum dona, pro varijs ac diversis rerum speciebus. Quæritur hinc, num Chymicus Naturæ quoq; operâ & auxilio indigeat in elaborandis suis arcanis & magisterijs? Sed facilis est responsio ijs, qui norunt Chymiam, artem similem esse agriculturæ, in qua partem sibi vendicat

Natura, partem agricola, tanquam operator & artifex externus. Ut enim solummodò hic principaliter occupatur in agro præparando & seminando: reliquum autem generationis perficiendæ & absolvendæ opus, unicæ committit Naturæ: sic quoq; DUCE inprimis Natura, comite verò arte, opus suum Chymicum auspicatur omnis verus artista sive Chymista. Hermes prætereà hîc mentionem facit Naturæ, quam tenebrosa peperit nebula: per quam nihil aliud intelligit, quàm magnesiam Saturni. Saturnus enim, Græcè χρόνος appellatus, hoc est, tempus non aliter universa, generationi obnoxia, in hoc mundo generat ac producit, ac magnesia ipsa, quæ mater & genitrix dicitur omnium.

HERMES.

UBi autem regem coronatum filiæ nostræ rubeæ ei conjungemus, & in levi igne nondum nocentibus, concipiet, & filium conjunctum & supereminentem, quo igniculo permanentem cibat illa, & vivit igne nostro.

SCHO-

SCHOLIUM.

Regina sive filia Philosophorum rubea, est Luna. Non autem mireris, quòd, quæ aliàs caput & splendor est albedinis, nunc rubea dicatur. Est enim Luna metallica sive Philosophica etiam masculinæ naturæ: quæ Soli, regi coronato desponsata, concipit gignitq; filium, quem Philosophi suum vocant Mercurium. Hic ubiq; est mirabilis, cujus parentes, quos modò habuit altrices & nutrices, nunc ab ipso aluntur & nutricantur. Vt enim ingenio est versuto, & miris imbutus artibus, inter alia novit etiam epulas atq; dapes omnis generis gratissimas præparare: nec vulgari coquendi modo: sed potiùs ad moderatissimum vivifici ac cœlestis ignis calorem ipsas coquit paratq;. Quibus paratis & in mensa Philosophorum rotunda, quæ ultrà decem aut ad summum duodecim personas non capit, appositis: pater, mater, & reliqui ejus agnati accumbunt, & convivium celebrant verè Philosophicum per integram septimanam. Alium autem cibum, præter Mercurialem, hoc est, quem filius ipsis offert, non admittunt: neque patiuntur quempiam ex peregrina familia,

lia, qui non proxima ſanguinis neceſsitudine ipſis junctus ſit, cum ipſis accumbere. Sin verò, ut non rarò fieri ſolet, cibi in menſa appoſiti fortè refrigeſcant, Rex ex ſolo intuitu oculorũ ſuorum inſtar ignis rutilantiſsimi reſplendentium, in momento efficit, ut recaleſcant, & ita calefacti guſtu fiant ſuaves & delicati, quibus ſe reficiunt mirum in modum, & ad ſacietatum usq; comedunt, ita ut ad multum tempus neq; ſitiant amplius, neq; eſuriant. De ejusmodi coquo, qualis eſt hic noſter Mercurius, ſibi proſpicere debebant omnes reges ac Principes, propter ſummam ejusdem neceſsitatem. Non enim cibos parat tantummodò alimentarios, ſed etiam medicamentoſos, qui corpus ab omnibus morbis liberant, idq; ſanum ad ultimum usq; vitæ terminum præſervant ac cuſtodiunt. Vbicunq; igitur talis reperietur coquus, Pharmacopœo amplius non opus erit: una enim eademq; operâ utriusq; ille perfungetur officio.

HERMES.

Cum

CVm autem dimittis ignem super folium sulphuris, intret super illum terminus cordium abluatur eo, & ejus coinquinatio extrahatur, tunc alteratur, & ejus tinctura ex igne remaneat rubea, ut carnes. Filius autem noster rex genitus sumit tincturam ex igne: illum verò mors & mare fugiunt & tenebræ.

SCHOLIUM.

Omne quod vivit, propter inclusum ignem vivit, sulphur ergò in se absconditũ quoq; continet ignem, qui per ignem externum excitetur, vita vivere manifesta incipit: & ita, quod anteà occultum in sulphure erat, manifestatum nunc existit. Ignis autem officium est, non solummodò vivificare, sed etiam depurare, & heterogenea segregare tantisper, donec separatis fecibus tandem appareat tinctura purissima & rubicundissima, quæ calore repræsentat carnes, scilicet recens mactatas, & sanguine adhuc conspersas sive cruentas. Hic est sangvis iste Leonis viridis, de quo passim mentio fit apud Philosophos.

Viridis

Viridis autem dicitur, non propter colorem viridem externum, sed propter vitæ viriditatem, juxta hunc versum:

Læta viror vita est, mœrori convenit ater
Color &c.

Vnde etiam ista solummodò tinctura, quæ carnibus recentibus, rubeis, & sanguine adhuc madentibus similis est, perfectionis gradum attigisse dicitur. Ejusmodi enim carnes, quæ nihil aliud sunt, quàm sangvis modò coagulatus, perfecto adhûc & pleno spirituum vigore & virore abundant: non secus ac sangvis Leonis viridis, qui propter viriditatem suam totus circumfluit spirituum vitalium copia.

Multi hactenus versati sunt in eo errore, quod putarint, viriditatē indagandam esse in spiritu vini, vel vino, aliquot vicibus, ut vulgò solent destillato. Viderunt enim, vinum, antequam ex uvis exprimeretur, & in dolia reconderetur, in vitibus, quæ folijs, floribus, & uvis immaturis virides apparebant, crevisse: unde ab hac externa viriditate Leonem Philosophorum viridem appellari opinati sunt: sed turpiter in eo decepti, à vero Leone viridi & rubeo cognoscendo, longissimè aberrârunt.

Vt

Vt enim leo animal fortißimum, omnium cæterorum animalium robur in se solo complectitur: ita tinctura Philosophorum præstantißima, omnium rerum tincturas in sese continet: quæ in tàm fragili vitis ligno, aut in eo, quod exinde provenit, minimè quærenda est. Quomodo enim potest ex re corruptibili & combustibili elici tinctura incorruptibilis, fixa & incombustibilis? Possuntne de spinis uvæ, aut de tribulis ficus colligi? Simile sibi simile generat procreatq́. Vnde, teste Horatio, fortes solùm creantur fortibus. Et cùm secundùm Hermetem in lapide sive tinctura nostra sit omnis fortitudinis fortitudo fortis; ex re nobiliori & perfectiori utiq́, quam ex ligno aut fructibus vitis, illam extrahendam esse, conjectare quilibet potest.

Quæ autem sit illa res, videtur author apertè indicare his verbis, ubi dicit: & ejus tinctura ex igne remaneat rubea: item, Filius noster rex genitus sumit tincturam ex igne. Vnde palàm constat: ignem esse illam fortitudinem fortem, sive veram Leonis viriditatem. Quæcunq́ enim tinctura ab igne fugit: imperfecta & immatura censeri debet, & per

consequens diutius in igne nutrienda, donec perficiatur. Sin verò in igne nutrita, antiquam pristinamq; suam formam retineat, aut potius corrupta, in deterius vergat, ea, tanquã res ab opere Philosophorum magno aliena, prorsus excludenda, & procul hinc ad Anticyras ableganda erit. Quemadmodum enim inter homines, nonnulli reperiuntur, qui ex longo usu, & assvefactione, venenum corpori humano aliàs contrarium & inimicum, sine noxa assumere, & instar alimenti alicujus familiaris in ventriculo concoquere ac digerere possunt: Sic etiam lapis noster, in quo ab initio mors & tenebræ, hoc est, imperfectio & impuritas dominabantur, paulatim in igne coctus, indies magis magisq; ignis naturæ assimilatur, & tandem in ignem totus vertitur: ac veluti salamandra in igne, tanquam proprio suo elemento sive matrice habitat, eoq; unicè gaudet & delectatur: qui etiam temporis diuturnitate transit in essentiam quintam & tincturam Physicam, tàm ad metallica, quàm humana corpora.

HER-

HERMES.

SOlis radios draco fugit, qui foramina observat, filiusq; noster mortuus vivet, rex ab igne veniet, ac conjugio gaudebit, & occulta patebunt, & lac virginis dealbabitur. Filius jam vivificatus fit bellator ignis, & supereminens tincturis. Filius enim est beneficium & Philosophiam habens.

SCHOLIUM.

DRaco significat terram, & est nigrum nigrius nigro. Serpentes autem & Dracones gaudent potius locis subterraneis, petrosis & obscuris speluncis, quàm luce Solis sive diei propatulo. Lucente igitur Sole fugiunt, & latibula sua repetunt, ne à tàm claro luminis splendore, quem ferre nequeunt, nimis torqueantur. In vas igitur probè munitum ac clausum, nec nisi unicum foramen, parvum ac rotundum, per quod Solis radij intrare possunt, habens, Draco inclusus Soli exponatur per mensem Philosophicum:

quo temporis spatio, membris ejus penitus dissolutus, morietur: & fœtore suo lethali, accedentem quoq; regis filium inficiet, & neci tradet: Ambo igitur mortificati, & in vitrum aliud mundum inditi ponantur ad Solem per alium mensem Philosophicum: vel si hyemis tempore, Solis calor sit remissior: similem in hypocausto, vel alio loco convenieti & idoneo excitabis. Et tum temporis filius calore Solis percepto, paulatim à vitæ spiritu recreabitur & revivificabitur: draco verò ab eodem calore urgentiùs pressus, penitus consumetur, & redigetur in nihilum. Rex autem videns, imbecillum nimis esse calorem Solis, pro filio suo à draconis veneno prorsus liberando balneum parare jubet pro se & filio: & extincto dracone, ipse cum filio suo balneum calefactum ingreditur, quem ex amore paterno continuis amplexibus fovet, & interim lac virginis ei ad membrorum refectionem in magna copia quotidiè præbendo, tamdiu hoc fomenti balneum continuat: donec filius, omnibus veneni pravitatibus absumptis, pristinum corporis robur & venustatem recuperet: & dignitate, virtute & splendore

prorsus

prorsus similis evadat patri, adeò ut vix inter illos agnoscas differentiam. Pater in æternum non deserit filium, nec vicissim filius patrem. Sicut enim umbra corpus, sic filius patrem continuò sequitur: tàm perfecto enim & constanti amore invicem juncti manent, ut nulla vis elementorum externa, sive sit ignea, sive aërea, sive aquea, aut terrea, tàm firmum amicitiæ pactum dissolvere amplius queat.

Præsertim filius, ut nihil nunc dicam de patre, qui in omnibus similis est filio, in nova hac generatione dux est tàm potens & fortis, ut per media incendia vicorum sive domorum, absq; ulla læsione transeat. Et sicut ignis, nihil juris habet in aurum: sic nullam quoq; habet potestatem in aureum hunc heroëm: qui meretur idcircò summo jure vocari aurei calcaris sive auratus eques magnificus & inclytus: quiq; præterea tanta sapientia præditus est, ut è longinquis regionib9 ad eum, veluti Regina de Saba ad Salomonem, multi quotidiè confluant Philosophi, & solidam sibi Philosophiæ cognitionem, ac scientiam (ex quo enim rerum intelligentia potius requirenda esset, quàm ex eo, qui eam ex lumine & flu-

mine ipsius Naturæ, tanquam ex ipso fonte ubertim haurit) ab eo comparent. Quam assecuti sive adepti (hinc Philosophi Adepti nominantur à Paracelso: indeq; nomen suum habet Philosophia Adepta) gratiarum actionem, prout decet, pro tantis beneficijs modestè referunt, & cum pace revertnntur in regiouem suam.

HERMES.

VEnite filij sapientum, & nūc gaudeamus, & simul lætemur, quia mors consummata est, & filius noster regnat, & jam rubea toga, & Chermes indutus est.

SCHOLIUM.

SIcut victor magnanimus è bello reversus, publicè & solemniter agit triumphum: & undiq; in publicis plateis acclamatio populi, in lætitiæ & congratulationis signum exauditur: sic quoq; Hermes existimat, sibi acclamantibus congratulantibusq; simul sapientum filijs post partam in hoc Chymico bello victoriam, nunc triumphandum, & manibus pedibusq; in lætitiæ signum plaudendum esse: ut qui tot monstra horrenda devicerit: tot terribiles dracones:

nes: tot venenatos serpentes, & malignos spiritus profligârit & mortem deniq; ipsam confectam superârit. Sed cui potius prima gloriæ palma debetur pro tanta victoria impetrata, quàm filio regis: qui tanquam alter Hercules, immensum & insuperabilem laborem in tàm atrocibus debellandis hostibus, sustinuit: Vnde etiam regni Philosophici hæres legitimus, & toga rubea ac purpurea indutus, summum dignitatis gradum obtinuit, & tanquam invictissimus mundi monarcha, ab omni hostium insultu & impressione, regnum suum tuetur ac defendit. O terq; quaterq; beatus, qui divina ope cœlitùs adjutus, hujus reguli favorem & gratiam sibi conciliabit, ipsiq; tanquam fidelis amicus, consiliarius, & cubicularius vigilanter assistet: salarium enim, quod suis expendit fidelibus & familiaribus amicis, superat omnes omnium Cræsorum Crassorumq;, quotquot hoc seculo vivunt, thesauros.

Finis tertij capituli.

CAPITVLVM QVARTUM.

HERMES.

INtelligite filij ſapientum, quòd hic lapis clamat, protege me, & protegam te, largiri vis mihi meum, ut adjuvem te.

SCHOLIUM.

Expandi manus meas, inquit Dominus exercituum apud Eſaiam 65. tota die, ad populum incredulum, qui graditur in via non bona poſt cogitationes ſuas. Quis quæſo ſimilior eſt huic populo, quàm Chymiſta erroneus & ignarus: qui neq; lapidem clamantem neq; rectè Philoſophantem audit: ſed in ſeductionum de vijs continuò verſatur. Quomodo verò audiat lapidem, quem non agnoſcit: aut quomodo benignam præbeat aurem Philoſopho, quem neq; intelligit, neq; intelligere cupit. Vana enim ſcientiæ perſvaſio, cùm tamen nihil ſciat, adeò illum excæcat, ut ſæpenumerò de magno quodam myſterio apertè loquen-

quentem non capiat: sua tantùm sibi placent: experientiam rerum multam habet in Chymicis operationibus: non doceri, sed docere vult alios: unde etiā non abs re doctoris vel alterius dignitatis titulum gerit: quem turpitudinis fortè infamia contaminaret, si doctiorem præ se agnosceret ullum. Hæc vana, inquam, persvasio multis hactenus nocuit, & adhuc indies nocet, quò ad finem artis non perveniant. Temeritate enim quadam in altum plus justo volantes, & velut Icarus propiùs ad Solem accedentes, cum eodem in profundum erroris pelagus præcipitantur, ex quo in posterum sine maximo labore vix evadunt. Lapidem & Philosophum uno quasi ore loquentes audit veritatis studiosus. Lapis quidem rem ipsam nudè sine verbis exhibet: Philosophus verò rei veritatem essentialem verbis exprimit: & ipso opere, si res postulat, demonstrat: ita ut, etiamsi unum eandemq́ ambo doceant veritatem, Philosophus tamen sit tanquam præceptor intermedius inter lapidem & discipulum. Præceptor igitur clamat, audi me discipule, & docebo te: Largire mihi tempus auscultandi, & institutis te juvabo optimis, tibiq́ & tuis salutа-

lutaribus: Me enim si auscultando rectè perceperis: magnum Naturæ lumen, de quo paulò pòst, videbis & ipsius quoq; lapidis profundum agnosces secretum. Discipulus itaq; disciplinæ subditus & obediens, hujusmodi monita non sperni, sed fideliter sequitur, votiq; tandem sui compos redditur. Ignorantiam enim suam, quam habet, commutat cum magna scientia, saltem auscultando & meditando, adeò ut non tantùm præceptorem, sed ipsum etiam lapidem quem anteà surdus præ inscitia, non audiebat, nunc clamantem assequatur. Sed quam ampliùs utilitatem inde capiet discipulus? Voluntati magistri obtemperavit: naturale quoq; lapidis desiderium explebit. Obsequio disciplinæ satisfecit magistro: artificio pyrotechniæ satisfaciet etiam Naturæ & lapidi. A magistro impetravit scientiam & sapientiam: per lapidem inveniet sanitatem & opulentiam, & alia multa commoda, de quibus mox audiemus.

HERMES.

Sol

SOl meus & radij mei sunt in me intimi. Luna verò propria meum lumen est, omne lumen superans, & bona mea omnibus bonis meliora sunt, gaudium, lætitiam, gloriam, divitias, & delitias intelligentibus largior, & quod inquirunt, agnoscere & intelligere facio, ac divina possidere.

SCHOLIUM.

QVando Philosophi loquuntur de radijs Solis, de lumine Lunæ, deq́ aliorum astrorum luminibus, non id accipiendū est de nudo splendore externo, qualis est lucernæ sive candelæ accensæ: qui vicinum tantùm aëris complexū illuminando, reddit perspicuum & lucidum, sine alia quacunq́ vi & impreßione vitali & animata. Vmbram enim & superficiem ejusmodi mortuam, sive relollaceam, ut Paracelsus loquitur, haud curant Philosophi; sed veram tantummodò & intus latitantem quærunt rerū medullā, hancq́ solam singulari artificio venātur per radios suos essentiales & lumē Philosophicū internū. Vt autē duplex horum radiorū differentia magis innotescat, clarioris doctrinæ causa exemplum fulminei radij

hûc

hûc producemus: cujus scientia sive proprietas naturalis talis est, ut non promiscuè cum lumine feratur in quamvis aëris partem, nec aërem luce tantum externa illustret, sed vi quadam magnetica & innata pellatur ac rapiatur in locum certum, suæ naturæ magis consentaneum & familiarem, quem solum cæteris omnibus illæsis tangit & ferit, vimq́; suam actuosam evidenti nota impressa, clarè demonstrat.

Hinc videmus sæpenumerò ensem sive ferrum in vagina à fulmine dissolvi, corio vaginæ integro adhûc & illæso: item hominis interdùm cutem à fulmine aduri, vestibus externis intactis, aut vice versa: ut ejusmodi plura videre licet exempla in historijs naturalibus. Ex quibus palàm liquet, quòd Philosophi de radijs, qui absq; vitalium virtutum energia, lumen tantùm præbent otiosum & sterile, minimè sunt solliciti, sed de illis tantùm, qui cum lumine, efficacem simul & vivam formarum sive virium essentialium œconomiam administrant: quorum effectum eximium explicat author in sequentibus verbis: Vbi ex ejusmodi luminum radijs, multa solerti inda-

indagatori bona evenire asserit, veluti gaudium, lætitiam, gloriam, divitias, & delitias: & tàm magnificè extollit hanc scientiam, ut malit illam divinam, à tàm nobili & præstanti subjecto, quàm humanam appellare.

HERMES.

ECce quod Philosophi de scientijs celaverant lit eris septem scribitur: duas enim sequitur alpha, yda, & librum, similiter sequitur Sol, volens tamen dominare, artem custodire, jungere bubæ aquæ filium, qui est Jupiter, quod est occultum arcanum.

SCHOLIUM.

NOn certò constat de vocabulo isto septem literarum, in quo authortotam scientiam occultari dicit. Impossibile enim est, omnia Philosophorum ænigmata ad ungvem eruere: in quibus sæpenumerò rimandis, citius sensum, quàm verba invenire licet. Quale enim istud vocabulum sit, ingenuè ut veritatē fatear, ignoro prorsus ac quamvis aliquis divinan-

vinando, propiùs ad authoris mentem accedere videretur, semper tamen de eo dubio relinqueretur: cum nemo, absente authore, possit hunc hæsitantiæ scrupulum planè tollere. Ergò suspensa de verbis lite, operam tantùm dabimus, ut verum sensum & ipsam rei essentiam eliciamus. Opinio mea sic fert, (alteri interim liberum relinquo opinari quicquid volet) quòd non procul à veritate aberrare videatur, qui dicat, vocabulum istud septem literarum esse septem corpora metallorum, quæ sub unico verbo, nempè PLANETA, *haud absurdè comprehenduntur.*

Saturnus enim est Planeta: Juppiter est Planeta: Mars est Planeta: Sol est Planeta: Luna est Planeta: Venus est Planeta: Mercurius est Planeta: ita ut omnibus septem corporibus conveniat nomen Planetæ. Accedit & hoc, qu d si Græcè scribatur, post primas duas literas sequatur alpha, & paulò pòst yda. Confirmat prætereà hanc nostram opinionem Philosophus lib. de conjugio Solis & Lunæ, his verbis: per DEUM, *inquit, si consideraveris stellas, id est, Planetas erraticos, id est, metallorum corpora, non est inter nos, scilicet Philosophos, diffe-*

differentia, id est, diversitas, in hoc, quod opinantur, id est, de arte opinantur, quia ex his metallis, & per hoc præparant sapientes lapidem suum, in quibus est Mercurius & sulphur fixum & incombustibile per naturam rectificatum: & propter hoc præparatio nostra surgit per seras, & claves aperientes seraturas, id est, problemata obscurata. Hactenus ille. Vt ut sit, alium sensum ex authoris verbis vix extorquebis: quod vel ex consequentibus verbis palàm evincitur: Vbi dicit: Solem cum aquæ filio sive Jove esse conjungendum, & hoc esse occultum arcanum. Per aquæ enim filium innuit mercurium, & per Solem sulphur fixum & incombustibile: in quorum duorum conjunctione totum latet arcanum. Sed quia Philosophus suprà inquit, lapidem suum præparare sapientes ex his metallis, & per hoc: nihil aliud intelligit per hoc, quàm aurum sive Solem. Vt enim Sol in firmamento tantam claritatem solus obtinet, ut solus cùm est exortus, obscuratis omnibus alijs appareat: ita Sol Philosophorum sive metallicus ortus, sive in vase Philosophico natus, occultè in se continet reliqua metallorum corpora,

& cæte-

& cæteris occultatis ipse solus apparet. Dictus enim est Sol, quasi solus, quòd unus sit, & non plures: quiq; tanta sit magnitudine, ut tanquam dux, & princeps & moderator luminum, cuncta sua luce lustret & compleat.

HERMES.

AVditores intelligite, & deinceps nostris utamur opinionibus, & quæ scripsi subtilissima investigatione, & contemplatione vobis demonstravi, quoddam unum novi. Nam quis intelligit, quod sincera investigatione & ratione inquiritur? Ex homine non fit, nisi quod ei simile est, & ex tauro idem: & si quod animal cum aliena specie cubat, nascitur, quod neutro simile est.

SCHOLIUM.

QUi facilè credit, facilè decipitur. Ut igitur suprà, ita & hîc denuò monet author, ut dicta ejus rectæ rationis bilance expendantur: non autem crasso modo, prout nuda sonat litera, accipiantur. Et sicut res, quas proponit, non levi, quod ajunt, brachio tractat, nec quicquid

uicquid illi in bucccam venit, statim suo inse-
it libro: sed in illarum descriptione & demon-
ratione utitur subtilissima investigatione &
rofunda contemplatione: ita lectorem quoq;
lecet esse sedulum & diligentem in legendis
& meditandis ejusdem scriptis. Qui enim
scitanter, & sine intellectu aliquid in hoc ope-
re præsumit: is similis videtur claudicanti, qui
fracto aut læso altero crure, cursus certamini se
temerè immiscet. De sincera autem investi-
gatione, per quam nihil aliud intelligit, quàm
rationem rectam, veram & Naturæ legibus
consentaneam, suprà dictum est.

Deinde speciem per sui similem speciem pro-
pagandam docet. Frustrà enim laborat, qui
de spinis, ut suprà diximus, uvas colligere ten-
tat. Ex homine enim non nascitur, nisi ho-
mo, nec ex brutis, nisi suum simile. Ordo e-
nim specierum propagandarum, quem DEUS
in creatione instituit, manet inviolabilis. Deus
igitur rebus omnibus, huic ordini subjectis,
suam quoq; addidit crescendi & multiplican-
di benedictionem. Omnis autem generatio
extrà hũc ordinem instituta, maledictionis di-
vinæ haud dubiè obnoxia est. Cujus rei ex-

emplum habemus luculentiſſimum in mulis, qui ex commixtione equorum & aſinarum, vel aſinorum & equarum procreati, fœcundum ſemen pro ſuæ ſpeciei multiplicatione & propagatione non obtinuerunt. Cum enim ſpecierum ejusmodi confuſio ſub hoc divino creationis ordine non comprehendatur, meritò etiam iſtis non indita fuit per benedictionem divinam vis illa creſcendi & multiplicandi. Loquor autem hîc de ſpeciebus completis ac perfectis, ſive illas idæas Platonicas, ſive certas & ſpecificas ſeminum rationes, ſive ſcintillulas igneas ſpeciales, ſive formas ſpecificas, alijsve pluribus appellare velis nominibus: quas omnes in univerſum mundum diffuſas, & pulcherrimo ordine invicem diſtinctas, Deus in creatione per ſolum verbum FIAT produxit. Contra ſacrum autem & incontaminandum hunc ordinem maximè impingunt falſarij & ſpurij alchymiſtæ, qui ex temerario quodam auſu, & confuſione plusquàm Babylonica, ſpecierum invicem mixtionem moliuntur. Conjungunt enim ea, quæ DEUS disjunxit: quæ verò conjunxit, disjungere & ſeparare ordine inverſo impiè conantur.

Non

Non igitur mirum est, si proximo illos pede comitetur maledictio divina: idq́ ob causam modò relatam. Quicquid tandem agis, hoc tibi firma mente persvasum habeto: DEUM omnibus actionibus, quas homo proponit, tàm in verbo suo scripto, quàm in natura, sive creaturis, sua virtute infallibiliter quoq; adesse. Quomodo enim posit vis ac potestas omnipræsentis DEI infinita, quæ essentialiter rebus universis inest, rursus ab illis tàm levi momento separari. Sed actionibus justis, cum lege & ordinatione divina congruentibus, præstò est ut æquus, benignus, bonus & misericors pater: Perversus autē & ordini divino repugnātibus, tanquam severus omnis iniquitatis, perversitatis & confusionis ultor, & justus vindex. Cum sancto enim, inquit regius Propheta, Ps. 18. sanctus erit, & cum viro innocente innocens erit. Et cum electo, electus erit, & cum perverso pervertetur. Discant igitur hinc alchymistæ in posterum sapere, ne falsis & sinistris suis opinionibus & deliramentis, quæ tàm divinis quàm naturalibus adversantur legibus, plus justo tribuendo, & frustrà contrà stimulum calcitrando,

in gravißimas pœnas Deo & Naturæ persolvendas, incurrant.

HERMES.

JAm Venus ait: Ego genero lumen, nec tenebræ meæ naturæ sunt, & nisi meum esset metallum siccum, omnia corpora mei indigerent, quia ea liquefacio, & eorum rubiginem deleo, & substantiam extraho: me igitur & fratri meo junctis, nihil melius ac venerabilius.

SCHOLIUM.

VEnus inter septem mundi dominos sive Planetas relata, dicitur mater amoris & pulchritudinis, cujus stella Solem antecedens dicitur Lucifer, quasi lucem ferens, vel, ut author loquitur, lumen generans: Ubi verò lumen, ibi quoq; vita: vehiculum enim vitæ est lumen, quod nullam partem corporis Physici, à suorum radiorum contagione immunem relinquit. Ergò taceant inposterũ, quicunq; vitã derogant metallis. Nihil enim existit in rerũ Natura, quod non mediante hoc Veneris lumine, h.e. per generationem naturalem productũ sit.

Metalla

Metalla verò naturaliter in mineris suis procreata quis negabit? Non igitur vita sua carebunt: licet hæc in ijs manifestè, ut in animantibus & vegetabilibus non sese prodat, priusquam à corporea sua mole, quæ vitæ actiones in ipsis obtundit & reprimit, liberentur, idq; per ejusdem luminis beneficium: cujus officium est, tenebras mortis fugare, & illarũ loco inducere vitam.

Non autem hoc lumen indagandum erit in corporibus metallicis, propter nimiam ipsorum siccitatem, hoc est, terrestrem craßitiem. Nisi enim siccum esset meum metallum, inquit author, omnia corpora mei indigerent. Neq; cuprum aut æs, sed Venus, Planeta & sydus cœleste ait: Ego genero lumen. Per Venerem igitur essentiam intelligo astralem, lucidam & splendentem: quæ ignea sua vi non secus, ac carbonum ignis corpora liquefaciat: non autem liquefaciat simpliciter, sed liquefaciendo etiam simul rubiginem deleat, & substantiam, hoc est, occultam tincturam extrahat. Quod tum fiet, si Venus & ejus frater invicem copulati, & Vulcani fallacijs, catena invisibili tamdiu ligati teneantur: donec Ve-

nus in proprio thoro imprægnata, post 9. mensium revolutionem, sobolem pariat ipsis parentibus præstantiorem & nobiliorem.

HERMES.

REx autem dominator, suis fratribus testantibus ait: Ego coronor & diademate ornor, & regno vestro induor, & cordibus lætitiam ingero, & ego vinctus ulnis, & pectori meæ matris & substantiæ ejus, continere & quiescere meã substantiam facio, & invisibile ex visibili compono, tunc occultum apparebit, & omne, quod Philosophi occultaverunt, ex nobis generabitur.

SCHOLIUM.

REx est aurum: Ejus autem fratres sunt cætera inferiora metalla. Regnum omnes possident commune, in quo tamen supremum imperandi fastigium assequitur solus Rex sive Sol: qui proprijs virtutum insignijs, cæteris longè antecellit. Ignem enim solus sustinet sine noxa, in quo diutissimè detentus nihil deperdit: nec vinci aut destrui potest, nisi à matre, quæ est fons sive mercurius metallorum. Accidit

[F]it autem aliquando, ut rex animi gratia fon[t]em ingressus lavaret: sed reversus à fonte in[c]idit in summam corporis imbecillitatem, [q]uam sibi inter lavandum contraxerat. Convocatis itaq; fratribus in unum, de rege resti[t]uendo deliberatum fuit. Jubetur Mercurius Deorum nuncius colligere suffragia, à quovis fratrum vel consiliariorũ: qui promtus in exequenda munere alloquitur primò Saturnũ: Tu, inquit, pater Deorum, & arcanæ contemplationis author, nobis quæso expone tuam sententiam, & liberè eloquere, quid tibi videatur de nostro Rege, quem vides hîc ad summas imbecillitatis angustias redactum, nigrum, tenebrosum, & omni lumine privatum: dic, inquam, qua ratione in pristinum fortitudinis & claritatis locum rursus evehi possit. Tunc exorsus Falciger ita respondit: Me, inquit, vocant dominum temporis, omnia destruentem & conservantem; authorem mortis & vitæ. Ne igitur mentiri videar, ultrò nunc veritatem fateor, vobisq; palam dico, me authorem esse primarium tantæ ruinæ, in quam rex noster incidit.

Cum enim in fonte ipſum lavare viderem: ſtatim ſumtis meis armis hæreditarijs, ad eum clam in balneum intravi, & dormientem ſpirituali falcis meæ veneno, ſubitò citrà hominum opinionem ſauciavi: ex quo vulnere expergefactus rex, multum profudit ſanguinis. Hinc tantæ imbecillitatis cauſa. Hæc tamen infirmitas non ipſi eſt ad mortem æternam: ſed proderit nobis in ſalutẽ noſtram, qui fratres ejus ſumus, & proximi conſangvinei. Ut igitur cum ipſo regni quoq; participes fiamus, profuſo ſangvine proprio, nos emundabit ab originali impuritatum illuvie. Quamvis ergò naturam adeò in ipſo labefactatam cernatis, ut morti non abſimilis videatur: vitæ tamen ſpiraculum prorſus extinctum non eſt: ſed occulto temporis fomento, interim à me conſervatur, donec tandem, aſsiſtentibus mihi cæteris meis fratribus, coronâ quoq; regiâ potitus cum eodem fuero. His dictis tacuit. Converſus igitur Cyllenius heros ad Jovem, ſignum dedit, ut diceret ſententiam: qui mox in hanc ſe effundit orationem: Juvans, inquit, ego pater dicor, omnes excellens in bonitate, & dominus ſum divitiarum & ſapientiæ.

tiæ. Ne igitur inani & vano nomine stultè superbire videar, in Rege nostro juvando nullum non movebo lapidem: imprimis autem ipsum exornabo sapientia & divitijs, omnesq́ mundi thesauros ipsius potestati subjiciam. Præterea singulari bonitate & clementia erga omnes, præsertim autem ergà nos fratres ipsius præditus, pauperibus erit refugium, miseris & afflictis solatium, & mœrore confectis gaudium & refrigerium.

His finitis Luna compellata à Mercurio, in hoc argumentum fari incipit: Ego, inquit, soror Regis uterina, meritò habeo, quod de tristi hoc fratris mei casu lugeam: sed unum est, quod me solatur, ne prorsus abjecto animo desperem: nempe hoc quod communi dicitur proverbio: Post nubila Phœbus: Experientia enim me subinde edocuit hujus dicti veritatem. Quoties enim vidi fratrem, densissimis obscuratum nubibus, qui nihilominus tamen igneo suo ac radioso splendore illas penitus discussit, & tandem eluctatus, rursus auream nobis & fulgentem capitis comam benignus ostendit? Sed sicut in ipsius ministerium se ultrò offerunt fratres & cognati mei omnes, ita

etiam meis officijs ipsi nequaquam deero: & quia me appellant vulgò aquarum dominatricem, ipsum quoq; aquâ meâ perenni & clarâ è fonte vivo scaturiente potabo: omniaq; corporis membra in eo ita reficiam, ut nihil remaneat prorsus infirmi, langvidi, aut vitiosi: sed fortis evadat, robustus, pulcher, formosus, & regali decore præ cæteris omnibus maximè conspicuus.

Absoluto candidæ Dianæ sermone, confestim surgit Venus, quæ blando placidoq; vultu subridens, fratrum turbam ita alloquitur. Quid quæso fratres amici, rei est, inquit, quòd in rege ac domino nostro refocillando, tàm longam nectatis moram? An nescitis neminem nostrum à se ipso vivere? Nisi enim vita nobis ab hoc unico vitæ lucisq; creatore gratis impertiretur, jamdudum actum esset de salute nostra. Cum igitur omnia, quæ poßidemus, bona, ipsi soli accepta ferenda sint: utpote qui ex lumine & splendore suo nobis lumen & splendorem tribuat: meritò quoq; hunc cœli regem, & mundi principem, veneremur, ipsiq; subditi & devincti maneamus in æternum. Exigua sanè hæc est opella vestra, qua ipsum

fovere & restituere conamini. Nisi enim hæc anteà vobis cœlitus concessa essent munera, minima certè aut prorsus nulla foret in vobis ministrandi ac juvandi vis & potentia. Festinate igitur, & unusquisq; vestrum, quod acceptum tenet, ei quoq; lubens meritòq; rursus offerat. En, quod accepi, nunc reddo, illiq; tribuo multipotentiam, fœcunditatem, candorem, amorem, misericordiam, & comitatem. His cunctis, & multis adhuc aliis præstantioribus virtutibus hunc Regem nostrum ditandum & exornandum volo. Hactenus continuatum orationis filum abrupit Venus, & silentio facto, statim Deorum nuncius invitat Martem: qui voce gravi & impetuosa in hæc subitò prorumpit verba. Magnificum, inquit, & geminatum mihi olim inditum est nomen: nec sine causa. Mars enim vocor, quòd armipotente & magnanima virtute mea, maribus in bello præsum. Mavors autem nuncupor, quòd magna verto, videlicet imperia & regna. Sed quicquid armata & bellicosa manu edomare nequeo: id ego & filius Vulcanus junctis viribꝰ per maxima ignium incendia, & per fumum in

cœli-

cœlicas mittimus regiones. Igneæ namq; calefactionis dominus sum, nulliq; ego cederem unquam, nisi lux Apollinea, claritate & ardore suo nimio me vinceret, urgeret, pelleret, inq; fugam verteret. Ut ut sit, tantum tamen virium contribuo magno regi nostro, ut se & regnum nostrum à quacunq; vi illata defendere poßit. Habet enim ex me gladium flammeum & versatilem, ad custodiendam viam ligni vitæ: ut nihil jam dicam de fortitudine, magnanimitate, generositate, & potestate summa ad quamvis injuriam aliam propulsandam: adeò ut jam sit perfectißimus, nihilq; amplius ipsi desit ad regni sui splendorem amplificandum. His finitis, arbiter Deorum Mercurius annuit, & vota omnium collecta, tanquam æqua & pia comprobat laudat, prædicat. Rex igitur hactenus occultatus in umbra mortis, gloria & honore pristino recuperatis, sine mora prodit in lucem, & viribus longè majoribus auctus distribuit varia in fratres dona, & beneficiorum memor, quibus ab ipsis multipliciter fuit affectus, æquè ipsos regijs honoribus ornandos seriò mandat, vult, jubet, imperat. Quibus peractis omnibus, invi-

invisibile factum fuit visibile, & occultum, manifestum.

HERMES.

HÆc verba auditores intelligite, custodite, meditamini, & nihil aliud inquirite. Homo autem ' principio Naturæ generatur, cujus viscera carnea sunt, & non ex alio. In hac litera meditamini: superflua verò respuite.

SCHOLIUM.

Fideliter hîc author præmonitos cupit suos discipulos, & bis repetit hanc tanquam omninò necessariam, maximiq́ momenti admonitionem: nihilq́ aliud inquirendum esse vult, quàm principium Naturæ, à quo generetur homo. Idem enim principium, quod causa est hominis procreandi, lapidis quoq generationem promovet. Hoc autem principium est Natura, quam Philosophi ubiq́ suis discipulis indagandam, probèq́ cognoscendam suadent. Tàm enim necessaria est ipsius cognitio, ut absq́ eadem quilibet artifex oleum & operam, quod ajunt, perdat. Natura enim sola na-

tura

tura lætatur: & natura naturam vincit, & superat: & natura naturam continet: & tamen non sunt diversæ naturæ, nec plures: verùm una tantùm. De hac natura loquitur Rosarius in hæc verba: ô Natura benedicta, & benedicta est tua operatio, quia te imperfecto facis perfectum cum vera putrefactione quæ est nigra & obscura. Postea facis germinare novas res & diversas, cum tua viriditate facis diversos colores apparere. Multi agnoscunt quidem Naturam, sed virtutem ejus ignorant: quam si scirent, non utiq; vilipenderent. Peripatetici nostri hanc quidem optimè scire sibi videntur, & interrogati, quid sit Natura, promptè admodum, vel sine libro memoriterq; recitant Aristotelis definitionem: Natura est principium motus & quietis. Si verò quæras, num Natura per se ipsam existat ab æterno: an verò ab aliquo priori principio sit progressa? DEUS bone, quantam hîc videas illorum in respondendo oscitantiam, quantam timiditatem & inconstantiam. Quocunq; enim se vertunt, nullam prorsus elabendi viam occasionemq; inveniunt. Si enim nihil ipsa prius fuisse dicerent,

dicerent, impietatis maximā incurrerent notā. Propria enim conscientia victi, rem aliter se habere norunt. Sin verò DEUM authorem Naturæ, ut & cæterarum rerum omnium faterentur: totum subitò corrueret ipsorum Philosophiæ ædificium: Super hoc enim Naturæ & æternitatis mundi fundamentum, illud superstructum est: quo diruto, omnia simul collabi necessum est.

Si enim Natura est ab æterno, & principium motus & quietis: nihil illa differet ab ipso DEO. Solus enim DEUS est ab æterno, & rerum omnium principium. Sed ut huic strumæ bitaphum prætenderent, mundana sua stultitia (sapientia volebam dicere) hanc distinctionem, excogitarunt: ubi principij considerationem duplicē adducentes, aliud creationis, aliud verò generationis esse asserunt: & sic duplicia rerum principium contra omnem rationis sensum, & ipsam veritatem Theologicam, haud sine impietatis maculâ perperam statuunt. Nunquam enim vel subtilissimis acutissimisq; rationum momentis, ullam demonstrare poterunt

horum

horum principiorum differentiam. Sive enim utriusq; originem, sive naturam, aut essentiam, cæterasq; singulas proprietates quis spectârit, ne latum quidem ungvem, unum ab altero differet. Idem enim verbum, quod principium erat creationis, principium quoq; fuit generationis. Ab uno enim Deo tàm verbum Crescite & multiplicamini, *quod verum principium est generationis: quàm verbum* Fiat, *quod est principium creationis, promanavit.*

Valdè demiror imprudentiam, vel extremam potius dementiam vestram, ô Academici, quod aliâs eruditione & literarum cognitione conspicui, & claves regni Philosophici tenentes, non tandem hunc puerilem vestrum errorem recognoscatis, & veritati subscribentes, ab hoc erroris labyrintho, & vos, & vestros reducatis discipulos. Sed, cũ proh dolor minus anxij aut solliciti sitis de vera & essentiali rerum cognitione, sola litera mortua sive rerum umbra, vobis ad pompam mundanam, & divitias conquirendas sufficit. Ego verò particeps minimè ero præmij, quod inde reportaturi sitis aliquando. Quoniam enim in

agri-

agricultura Philosophica, non coadjutores estis DEI & veritatis, sed Aristotelis & mendaciorum: vereor quidem, & nimis vereor, ne opus vestrum, quod tàm debili & ruinoso fundamento superædificatum est, in die olim judicij, sicut fœnum & stipula exarsurum sit.

HERMES.

UNde dicit Philosophus: Botri fit ex citrino, quod extrahiturex nodo rubeo, & non ex alio, quod si sit citrinum, tua erit sapientia, non sit tibi curæ, si de rubeo extrahere non studeas. Ecce non circumscripsi, si intelligitis, paulò minus patefeci.

SCHOLIUM.

Duo sunt lapides: albus & citrinus sive ruber: hunc vocat botri, quem ex nodo rubeo, hoc est, ex sulphure Naturæ extrahere jubet. Sed paulò post inquit, quod si citrinum fuerit, non curandum sit, licet de rubeo amplius non extrahas. Causa est, quòd uterq; tam albus, quàm rubeus ab una eademq; radice prognatus sit: juxta axiomata Philosophica illa: Quod me albificat, idipsum me rubificat: &

quod me mortificat, id ipsum me vivificat: Qui mecum moritur, mecum oritur. Errare igitur hinc conspiciuntur illi, quicunq; dicunt, se scientiam habere tincturæ Physicæ sive lapidis Philosophici ad albedinis usq; gradum perducendi: ulteriùs autem ad rubedinem progrediendi viam se ignorare. Crede enim mihi, si rectam ad albedinem perveniendi viam semel cognovissent, non tâm ἀσόφως & ineptè loquerentur. Si enim rusticus uvarum in vitibus immaturarum adhuc & albarum generandarum modum se scire: rubicundæ verò quomodo provenirent, se ignorare, diceret: nonne se ridendum explodendumq; exponeret omnibus. Eadem enim vitis per eundem Solis calorem externum, benignamq; aëris tempestatisq; clementiam, tàm in principio quàm in in fine, hoc est, tàm immaturitatis, quàm maturitatis tempore uvas producit. Alij rursus dicunt, se præparationem quidem tincturæ albæ, quam vocant corpus, & rubeæ, quam animam nominant, optimè cognitam habere: sed conjungendi modum ipsos latere: ubi & hi evidenter satis produnt crassam suam in rerum naturalium generatione ignorantiam, quam si in

si in iisdem uvis diligentiùs observarent, facilè animadverterent, quænam sit conjunctio artifici necessaria. Natura enim unica & sola conjungit & separat: neq; patitur, ut sophistæ suis conjunctionibus & separationibus, ipsius operationes subtiles & spirituales interturbet. Si verò coacta, fortè vim patiatur: mox ab opere desistit: & omnia, culpâ erronei artificis corrumpi permittit: Est enim proverbium antiquum: Coqui diversi rarò præparant bonos & utiles cibos. Quod namq; unus ædificat: alter rursus destruit. Quamobrem si quis in hac arte sapere volet suprà Naturam, is certius certo, maximum & irreparabile in fine damnum experietur.

HERMES.

Filii sapientum comburite corpus æris, nimio igne, & imbuet vos gratia, quam quæritis. Et facite, quod fugiens non volet à non fugiente. Et quod super ignem quiescat, licet sit ignis æstuans, & quod calore ignis æstuantis corrumpitur, est cambar.

SCHOLIUM.

PEr corpus æris, perfugiens, per cambar, quod corrumpitur, aliud nihil intelligitur quam Mercurius volatilis, qui per sulphur fixum & incombustibile in igne figendus est: ita ut in igne quiescat, & licèt ignis sit vehementissimus, & quarti gradus, sive fusorius & reverberatorius: nihil tamen corruptionis aut detrimenti ab ipso prorsus sentiat: sed constans & fixus in ipso permaneat. Cùm verò nihil sit in mundo, quod non obnoxium sit corruptioni, præter cœlum sive corpora cœlestia omnia: Philosophus autem suum Mercurium in tantam perfectionem adducat, ut corporum cœlestium perfectioni, vel, ut Aristoteles loquitur, elemento stellarum respondeat: facilè hinc colligi potest: hujus Mercurij fixi & incorruptibilis naturã totã cœlestẽ ac astralem esse. Si verò quis causam tantæ perfectionis, in ipsis corporibus cœlestibus penitiùs scrutari cupiat: is per dicti Mercurij Philosophici artificium, quo ipsi summa ista & perfecta in igne constantia conciliatur, hanc quoq; absq; magno labore inveniet. Ut enim ignis, omnia impura & heterogenea in Mercurio separat, ipsumq; tandem

in tàm fixam & permanentem vertit naturam, ut nulli amplius cedat igni, sed liberè potiùs in illo jubilet: ita per eundem quoq; ignem in principio mundi, separata sunt elementa corruptibilia ab incorruptibilibus: Corruptibilia autem tanquam fæces crassæ & graves deorsum vergentes, constituerunt triplicem elementorum globum; terrestrem, aqueum & aëreum. Incorruptibilia totidem in cœlo produxerunt: ita ut omnia corpora cœlestia vel sint terrestria, vel aquea, vel aërea. Sed ut illa inferiora elementaria sunt crassa, fæculenta, & impura: sic econtrà hæc cœlestia sunt ab omni crassitie & fæculentia segregata, sunt pura, pellucida, clara & perfecta. Ignis autem locum suum occupans in medio horum sex globorum: partim participat cum cœlestibus, partim cum elementaribus. Si igitur quæris, cur inferiora elementaria corpora non etiam perficiantur per eundem ignem, cùm non minori propinquitati ipsi juncta sint, quàm ipsamet corpora cœlestia? Respondendũ est: causam hanc totam pendere ab ignis vi & actione, qui naturâ suâ semper sursum agit, nunquam autem deorsum: hinc fit, quod nihil in

cœlum ingrediatur, nisi id prius per ignem purificatum fuerit: adeóq; in cœlo omnia pura & perfecta permaneant per hunc eundem ignem.

Si enim ignis tanta vi ageret in hæc inferiora, ac in superiora, omnis statim auferretur impuritas & imperfectio ab inferioribus, hæcq; prorsus cœlestibus fierent similia. Sed DEUS hanc magnam & universalē separationem sibi soli usq; ad extremum judicij diem reservavit. Interim verò suis quoq; fidelibus & electis in Christo membris, largitus est particularia ignis magisteria, per quæ corporum horum inferiorum impuritatem separant, eaq; adeò perficiunt, ut eandem cum cœlestibus corporibus naturam & perfectionem nanciscantur. Hinc rectè à Paracelso pronunciatum intelligimus: totum transmutationis arcanum consistere in igne. In hac igitur ignis arte sive pyrotechnia, nisi quis probè exercitatus fuerit, vix aliquid effatu laudeq; dignum in Chymia præstabit unquam.

HERMES.

ET scitote, quòd hujus aquæ permanentis ars est æs: ejusq; tincturæ & nigredinis coloratio, tunc in verũ vertitur rubeum.

SCHOLIUM.

HIc differentiam ponit author, inter æs, quod aquam permanentem appellat, & inter corpus æris, quod suprà comburendum præcepit. Hæc est autem aqua illa permanens, quæ omnium colorum tincturas in se continet: sublatâ autem nigredine, quæ imperfectionis signum est, permanens sola aqua retinenda est: hac enim sola Mercurius vertitur in verum rubeum, hoc est, in tincturam Solis. Nihil enim perenne sub Sole, ut Sapiens testatur Eccles. 2. Et omnia vanitati sunt subjecta, ho. est, corpora quævis metallorum, excepto solo auro, sive Sole, sunt adhûc imperfecta & immunditie plena, ita ut corruptioni adhuc sint obnoxia. Ut igitur ab illis tollatur omnis corruptio, in auri naturam fixam & perennem sunt reducenda, idq; per solum aurũ, non per rem corruptibilem aut peregrinam, veluti solent facere erronei alchymistæ suis sophisticationib9, qui ex rebus imperfectis & adhûc vanitati subjectis, suis nempè aquis gradualibus, cementis,

ſtratificationibus, albificationibus, rubificationibus, & ſimilibus ineptijs, perfecta educere volunt corpora. Sed vanum eſt, quærere rem perfectam in imperfectis, & vivos inter mortuos. Sicut enim duplex eſt homo, vetus & novus: ſic etiam dupliciter conſideranda ſunt metallorum corpora, ita ut alia ſint vetera, alia verò nova. Vetera autem ſunt corporea & mortua: nova autem ſpiritualia & viva. Mortua verò in impuritatum ſepulchro ſepulta, reſuſcitanda ſunt virtute vivorum. Chriſtus enim Salvator noſter, qui teſte Paulo factus eſt à DEO maledictum pro nobis, corpus ſuum ex ſepulchro reſuſcitavit, non virtute veteris Adamici, ſed novi hominis, qui erat DEUS & homo in una perſona.

Fruſtrà igitur ſollicitis ſe fatigant curis, curioſæ illæ mulierculæ, quæ una Sabbatorum valdè manè veniunt ad monumentum, orto jam Sole, ut ungerent Jeſum. Unguento enim alio longè præſtantiſſimo, ſpiritu nimirũ ſancto, à patre ab æterno inviſibiliter, & rurſus in baptiſmo ſuo, viſibiliter unctus erat Chriſtus: cujus unctionis vi, tanquam propriâ poteſta-

æstate, seipsum & omnes secum mortuos resuscitare, & ab omni æternæ mortis corruptione præservare poterat: ita ut ejusmodi unguentis, ex aromatibus myrrha, & aloë, tanquam rebus corruptibilibus, concinnatis, neutiquam indigeret. Præterea supervacaneum est earundem mulierculaRum, quamvis ex pio zelo institutum, consilium de lapide revolvendo ab ostio monumenti. Hic enim lapis nihil aliud est, quàm cor hominis, peccatorum mole, instar lapidis induratum. Hæc igitur lapidea peccatorum moles, ut à cordibus nostris auferatur, & blanda mitisq; novi hominis mollities inseratur, necesse est, ut angelus de cœlo, hoc est, spiritus regenerationis in corda nostra descendat, & Adamicum peccatorum lapidem à cordium nostrorum monumentis revolvat: & tunc orietur in nobis Christus, quo victore solo, mundum cum concupiscentijs suis mortuis & caducis superabimus, & in cœlestis & immarcessibilis gloriæ suæ regno, cum ipso in æternum vivemus ac triumphabimus. Eodem planè modo regeneratio quoq; metallorum intelligenda est, quæ non fit per tincturas corruptibiles, sed per fixas & perennes: neq;

per peregrinas aut alienas, ſed per virtutem propriam ipſorum eorundem metallorum, non mortuorum imperfectorum, ſed ſpiritualium perfectorum. Ex ſpiritualibus enim ſolis fit verum oleum Philoſophorum, ad metallorum corpora imperfecta in perfecta ungenda & tingenda: non ſecus ac ipſe Chriſtus eſt verum ſalutis vitæq; recuperandæ oleum: quo non tantùm in agone mortis, ſed ſingulis etiam vitæ diebus, imò horis atq; momentis, corpora noſtra per pias preces, meditationes & actiones perungenda & reviviſicanda ſunt: ita ut Papiſtarum olea, chryſmata, aqua, panis, ſal, cinis, ignis S. Johannis, candelæ, faces, cruces, & ſimilia plura, ab ipſis quidem benedicta vocata, ſed citra expreſſum Dei mandatum per ſuperſtitionem introducta, prorſus ſint vana & inania hominum inventa: & inter alchymiſtarum ſophiſticationes, tanquam opera frivola & corruptibilia annumeranda. Sola enim opera, quæ fecit DEUS, *perſeverant in perpetuum. Eccleſ. 3.*

HERMES.

PEr Deum confiteor, me non dixiſſe niſi veritatem, quod devaſtantia ſunt emen-

emendantia, & inde corruptio videtur in emendato, & inde emendatio apparebit, & utrumq; est signum artis.

SCHOLIUM.

Juramento confirmat author, se veritatem dixisse de Mercurio: in quo reperitur utraq; natura, destruens & emendans, hoc est, solvẽs & coagulans; unus enim idemq; Mercurius corrumpit & destruit corpora, rursusq; ea exaltat, perficit & fixat: & ita damnum, quod induxit, recompensat duplo. Emendat enim & restituit maximo cum emolumento, quod in putrefactione tanquam operis principio exinanierat. Argumentum veræ artis certius haberi non potest, quàm quod ex materia una eademq; ubiq; tàm in principio quàm in fine sumitur. Nihilq; ab arte magis alienum est, quàm quod ex rebus pluribus & diversis ortũ est. Natura enim non emendatur, nisi in suâ naturâ. Undè liquidò constat, artis principium non esse nisi unum, & in idem quoq; eandem finiri. Quale illud sit principiũ, ostendit Alanus his verbis, inquiens: Ars nostra incipitur cum Mercurio, & finitur cum eodem Mercurio. Mirabilis enim est natura Mercurij, utpote

Cui datur in varias se transformare figuras.

Et est tanquam alter Protheus, qui super terram repens, mox assumit serpentis figuram: mox aquis immersus, piscem repræsentat: mox verò alitis instar plumatus pennatusq́, supremum pervolitat ætheris orbem: & interim tamen non sunt plures Mercurij, sed unus tantùm idemq́ semper & ubiq́ manet Mercurius. Ab aurea enim, ac simplici unitate, quam Pythagorici Apollinem nuncuparunt, primùm ortus, omnem rerum multitudinem prorsus aversatur. Hinc vel totus manet in igne, vel totus ab eo avolat. Necesse igitur erit, ut quælibet materia, ex qua noster componi debet Mercurius, ante omnia exuat multitudinem, & se recolligat ad primum unitatis numerum, qui, cùm rerum omnium sit principium & finis, etiam res omnes in se continet. Circà hunc unicùm Mercurium hæreat artifex, & cum illo instituat quosvis labores in hoc opere necessarios. Aptus enim est & idoneus ad omnia, ad putrefaciendum, destillandum, coagulandum, mortificandum, vivificandum, sublimandum & tingendum. Absq́ hoc frustrà laborant sophistæ in omnibus operationibus suis. Non enim

videns

vident hunc simplicem unitatis Mercurium: sed cæci versantur in infelici diadis sive dualitatis numero, qui litis & confusionis author dicitur. Quemadmodum autem omnes, qui æternæ salutis, in secuturâ vitâ participes esse volunt, à varijs & diversis curis mundanis animum abstrahunt, & cum Lazari sorore Mariâ potiùs, (quàm cum Marthâ alterâ sorore, cui Dominus dicit, Martha Martha, tu multum sollicita es,) meliorem partem eligentes, unico & soli Salvatori ac Domino nostro Jesu Christo continuè aßident, à quo aßiduis suspirijs & votis petunt aquam istam vivam, quæ in eis fiat fons aquæ salientis in vitam æternum. Sic veri Philosophi non quærunt, nisi hunc unicum & verum unitatis Mercurium, qui agnitus, fit illis in fontem vivum, ex quo hauriunt aquam istam Philosophicam perennem, ad corpora sua abluenda, & ab omnibus sordibus mundanda: ita ut in tali simplici unitatis perfectione, pura & immaculata in æternum permaneant.

Finis capituli quarti.

CAPITVLVM QVINTUM

HERMES.

FIli, quod ex corvo naſcitur, hujus artis eſt principium. Ecce circumſcribendo dictum vobis obſcuravi, & lumine privavi, & hoc diſſolutum, hoc junctum, hoc proximum longiſsimum nuncupavi.

SCHOLIUM.

LEgimus in primo capite Geneſeos, quòd in principio, quando DEUS *creavit cœlum & terram, terra fuerit inanis & vacua, & quòd tenebræ fuerint ſuper faciem abyſsi: quòdq́; Deus dixerit,* FIAT LUX. *Vnde colligendum, tenebras priores fuiſſe luce. Eundem planè ordinem, quem Deus in creatione tenuit, videntur hodiè omnes omnium rerum generationes adhûc æmulari, ſanctèq́; obſervare. Nihil enim generatur, aut in lucem editur, quod non principium ſuum ſumat ex tenebris ſive ex nocte Orphei, hoc eſt, ex principijs inviſibilibus. Et quamvis vulgi hactenus opinione ſemina illa*

lla visibilia, pro veris rerum seminibus sive rincipiis fuerint habita: vera tamen principia aut semina non sunt: sed verorum seminum tantummodò rudimenta quædam & domicilia corporea: quamvis nec ipse spiritus in seminibus corporeis latitans, verum per se semen nuncupari possit: quia corpore suo, quod mortuum est, retentus, simul in mortis œconomiam conspirat, nec per se sine tertio spirituali, vivo & vero semine, quod prorsus invisibile, & ab omni corporeo vinculo liberum est, quicquam agere aut producere potest. Ex quo palam fit, seminis considerationem esse triplicem: aut enim semen est corpus: aut spiritus mixtus & corporeus: aut spiritus immixtus & incorporeus. Ex hoc tertio immixto, sive incorporeo & invisibili, tanquam ex corvo, in noctis nigredine & obscuritate delitescente, quod propriè semen dicitur, inquit Hermes, sumitur hujus artis principium. Sunt autem præcipuè tres ejusmodi aves, quarum Hermes ac reliqui Philosophi hinc inde in scriptis suis mentionem faciunt. Vocantur autem à nomine Hermetis,

aves,

aves Hermeticæ, quæ noctu volant sine alis. Prima est corvus, qui à nigredine sua dicitur principium artis: & elementi terræ refert naturam. Propè terram enim in campis, pratis, agris, & locis humilibus, aut super arbores in sylvis plerumq; habitare solet corvus. Altera est cygnus, & hæc dicitur ab albedine medium, eò quòd aqueum elementum, circa quod cygni plerunq; versantur, repræsentat. Tertia est aquila, qua notatur aër sive oleum Philosophorum. Nulla enim reperitur avis, quæ altius volet in aërem, & propiùs Solem accedat, quàm aquila. De his autem avibus alibi copiosiùs dictum est: ita ut hoc loco superfluum sit de iis plura addere. Obiter tantùm coronidis loco addo: ne quis nominibus his deceptus fortè ducatur in errorem: aves has spirituum potiùs, quàm avium habere naturam. Tanta enim pernicitate ac celeritate moventur de loco in locum, ut omnium volucrum volatum, quantumvis velocissimum, longissimo post se intervallo relinquant. Tandem author tacitè hortatur discipulos artis ad mentis sagacitatem & prudentiam: ubi dicit, se non perspicuâ docendi methodo, sed obscurâ circum-

circumlocutione, & confuso ac distorto sermonis genere usum fuisse.

HERMES.

Assate ergo ea, deinde coquite in eo, quod procedit à ventre equorum per septem dies, vel 14. vel 21. Tunc fit Draco suas alas comedens, & seipsum mortificans: hoc peracto ponite in petia panni, & in igne furni, & ne exeat à vase, diligentiùs custodite. Et scitote, quòd tempora terræ sunt in aqua, & fit quousq; ipsum ei superponas.

SCHOLIUM.

IN præcedentibus tractavit author plurima ex parte, quæ ad theoriam spectant: nunc autem transit ad opus practicum, & jubet materiam, quam suprà varijs modis demonstravit, assare & coquere in eo, quod procedit ex ventre equorum, hoc est, in fimo equino, vel colore simili, qui videlicet respondeat calori ventris equini: idq; per dies 7. vel 14. vel 21. Non dubium est, quin hæc septenarij multiplicatio clam aliquid includat arcani: sed quia particula illa dubitativa sive disjuncti-

va VEL, toties repetitur: non satis perspicio quid de temporis certitudine inde augurandum sit. Interim tamen paullò post temporis mensura manifestiùs ac clariùs detegitur: Ubi author dicit, tempora terræ esse in aqua, & fieri quousq; ipsum ei superponas. Quod hunc in sensum accipi potest: Materiæ cognitio universa ad opus necessaria, simul complectitur. Hanc si noveris, de modo agendi quoq; certus eris: ita ut materia vera & tempus conjunctionis sint inter se reciproca & conversiva. Nisi enim perfectum ac completum conjunctionis tempus exploratum habeas, de materiâ perfectâ non potes certi quid asseverare: & vicißim materiæ perfectæ cognitionem vix habebis, nisi totum cum toto conjungere rectè sciveris. His duobus igitur, materiâ videlicet, & debito digestionis tempore, probè cognitis, prima decoctio sive assatio fiat igni debili, qualis est calor ventris equini, h. e., qui sufficiens sit ad primum digestionis gradum. Quo peracto, draco comedit suas alas, & seipsum mortificat, h. e. materia incipit in terrâ Philosophicâ dissolvi & corrumpi. Posteà verò solutionis tempore completo & abso-

absoluto, calor ignis paulatim augendus, & materia in furno sive athanere Philosophorum continuis coquenda est ignibus. Vas autem, quod materiam continet, accuratissimè sigillandum est, ne spiritus minerales, qui insignẽ penetrandi vim obtinent, transpirent, & relictâ caveâ, hoc est, corpore mortuo, evolent. ipus igitur erit luto sapientiæ, cujus præparato est, ut sequitur:

℞ Collæ ustæ unc. 1.
Farinæ hordei unc. 2.
Cineris de ligno viridi
Salis
Calcis vivæ
Arenæ
Scoriæ ana unc. 1.

Omnibus in pulverem subtilissimum contritis, incorporentur cum succo plantaginis & albumine ovorum, ad justam luti consistentiam. Si hoc luto vasis orificium illinatur, & probè claudatur: nulla timenda erit amplius spirituum evaporatio.

HERMES.

EO igitur liquefacto & combusto, accipite cerebrum ejus, & acerrimo terite aceto, vel urinâ puerorum, donec obscuretur. Hoc peracto vivit in putrefactione, fuscæ nubes, quæ in ipso erant, antequam moreretur in suo corpore, convertentur. Reiteratus autem, prout descripsi, iterum moritur, &, ut dixi, inde vivit.

SCHOLIUM.

LApis in se latenter continet omnes mundi colores, qui tamen non manifestantur, priusquam is liquefiat. Quoties enim liquefit in igne, toties ex eo oritur novus color, donec tandem consummatâ omnium colorum serie totus in cinerem comburatur. Hic enim cinis est Phœnix ille occultatus à Philosophis, qui senio confectus seipsum in igne comburit & consumit, & cujus cinere resurgit vermiculus, qui successu temporis per se reformatur in avem: ita ut Phœnix, mediante Pyrotechnia, cum juventute suam commutet senectam, & denuò quasi rejuvenescat.

Post

Post mortem quoq; hominis, similis remanet vermiculus, qui non cum reliquâ corporis substantiâ corrumpitur, aut in nihilum redigitur: sed reservatur in spirituali mortuorum mundo, usq; ad resurrectionem generalem: in quâ omnes homines indutis novis & incorruptibilibus corporibus rejuvenescent. Hic autem est ille vermis conscientiæ, sive bonæ sive malæ, qui non moritur: de quo legitur apud Prophetam. Certius ex natura argumentum pro stabiliendâ mortuorum resurrectione non datur, quàm hoc ipsum: quod si mundicolæ nostri, quorum cor totum adhæret caducis tantùm, vanis, & corruptibilibus mundi thesauris, id penitiùs ac diligentiùs scrutarentur: majorem fortè curam susciperent de æternis, stabilibus, & in perpetuum duraturis bonis conciliandis, quàm proh dolor solent. Sed pergit author, & vocat hunc cinerem cerebrũ, propter spiritum subtilissimum, qui in eo latet. Sicut enim cerebrum sedes est & domicilium spiritus animalis, purissimi & subtilissimi in toto corpore humano, sive microcosmico: ita hic cinis quoq; est habitaculum nobilissimi & preciosissimi spiritus totius mundi majoris,

sive macrocosmi. Aceto igitur acerrimo seu urinâ puerorum, hoc est, Planetarum metallicorum, teritur hic cinis, id est, solvitur tandiu, donec putrescat, & appareat primus operis color, sive nigredo. De tribus autem primarijs operis coloribus, sæpe hactenus dictum est. Sed sciendum nunc est, quemlibet ex istis bis apparere in lapide. Fit enim lapis bis niger: bis albus, & bis rubeus. Hæc igitur causa una est, cur author hîc repetat putrefactionem, de qua etiam paulò antè egerat. Sed & ipse manifestè declarat rei causam, ubi dicit: Reiteratus iterum moritur, hoc est, semel corruptus & putrefactus, secundâ quoq; vice putrefiet. Per cerebrum autem, ut dixi, intelligitur spiritus sive substantia mineralis subtilissima in aceto Philosophorum radicato solvenda.

Si aceti hujus radicati rectificatio sive præparatio innotuisset Philosophiæ studiosis, aliud Philosophorum solvens non esset investigandum: neq; alia aqua vitæ metallica & mercurialis, neq; alia lapidis aqua, quia aceti radicati præparatio hæc omnia in se continet.

HERMES.

In

IN ejus autem vita & in morte ſpiritibus utimur. Sicut enim moritur, ſpiritibus ablatis, ſic reſtitutis vivivificatur, & ipſis lætatur. Ad hoc autem pervenientes, id quod quæritis affirmatione videbitis. Narro etiam vobis lætificationis ſigna, & quod ſuum corpus figit.

SCHOLIUM.

QUando Philoſophi locuti ſunt de ſpiritibus, aut lapidem ſuum operâ ſpirituum confici dixerunt, multi ſiniſtrè ſpiritus vocabulum interpretati, ſibi opinionem, neſcio quam, finxerunt de ſpiritibus malignis ſive cacodæmoniis conjurandis, & in operis ſui miniſteriū accerſendis, aut convocandis. Sed qualem inde vitæ exitum experti ſint pleriq;, qui à magia hac naturali, ſcientiâ omnium nobiliſſimâ & divinâ, ad nigromanticam illam & diabolicam temerè deſciverunt, ſat abundè teſtātur hiſtoriæ, ita ut nemo ſit vir pius, quin ex illarum relatione, horrore maximo concutiatur. Hinc multi quoque reperiuntur, qui rudes veræ magiæ ſive Philoſophiæ, traducunt

magnum illum & insignem Philosophum Theophrastum Paracelsum: quem, licèt summo jure Theophrastus, hoc est, ex DEO, non ex proprio cerebro aut cacodæmone loquens, appellatus fuerit, præter suum meritum tamen, cacodæmonum operâ quoq; usum fuisse impudentissimè mentiuntur. Magus fuit, fateor, hoc est, Philosophus. Igitur & magicam secutus est loquendi formulam sive rationem. Spretis enim mortuorum corporum cadaveribus, de sola spirituum naturalium investigatione, prout verum decet magum, sollicitus fuit. Ex his spiritibus nonnulli sunt boni & benigni, utpote qui arte exaltati, & in arcanum sunt redacti: Aliqui verò pravi & maligni, quorum videlicet substantia adhûc circumfluit fæce corporeâ, malignâq; ac venenatâ qualitate. Sed quàm diversis utriq; præditi sint facultatibus, notum ac manifestũ fit in ijs, qui vel bona vel adversa utuntur valetudine. Sani qui vivunt, hoc beneficium & donum maximum solis spiritibus bonis, tanquam veris sanitatis authoribus, acceptum ferunt. Quod sanè beneficium non exiguũ est, sed tanti æstimandum, ut cætera omnia feli-

felicitatis generâ facilè huic uni cedant. Unde rectè dicimus proverbio Gallico: La sante surpasse tout: *id est; Nihil bonâ valetudine optabilius aut præstantius. Homines enim in perpetuâ sanitate degentes, in hoc mundano Paradiso, hac in parte similes fiunt angelis in cœlesti Paradiso, qui soli à morborum contagio immunes & securi vivunt. Econtrà verò qui crebrâ, vel etiam continuâ morborum tyrannide divexantur, hujus rei causam, non nisi malignis spiritibus, ascribere possunt: à quibus sæpenumerô tàm magnis & intolerabilibus afficiuntur cruciatibus, ut vix majus supplicij genus excogitari poßit: & sic omnes, qui in tanta miseria ac calamitate vitam transigunt, similem ferè sortem cum damnatis & maledictis cacodæmonibus in hoc seculo experiantur. Hi verò spiritus tàm boni, quàm mali, hoc est, salubres & insalubres, in omnibus corporibus naturalibus mixti reperiuntur: præsertim autem in chao nostro Physico, ex quo elicimus medicinam nostram catholicam sive universalem.*

Vnde Hermes vitam & mortem ab ijsdem quoque spiritibus induci affirmat: ablatis scili-

cet bonis mortem: reparatis verò ijsdem vitam. In quo omninò consentire videtur cum ipso Paracelso, ita ut planè stupido sint cerebro, quicunque non advertant, Paracelsum de naturalibus tantùm loqui spiritibus, quos interdum à tam horrendis morborum ac symptomatum effectis, malignos sive dæmoniacos, per similitudinem vocat. Qui verò alium sensum Paracelso affingunt, hi illum vel non intelligunt, vel ex singulari malitiâ depravant. Sed redeamus ad authoris textum, in quo clarè ostenditur: vitæ & mortis causam in spiritibus esse indagandam; in spiritibus nimirùm naturalibus: qui in tria genera dividuntur, in animales, vegetales & minerales. Qui noverit minerales tanquam mortuos revivificare, & sic præparando depurare, ut vegeti & animati in corpus humanum vires suas exerant: ad maximum pervenit arcanum.

Et hoc est illud, quod quærunt omnes: quod si adepti fuerint, gaudio maximo perfusi, DEO maximo opt. meritò gratias agent infinitas. Medicinam enim non modò summam ad corpus humanum habebunt, sed poterunt quoque qualibet corpora perfecta & impura figere,

& im

& in summam argenti auriq; perfectionem tingere.

HERMES.

HAc autem figuratione priores vestri, quemamodum ad propositum pervenerunt, ecce mortui sunt. Jam vobis metam demonstravi, & peritis librum aperui, occultas res celavi, sequestrata continere feci, diversas figuras conjunxi, & spiritus sociavi. A Deo hoc munus accipite.

SCHOLIUM.

INdicat author, artis scientiam antiquos Philosophos adumbrasse figuratis locutionibus & similitudinibus. Sed quia non ampliùs in vivis supersint, illorum loco jam authorem artis scopum, ad quem omnes sapientes collimare debent, demonstrasse: ita tamen, ut non nisi periti, hoc est, genuini & legitimi artis discipuli, inde veritatis saporem sint gustaturi.

Celavit enim res occultas, juxta illud: quod occultũ vis, nemini dixeris: Rerũ separationẽ absolvit. Res diversas, h. e. superius & inferius cõjũxit: & inter spiritus mortiferos & vivificos pacem.

pacem fecit, ita ut nunc ambo in perpetuam concordiæ societatem conspirent.

Qui igitur non poterunt ex his, quæ dicta sunt hactenus, secretum artis capere, hi divinam majestatem precibus incessanter sollicitent, ut spiritum intelligentiæ ac veritatis ipsis largiatur.

Finis capituli quinti.

CAPITVLVM SEXTUM.

HERMES.

OPortet vos Deo gratias agere, qui omni sapienti ipsam largitur, quæ de miseria & paupertate liberat nos omnibus ejus substantijs probabilibus miraculis sum tentaturus, & Deum suppliciter deprecaturus, ut, dum vivimus, ad eum perveniamus.

SCHOLIUM.

INchoat author hoc capitulum ab exhortatione seriâ ad gratiarum actionem & pietatem

tatem erga DEUM. Cùm enim verißimum sit, omne donum perfectum desuper descendere à patre luminum, qui largitur bona sua, & imprimis hanc scientiam, cui vult: meritò nos gratos præbeamus erga tàm benignum & misericordem patrem ac dominum nostrum. Misertus enim miseriæ & inopiæ nostræ, manum suam aperit, & ingentem sanitatis & divitiarum ad nos è cœlo mittit thesaurum: quo nostrum hujus vitæ defectum sublevat. O pium! O propitium! O clementem dominum, qui tàm cœlesti, tàm angelico & divino planè munere nos indignos dignatur vermiculos.

Ecquis est inter mortales, cujus animus omni adamante magis induratus sit, qui ex recordatione tantorum beneficiorum non emollescat? aut quis est, qui non pro tantis donis, noctes diesq; coràm DEO flectat genua, ipsum adoret, & laudibus hymnisq; infinitis celebret. Modò unica saltem guttula vel scintillula supersit pietatis in homine, dubium non est, quin, dum in memoriam sibi revocat infinita illa & innumera divinæ misericordiæ ac benignitatis ergà genus humanum argumenta, guttula ista pietatis residua in amplißimum

mare

mare, & ſcintillula in maximum incendium excreſcat. Si igitur Deus tantis nos cumulat donariјs in hoc mundo immundo, dum adhuc in corpore mortis, peccatis obnoxio, habitamus: quãtis putas maximis & inenarrabilibus æternæ vitæ bonis nos ornabit in ſecutura vita: Vbi ab omni peccatorum immunditie liberati, erimus illi, qui venimus de tribulatione magnâ, & lavimus ſtolas noſtras, & dealbavimus eas in ſangvine agni: ideò erimus ante thronum DEI, *& ſerviemus ei die & nocte in in templo ejus: & qui ſedet in throno, habitabit ſuprà nos: non eſuriemus, non ſitiemus ampliùs, non cadet ſuper nos Sol, neq; ullus æſtus: quoniam* AGNUS, *qui in medio throni eſt, reget nos, & deducet nos, ad vitæ fontes aquarum: & abſterget* DEUS *omnem lachrymam ab oculis noſtris. Apocalyp. 7.*

HERMES.

EXinde filiј Philoſophorum ungventa, quæ retrahimus ex ungvibus, pilis, viridi æris, tragacantho, & oſsibus in antiquorum libris ſunt ſcripta.

SCHO-

SCHOLIUM.

PEr unguenta intellige omnis generis sulphura arte Vulcanicâ è rebus naturalibus educta: ex quibus omnibus unum tantum reperitur fixum & incombustibile. Hoc verò investigandum erit in subjecto omnis mirabilitatis, ut Corn. Agrippa loquitur, & est res, quæ in terris & in cœlis est: ipsa est actu animalis, vegetalis & mineralis, ubiq; reperta, à paucissimis cognita, à nullis suo proprio nomine expressa: sed innumeris figuris & ænigmatibus velata, sine qua neq; Alchemia, neq; naturalis magia suum completum possunt attingere finem. Per sulphur autem illud fixum, cujus sæpenumerò apud Philosophos fit mentio, nihil aliud intelligitur, quàm verum Naturæ balsamum, quo corpora metallorum mortua peruncta, à corruptione perpetuâ conservantur. Vitæ enim diuturnioris longiorisq; causa est solum hoc balsamum, quo res naturales si magis abundant, diutiùs etiam ab interitu præservantur. Ex rebus igitur, ejusmodi balsamo abundãtibus, nostra medicina universalis eliciẽda, ut eò fiat efficacior ad corpora humana in sanitatis statu cõservãda, & ad morbos

ſive ex mala victus ratione, ſive hæreditaria propagatione, aut quavis alia occaſione ſuvortos, abigendos & radicitùs extirpandos.

Noli igitur exiſtimare, tale ſulphur reperiri in unguibus, pilis, viridi æris, tragacantho, oßibus & ſimilibus rebus momentaneis & citò perituris: ſed hæc ſunt tantùm nomina externa, quibus author ex libertate Philoſophica utitur ad internam rerum eſſentiam ab indignis & impijs occultandam.

HERMES.

AMplius ungventi, quod tincturas continet, fugientia coagulat, & ſulphura decorat, diſpoſitionem oportet nos exponere, & omnibus alijs unguentis figura, quod eſt ungventum occultum & ſepultum, cujus nulla videtur diſpoſitione, & habitat in corpore ſuo, ſicut ignis in arboribus & lapidibus, quod ſubtiliſsimâ arte & ingenio oportet nos extrahere abſq; combuſtione.

SCHOLIUM.

UNgventi ſive ſulphuris veri Philoſophici conditionem, nunc author pluribus explicat

at verbis: & primùm id tincturas continere
it: Tincturarum enim magna est latitudo.
Quicquid enim tingendo colorem aut proprie-
atem corporibus naturalibus imprimit, id tin-
turæ nomen meretur: ita ut omnis medicina,
uæ corpora in bonâ & naturali conservat
onstitutione, & aufert morbos, rectè appelle-
ur tinctura sanitatis: & sic econtrà res de-
ruentes, ac ægritudines corruptionesq́ꝫ corpo-
ibus inducentes, nuncupentur tincturæ mor-
orum & mortis. Quæ igitur in mundo res
nveniuntur, sanitatis & morborum causæ,
ot etiam tincturæ statuendæ: quas in univer-
um omnes in se complectitur unicum istud
Philosophorum unguentum. Habet deinde
dem unguentum facultatem fugientia coagu-
andi, & sulphura decorandi, hoc est, volati-
ia figendi, & obscura illustrandi. Ejusmo-
i autem volatilia nihil aliud sunt, quàm o-
nnia inferiora & imperfecta metalla, quæ
er hoc unguentum transmutantur in opti-
num aurum & argentum. Tandem un-
uentum hoc absconditum latere dicit in cor-
oribus, non secus ac ignis sive calor naturalis
non autem hîc sermo est de igne vulgari,
Q aliàs

aliâs mechanicus dictus, omnia comburens & destruens) tempore veris in arboribus succum sive viriditatem generat, & temporis progressu producit gemmas, folia, & flores, tandemq́; completam fructuum seminumq́; maturitatem absolvit: Vel sicut idem calor in montibus & intimis terræ visceribus (linea namq; viridis gyrat universum) simplicißima rerum corpora sive elementa primùm miscet, & lapides inde diversis proprietatum differentijs insignitos fabricat: sic sulphur naturæ sive Philosophorum tincturas veras, quas in se continet, per varias temporum revolutiones explicat: immatura perficit: inconstantia figit: immunda abluit: ignobilia & vilia nobilitat. Propter varias ejusmodi & eximias dotes, quibus præditum est, longè latèq; antefertur cæteris sulphuribus, adeò ut propterea non immeritò divinum ab authore appelletur. Vas est hoc in loco materia ipsa, quæ continet essentiam pretiosam, cœlestem, astralem, & vitaliū spirituum copiâ imprægnatam. Hi spiritus, qui instar Mercurij volatilis, fugitivam habent naturam, ingeniosâ & mirâ arte extrahuntur, & per sublimationem magis magisq́; exal-

tan-

ntur, tandemq́; figuntur. Sed industriâ mmâ præcavendũ, ne in gradibus ignis pectur. Calor enim nimis materiam nostram, ta, ut diximus, cœlestis sive astralis istius essentiæ vas est sive domicilium, comburet, & fracto carcere, captivus aufugiet.

HERMES.

ET scitote, quòd mediocriter cœlum cum terrâ jungitur. Mediocre autem st figura cum cœlo & cum terrâ, quod st aqua. Omnium autem primò est aua, quæ exit de hoc lapide: secundum erò aurum: tertium autem ferè & meiocre aurum, quod aquâ & fece noilius.

SCHOLIUM.

Hîc agitur de tribus lapidis partibus. 1. de aqua. 2. de cœlo, sive mediocri auo. 3. de auro sive fæce terrestri. Noli verò nirari, quòd aurum hîc fæcis vicem gerat, & quâ cœloq́; vilius æstimetur. Loquitur enim hîc author de auro non vulgari, sed de Philosophico, quod in uno tanquã facco continet omnia corpora, tàm perfecta, quàm imperfecta,

pretiosa & vilia: pura & impura: gemmas & silices: aurum & plumbum: ita ut plumbum Philosopho nil aliud sit, quàm aurum leprosum & imperfectum: aurum autem vicissim sit plumbum fixum & perfectum. Præstantius autem plumbo & auro, dicitur cœlum mediocre, vel ferè aurum. Mediocre autem ideò dicitur, quòd auri quidem pondus, colorem, & cæteras proprietates habeat, sed multò sit spiritualius, excellentius & potentius: utpote cujus virtutes exuperant vulgare aurum.

Vnde etiam vulgare, per projectionem tingitur à mediocri, & plusquam perficitur: estq; hoc aurum mediocre, verè lapis ille pretiosus, in cujus comparatione omne aurum, arena est exigua, & tanquam lutum æstimabitur argentum respectu illius. Sap. 7.

HERMES.

IN his autem tribus sunt fumus, nigredo & mors. Oportet ergò nos ab aquâ fumum superexistentem, ab unguento nigredinem, & à fæce mortem depel-

[r]epellere, & hoc diſſolutione. Quo perfecto, maximam habemus Philoſophiã, & omnium ſecretorum ſecretum.

SCHOLIUM.

IN his tribus, hoc eſt, in unico ſubjecto, ex tribus compoſito quod notum eſt in capitulis, [ia]ctent hæc tria, fumus, nigredo, mors; quæ non [n]iſi unum ſunt: caput nimirùm mortuum: quod [d]epuratur & revivificatur per ſolam diſſo[l]utionem. Niſi enim corpus ſalvatur, nulla fit [ſp]irituum coagulatio. Solutione enim corpo[r]is impuri & fumoſi, ſpiritus puriores & nobi[li]ores, tanquam ſuccenturiati, novas indies & præſtantiores vires atq; proprietates indu[u]nt: & nigredine ablatâ, albos & rubicun[d]os Philoſophorum flores proferunt: morteq; [e]xpulsâ vitalibus & aſtralibus tincturis o[m]nia perfundunt atq; replent. Et hæc eſt Phi[lo]ſophia conſummata, & omnium ſecretorum [ſ]ecretum. Sed quid ſit Philoſophia conſumma[t]a, in ſuperioribus fusè explicatum eſt. At [q]uamvis Hermes hîc tantummodò loqui vi[d]eatur de transmutatoriâ Philoſophiâ: alibi [t]amen disertè fatetur, omnes ſapientias ſuæ ſa-

pientiæ subditas esse. Cum autem Christus Salvator noster, unica & sola vera sit sapientia ab æterno, non existimo, aliquem veræ sapientiæ participem fieri posse, nisi is & spiritum Christi simul habeat. Per hunc enim spiritum solum, accessum habemus liberum ad abscondita tàm divinarum, quàm naturalium rerum mysteria pervenienda. Is enim est, qui, teste Paulo, scrutatur omnia, etiam profunda DEI. *Nemo enim cognoscit, quæ* DEI *sunt, nisi idem, quem accepimus, spiritus* DEI. *Hujus solâ virtute similes efficimur in hac vitâ Enocho & Eliæ. Sicuti enim hi, teste scriptura, vivi fuerũt assumpti cœlũ: ita & nos per Christi spiritũ, in his terris adhûc ambulãtes, tanquã vivi in cœlum extollimur. Cum enim per cœlum nihil aliud intelligatur quàm vita æterna: Christus autem sit ipsamet vita: de se ipso enim loquens, inquit: Ego sum via, veritas & vita: necessariò inde sequitur, quòd qui in Christo manent, & Christus in illis, non ampliùs in mundo, sed in cœlis, ubi Christus est, versentur, hoc est, non ampliùs terreni ac mundani idololatræ, rebus caducis, sed spirituales & immortales Christo soli adhærent. Non igitur expe-*

ctan-

standus est alius Enoch, aut alius Elias, qui ante adventum Christi in mundũ veniat. Sicut enim Antichristus non habitat in uno solummodò individuo, sed in toto Antichristiano corpore, quod ex pluribus constat membris, diffusus regnat: ita Enochi & Eliæ spiritum non accepit sola quædam singularis persona: sed omnes veri Christiani & pij, præsertim Philosophi, qui in eodem ambulantes spiritu in vasis suis fictilibus, ut cum Paulo loquamur, habent thesaurum immortalem & incorruptibilem, nempè Jesum Christum: à quo Elias olim, tanquam de spiritali petrâ bibens, spiritum quoq; eundem acceperat, ita ut spiritus Eliæ, non alterius sed ipsius quoq; Christi fuerit: qui solus est verus Elias artista, nos deducens in omnium artium veritatem: quin imò solus is est consummata Philosophia, & omnium secretorum secretum.

Finis capituli sexti.

CAPITVLVM SEPTIMUM.

HERMES.

O Filij Philoſophorum, corpora ſunt ſeptem, quorum primum eſt aurũ eorum perfectiſsimum, rex & caput, quod nec terra corrumpit, nec res comburentes devaſtant, neq; aqua alterat, quia ejus complexio eſt temperata, & natura directa, in caliditate, frigiditate, & humiditate, nec ſuperfluũ quicquam in eo eſt. Ideò Philoſophi ipſum prætulerunt, & magnificaverunt, dicentes, aurum ſic haberi in corporibus, ſicut Sol in ſtellis lumine ſuo eſt ſplendidior: eo enim Dei nutu, omne vegetabile, omnis terræ fructus perficitur: ſic aurum omne corpus continet, vivificat, quod Ixſir fermentum eſt, ſine quo nequaquam perficitur.

SCHOLIUM.

SEptem corpora, ſunt ſeptem metalla, aurum, argentum, ſtannum, æs ſive cuprum, ferrum,

ferrum, plumbum, & argentum vivum. Inter hæc præstantissimum est aurum. Unde etiam reliquorum rex & caput ab authore vocatur. Sed erras, si hoc dictum putas de auro vulgari, cujus usus est in officinis monetariorum & aurifabrorum. Aurum enim nostrum, inquiunt Philosophi, non est aurum vulgi, sed est æs, sive electrum minerale, cujus compositio in se, complectitur omnia metalla: juxta illud, Omne aurum est æs, sed non omne æs est aurum. Hoc verò æs sive aurum rectè comparatur Soli, qui, teste Hermete, post DEUM *gubernat mundum, & illuminat omnia mundana, sive animata sive inanimata: & est gubernator vitalium, vel totius vivacitatis frequentator & dispensator: de quo Palingenius ita canit:*

— — — — O Sol, qui tempora mutas,
Et cum temporibus, quicquid generatur in orbe.

Hujusmodi virtus generativa & seminaria, cujus vi crescunt & propagantur omnia, inest quoque in viriditate æris nostri: de quâ Philosophus loquitur: Totum illud, inquit, quod est perfectum in ære, est illa sola viriditas: quæ

in ipso est: quia illa sola viriditas per nostrum magisterium vertitur citò in verissimum aurum nostrum. O benedicta viriditas, quæ cunctas res generas: quod vel inde constat, quòd nullum vegetabile atq; fructus nullus apparet germinando, quin sit ibi viridis color. Ex quo manifestè colligitur, aurum hoc Philosophorum sive æs habere longè alias proprietates atq; vires, quàm vulgare illud: quod, teste Mirandula, parvo pulvere insperso in igni fugit: ac potest resolvi in calcem & aquam limpidam: imò hydrargyrus id penitùs destruit: ita ut longè differat hoc vulgare à verò Philosophorum auro: quod præter commemoratas virtutes etiam perfectissimum est, & incorruptibile: quodq; naturam habet Elyxiris sive fermenti. Est autem Elixir, ut Rosarius inquit, medicina completa, magisq; depurata & digesta, quàm aurum & argentum, eò quod ipsum Elixir habet vim convertendi omnia imperfecta corpora in aurum & argentum, quod ipsa per se minimè perficere possunt: quia si de perfectione suâ atteri darent: ipsa imperfecta existerent: eò quòd non possunt tingere, nisi quantum se extendunt. Hinc constat, aurum

rum Philosophicum esse quid præstantius, nobilius ac pretiosius ipso auro & argento, cæterisq́ omnibus metallis vulgaribus. Quæsiverunt multi hanc auri sive æris viriditatem in vitriolo, & cupro sive ære vulgari: sed errore decepti à vero scopo longè aberrârunt. Causa erroris fuit ipsorum crassa ignorantia, qua secuti sunt literalem in scriptis Philosophorum sensum, cùm tamen Philosophia Chymica non contẽpletur metalla, quatenus sint corpora, sed quatenus redacta sint in substantiã subtilissimã, spiritualem ac cœlestẽ. Est ergò aurum nostrum non corporeum: sed summè depuratum, & ad astralem naturam adductum. De quo hæc dixisse sufficiat.

HERMES.

SIcut enim pasta sine fermento fermentari non potest, sic cùm corpus sublimaveris, mundaveris, & turpitudinem à fæce separaveris, cum conjungere & simul miscere volueris, pone in eis fermentum, & aquam terrã confice: donec Ixsir fermentetur, & ut pasta fiat fermentũ. Meditamini & videte utrum rei fermẽtũ fiat de alio, quàm de suo natura.

Inspi-

Inspicite ergò, quomodo fermentum non est, nisi de pasta ipsa.

SCHOLIUM.

PAulò superiùs mentionem fecit author fermenti, idq; aurum esse apertis & manifestis verbis indicavit. Pergit igitur nunc pluribus demonstrare necessitatem fermentationis: & aliquas ordine operationes ponit: quales sunt sublimatio, mundatio, fæcum separatio, conjunctio & mixtio, quæ singulæ necessariò requirunt fermentationem. Est enim fermentum quasi anima, quæ pastam eadem proprietate, quâ ipsa est insignita, fermentat. Ne verò dubites, id verum artis esse fermentum, ab authore suprà propositum: considera solummodò finem intentionis tuæ, & mox fateberis aliud non esse, quàm hoc ipsum. Aurum vis producere: Ergò aurum tuum quoq; erit fermentum. Quemadmodum fermentum pastæ ex eadem materia constat, ex qua ipsa pasta: utriusq; enim materiâ est farina: sic fermentum lapidis aurifici est aurum: argentifici argentum. Vide saltem, ut fermentum,

tum, quo uti voles, semper sit re fermentandâ efficacius, purius, & astralius, magisq; digestũ, & non errabis. Expurgate vetus fermentum, inquit D. Paulus, ut sitis nova conspersio. Ad regenerationẽ enim novi hominis, requiritur novum fermentum, quod veteri isto longè sit efficacius, purius, nobiliùs, cœlestius, spiritualius. Tale autem novitatis, puritatis, sinceritatis & veritatis fermentum est ipse Christus, quo in baptismo per ipsius mortem omnes, verè credentes, fermentantur. Vnde Matth. 13. simile dicitur esse regnum cœlorum fermento, quod acceptum mulier abscondit in farinæ satis tribus, donec fermentatum est totum.

Quale igitur hoc novuum est fermentum, talis quoq; debet fieri pasta inde fermẽtata. Nisi enim pasta eandem cum fermento virtutem & proprietatem acceperit, verè & debito modo fermentata dici non poterit. Hinc elucet evidens discrimen inter Christianos veros & falsos. Veri, virtute novi fermenti operantur juxta novum hominem veritatem & vitam: falsi autem secundùm veterem hominem mendacium & mortem. Hæc autem postrema

tene-

tenebrarum opera, regenerato homini omninò devitanda & fugienda sunt. Modicum enim enim fermentum, scilicet veteris hominis, ut Paulus docet, Gal. 5. corrumpit totam massam. Quicunq; igitur massam suam, tàm theologicè quam Chymicè, rectè fermentare volet: vetera impuritatis & corruptionis corpora relinquat, nihil enim stabile aut laudabile in illis unquam inveniet. Est autem in utraq; scientia fermentatio necessaria. Qui enim in Theologia ignorat Christum, ab eodem quoq; ignorabitur. Nosse autem Christum realiter, est credere ipsius verbo, & servare ipsius mandata. Sic enim cum ipso erimus una massa, & à proprio ipsius verbo in essentialem & perpetuã amicitiam ejus fermentati. Jamq; non ampliùs nos dicet servos, sed amicos. Amici enim, inquit ad discipulos, mei estis, si feceritis, quæ præcipio vobis. In Chymiâ quoq; necessariã fermentationem esse palàm fit ex eo, quòd si non misces fermentũ cum Elixire, non coloretur corpus, sicut debet, quoniã sine fermẽto non exibit neq; Sol, neq; Luna. Est enim fermentũ anima, quæ corpori imperfecto, mediante aquâ, vitam tribuit, quàm priùs non habebat, & in meliorem formam reducit.

HER.

HERMES.

ET nota, quod fermentum confectionem dealbat, combustionem vetat, tincturam, ne fugiat, continet, & corpora lætificat, & invicem conjungi & ingredi facit. Et hæc est clavis Philosophorum, & finis operum, & hac scientiâ corpora emendantur, & eorum opus, Deo annuente, peragitur.

SCHOLIUM.

Dubium maximum hîc de fermento oriri videtur, quod anteà aurum esse diximus: nunc autem fermentum confectionem quoq; dealbare author confirmet: sed facilè id solvitur per Philosophum, qui dicit; non est aurum, nisi priùs fuerit argentum: Item aurum nostrum, est tinctura sive anima sive fomentum operis, sine quo nequaquam peragitur, sed quãdo dealbatũ fuerit aurum, h.e. corpus albũ: neq; fit argentũ, nisi prius fuerit Mercurius. Vnde Sol fingitur à Philosophis tres habere facies in cœlo: nigram, candidam, & rubicundam: ita ut facilè credendum sit, fermentũ hoc non tantùm dealbare confectionẽ, sed etiam, ut author paulò post docet, à combustione & fugâ

custo-

custodire tincturam, eiq; in projectione conciliare ingreßionem. Sed quia fermentum non potest ingredi corpus mortuum, nisi mediante aquâ, quæ facit matrimonium & copulam inter fermentum & terram albam: id in omni fermentatione notari debet pondus uniuscujusq; Si igitur terram foliatam albam ad album Elixir volueris fermentare, ut stabit in complemento tincturæ super corpora à perfectione diminutâ, tunc recipe terræ dealbatæ seu foliatæ corporis mortui patres tres, & de aquâ vitæ reservatâ partes duas, & fermenti partem alteram dimidiam. Fermentum autem sit præparatum, ut fiat calx alba fixa & subtilis, si ad album tua procedit intentio: si verò ad rubeum, tunc sit calx citrinißima auri præparata, & non erit aliud fermentum. Tanta igitur est fermentationis præstantia, ut author eam non dubitet appellare clavem Philosophorum, hoc est, principium & finem operum, videlicet albi & rubei: utpote cujus beneficio corpora emendantur, hoc est, in superiorem perfectionis statum exaltantur: sicq; tandem opus rubeum ultimumq; divina aspirante gratiâ, perficitur, & ad finē perducitur.

HER.

HERMES.

NEgligentiâ verò & malâ de eo opinione, opera corrumpuntur, ut fermentum massæ, & coagulum lacti ad caseum & moscus in aromatibus.

SCHOLIUM.

NE fortè quis erret in secreto fermentationis, & falsâ quadam opinione, de eâdem conceptâ, opus potiùs per ipsam corrumpi, quàm corrigi & emendari existimet: author tria proponit exempla, quæ tacitè spectanda esse præcipit. Ut enim fermentum massam, coagulum lac, & moscus aromata non corrumpit in deterius, sed ut ex massa fiat panis: ex lacte caseus: & aromata grato mosci odore a corruptione & carie conserventur: Ita etiam fermentum Philosophorum materiam nostram primò corrumpit quidem, & in nigredinem ipsam convertit: non tamen, ut eò redactum opus ita in nigredinis morte relinquatur: sed potiùs tota confectionis maßa, per omnes colorum mutationes fermentetur ac tingatur. Calor namq; agens in humido primò efficit nigredinem: & calor in sicco causat albedinem: nec non in albo citrinitatem & nimiam rubedinē. Quæ varietas colorum soli fermento adscriben-

da est: & sic corruptio unius, est generatio alterius: estq́ fermentum, fermenti fermentum: veluti Philosophus inquit: Qui non gustaverit saporem salium, nunquam perveniet ad optatum Fermentum fermenti: fermentat enim finitum per excellentiam. Appropria ergò fermentum, quod est anima ante fermentationem, ut sit pulvis calcinatus, solutus, & induratus: quoniam si benè non præparas fermentum, nil valet tuum magisterium. Et scias, quod non est fermentum, nisi Sol & Luna, hoc est, aurum & argentum, istis Planetis appropriata. Ideò quia sicut Sol & Luna aliis Planetis dominantur, & ipsa ad suam naturam convertunt: ideò à plurimis Fermentum dicuntur. Oportet ergò fermentum in corporibus introduci: quia est ejus anima: Hæcq́ anima vitam inducit corporibus mortuis, & imperfectis: ut simul cum vivis & perfectis vivificentur & perficiātur. Sic enim verbum Christi verum est fermentum sive anima vivificans in Lazaro mortuo, & quatriduū jam sepulto ac fœtente. Quamprimùm enim Christus dicit: EXI FORAS Lazare: ecce statim mortuus resurgit, & prodit de sepulcro. Tàm efficax enim est verbum Christi, ut illicò

in

in effectum producatur id, quodcunque per illud pronuncietur. Quod infinitis propemodum exemplis, tam ab ipso Christo, quàm à suis discipulis, alijsque sanctis viris atque Prophetis, præstitis, passim in sacris comprobatur literis. Et hoc est integrum ac verum verbum Dei ex perfectâ & verâ fide profectum. Ideò etiam essentialiter statim per id efficiunt omnes sancti, quicquid volunt. Multi equidem hodiè gloriantur in hoc verbo, sed dum putant se integrũ ac verum habere, vix ac ne vix quidem dimidiũ sunt adepti. Nam ab ipsorum effectis sive fructibus, manifestè cognoscimus, ipsos non habere nisi nudam literam, & mortuam umbram verbi, nequaquam verò ipsum verbum verũ, essentiale & efficax: adeò ut merã paleam vacuã, granisque carentem triturare videãtur. Si enim verum haberent, etiam per illud demonstrarent effectus, similes effectis verbi, ab ipso Christo, ab apostolis & alijs viris sanctis prolati. Lumen enim, quod non lucet, nec aërem finitimum collustrat, non est lumen, sed luminis tantùm inane & sterile nomen. Lumen autem lucem simul ac splendorẽ rebus afferens, hoc verò luminis verũ & essentiale nomẽ meretur. Quamobrẽ sicut hodiè infinitus est

numerus eorum, qui hoc inani & sterili verbo utuntur ad lucrandum tantummodò panem pro corpore suo alendo: paucissimi autem sunt, imò vix unus atq; alter, qui hoc verbum efficaciter & essentialiter adhibeat tam pro suâ quàm aliorum animarum salute: ita etiam ingens est alchymistarum deploratorum multitudo, qui artem Chymicam exercentes solummodò inhærent rebus sive fermentis mortuis, & particularibus quibusdam sophisticationibus: pauci verò reperiuntur, qui vivam & efficacem Naturæ essentiam, & universalem omnium corporum medicinam, legitimo modo inquirunt atq; scrutantur.

HERMES.

CErtus aurei color ad rubedinem, & natura non est dulcedo, ideò de eo sericum constituimus, quod est Ixsir: & de eo constituimus encaustum, quod scripsimus, & sigillo regis lutum tingimus, & in eo colorem cœli posuimus, qui se videntibus visum augmentat.

SCHOLIUM.

QUamvis non satis constet, quid author velit per dulcedinem & sericum: inferiùs tamen sese explicat, adeò ut facilè conje-

ctari

ctari liceat, id esse fermentum aureum ad rubedinem: cujus descriptionem vel adumbrationem potiùs per encaustum, hoc est, figuras, similitudines, & tropicos loquendi modos, hactenus in hiscapitulis tradidit. Notandum autem hîc est, sigillũ regis, hoc est, auri sive Solis, quod lutum, hoc est, est massam mercurialem tingit, esse unum exsecretis sapientum. Vnde etiam à quibusdam dicitur sigillum sapientum: vel sigillum Hermetis sive Mercurij. In quo inquirendo multi hactenus, sed plerique in vanũ laborarunt. Non enim id est cera Hispanica, neque suber, neque colla sive gluten, neque luti quoddam genus, quo vasa vitrea, terrea, aut alia hujus generis perlutantur, vel obturantur: sed est quædam naturæ dispositio certa, ad cujus legem infallibilem res in vase Philosophico inclusæ, suis obsignantur proprietatibus ac coloribus, usque dum omnium facta fuit apparitio, & tandem etiam prodeat exoptatissimus ille color Cyaneus sive cœlestis, qui salutari splendoris sui efficacia, visum intuentis non obscurat aut obtundit, veluti fieri videmus ab externo Solis splendore: sed acuit potiùs eum, ac roborat: neque hominem suo visu enecat, ut Basiliscus: sed potiùs morti jam pro-

ximos, profuso proprio sãguine revocat, & pristinã vitæ incolumitatẽ ipsis restituit, ut Pelecanus. Dicitur enim Pelecanus rostro suo in gyrum flexo, proprirum odere pectus & sanguine inde effluẽte, pullos suos mortuos irrigare, & sic vitæ restituere. Unde Chymici instrumẽtũ quoddã habẽt destillatoriũ, quod hujusmodi Pelecanici gyri circulivè formã refert. Sed admonẽdi hîc sũt veri artis indagatores de hoc Pelecano, magnum arduumq́ secretum in illo à Philosophis occultatum esse. Sicut enim Pelecanus avis est viva, non mortua, ita etiam Philosophi ad magisterium suum postulant corpora non mortua, sed viventia, hoc est, spiritualia, & summâ vitalium facultatum fœcunditate prædita. Sicut etiam sangvis effluens è pectore mortuis pullis reddit vitam: ita viriditas nostri Leonis rubei, vitam in mortuis & obscuris metallorum corporibus consopitam resuscitat, eaq́ pristino splendori & claritati restituit. Et sicut tandem sangvis ille non elicitur, nisi facto priùs ab ipso Pelecano gyro sive circulo: dum enim rostrum applicat pectori, totum collum cum rostro flectitur in circularem formam: sic artifex verum & tingentem Leonis sangvinem evocare non poterit, nisi priùs

spiri-

spirituum circulatio sive destillatio circularis fiat: hoc est, exterius intrò, interius foras: item inferius sursum, & superius deorsum pellatur: ita ut exterius & interius: inferius & superius simul in uno circula conveniant, neq; amplius cognoscas, quid vel exterius, vel interius, inferius vel superius fuerit: sed omnia sint unum in uno circulo sive vase. Hoc enim vas est Pelecanus verus Philosophicus, nec alius est in toto mundo quærendus: ac sine hoc frustrà laborabit omnis falsarius alchymista. Sed ut meliùs intelligantur ea, quæ modò dicta sunt, hanc placuit sequentem subscribere figuram.

A est interius, & tanquam principium & fons, à quo reliquæ literæ defluunt: & simul etiam finis ultimus, in quem cæteræ omnes, tanquam fluvij in Oceanum sive mare magnũ refluũt. B.C.D.E. Hæ quatuor significãt exterius,

C. F. Superius. E. G. Inferius. Quæ literæ in universum omnes A. B. C. D. E. F. G. septenarium Magicum occultum, manifestè exhibent: de quo aliâs copiosè satis à nobis tractatum fuit, ita ut supervacaneum sit, nunc plura de eo addere.

HERMES.

AUrum ergò pretiosissimus est lapis, carens maculis, temperatus quoq;, nec ignis, nec aër, nec aqua, nec terra corrumpere potest fermentum universale, cuncta rectificans temperatâ compositione, quod flavi sive veri citrini coloris est.

SCHOLIUM.

IAm apertè fatetur author, aurum Philosophorum esse lapidem pretiosissimum, longèq; plures dotes, & munera ipsi tribuit, quàm vulgare possidet aurum. Et ut de cæteris nihil dicamus, manifestum hîc apparet discrimen inter aurum Philosophorum & vulgare: quòd vulgare lapidis pretiosissimi nomine, nullo jure appellari possit: siquidem simplici perfectione tantùm ornatũ, à corporeâ illâ coagulatione nondum sit liberatum: Et quamvis sit purum, temperatum, & ab ignis, aëris, aquæ vel

terræ

terræ injurijs tutum & immune: non tamen ut fermentum universale, cuncta ad temperatam naturam reducere potest: sicut flavus, verusq; ille citrinus color, hoc est, auri essentia quinta syderea & cœlestis, à corpore suo crasso, impuro, ac terrestri segregata:

Si sapis, umbrarum fuge mortua corpora. Namq;

Constans est solus SPIRITUS: umbra fugit.

Universalitas enim sive Catholicismus non consistit in corpore, sed in spiritu. Spiritus enim solus penetrat omnia, quantumvis solidissima, corpora. Sic Catholicismus relligionis, seu veræ Ecclesiæ, non consistit in visibili quodam & corporeo hominum cœtu: sed in invisibili & spirituali, piorum ac verè credentium in unicum Jesum Christum, consensu ac conspiratione. Qui enim extra hunc Regem omnium regum, verè catholicum, in quo & per quem sunt omnia, quiq; solus est & unicus spiritualis veræ Ecclesiæ pastor, præsul, & episcopus summus, subscribit particulari cuidam Ecclesiæ, is jam est sectarius, schismaticus & hæreticus. Regnũ enim DEI *nõ venit cũ observatione, sed est intra nos, inquit Salvator noster ipse Luc. 17 Item ibidem quoq; hortatur suos discipulos, ut ab*

ejusmodi sectariorum seductionibus sibi caveant: ubi inquit: Venient dies, quando desideretis videre unum diem filij hominis, & non videbitis: & dicent vobis: Ecce hîc: ecce illîc: Nolite ire, NEQUE SECTEMINI. Ex quibus palàm convincitur, quòd certæ externæ sectæ non sit subscribendum: quemadmodum hodiè fieri videmus: ubi plurimi hominum, ex nimiâ simplicitate seducti, huic vel illi sectæ nomen suum dant, falsò sibi persvadentes, se sub numero certorum sectariorum, horum vel illorũ, comprehensos, errare amplius non posse, sed certiùs certo inde animæ beatitudinẽ & vitam æternam reportaturos, cùm neq; Ecclesia, quam unusquisq; suã solummodò verã esse perperàm opinatur, erret. Unde tot dissensiones & controversiæ in relligione repullulãt, in quibus singula pars suam opinionem mordicùs propugnat: magis autem pleriq; illorum occupari videntur in particularibus sive proprijs verborum phrasiumq; delirijs, quàm in universali scripturâ sacrâ & verbo Dei seriò pièq; excutiendo. Si enim hujus virtutem cognoscerent, infinitas quæstiones stultas, inutiles, & vanas, quæ non nisi contentiones & lites generant, intermitterent: & hominem hæreticum post unam

&

& secundam correptionem devitarent, scientes, quia subversus est, qui ejusmodi est, & delinquit, cùm sit proprio judicio condemnatus, Tit. 3. Sed quæres, ubinam sint illi veri Christiani, ab omni sectariorum contagione liberi? Vt tibi respondeam ad hanc quæstionem, velem scias, illos non esse quærendos in monte Samariæ, non Ierosolymis, non Romæ in Italiâ, non Genevæ in Galliâ, non Lipsiæ in Germaniâ, non Cracovij in Poloniâ, non Pragæ in Bohemiâ, non Olsmutzij in Moraviâ: sed ubiq; per totum dispersos mundum, in Turciâ, in Persiâ, Italiâ, Galliâ, Germanâ, Poloniâ, Bohemiâ, Moraviâ, Angliâ, in Americâ, etiam ad extremos Indos. Ex omni enim natione, DEUS sibi colliget Ecclesiam. Vera autem verorum Christianorum nota hæc erit propria, quòd, teste ipsâ veritate Christo, Joan. 4. neq; in monte hoc, videlicet Samariæ, neq; Ierosolymis, neq; alibi adorabunt patrem. Sed venit hora, & nũc est, quando veri adoratores adorabunt patrem in SPIRITU & VERITATE. Nam & Pater tales quærit, qui adorẽt illũ. Spiritus est DEUS: & eos, qui adorẽt eum, in spiritu & veritate oportet adorare. Ex his igitur cognitis perspectisq; unicuiq; nũc judicãdũ relinquo,

quinam sint illi, qui sunt sub verâ Ecclesiâ, nec ne? & ubinam locorum in hoc mundo, verus Christianismus, veraq; colatur & exerceatur rellgio. Factâ itaq; comparatione, idem esto judiciũ de Chymiâ verâ & falsâ: sive de universali & particulari: deq; veris & spurijs ejusdem indagatoribus.

HERMES.

Aurum sapientum coctum & benè digestum ignea aqua Ixsir conficit. Aurum enim sapientum est pendentius plumbo: quod est temperatâ compositione fermentum Ixsir: & è contrario distemperatũ distẽperatâ compositione.

SCHOLIUM.

Aurum & aqua ignea, quantumvis exquisitißimè per artem cocta & digesta, nullibi tamen perfectiora, meliora & præstantiora reperiuntur, quàm in mineris & radicibus suis: ubi nullum adhûc ignem sunt experta. Sicut in auro videre est, modo è terrâ suâ extracto, quod planè crudum adhûc existit, & à superfluitate suâ nondum sejunctum aut separatum. Unde quoq; ejusmodi aurum magis aptum est, & idoneum ad regenerationis opus. Siquidem spiritus ejus adhûc sunt liberrimi, nullaq; forti corporum coagulatione detenti.

Hinc

Hinc promptiùs agunt, velociùsq́ tincturæ præparationem accelerant, quàm si auri corpus prout vulgò habetur, accipiatur. Omnia namq́ corpora, sicut & suprà mentionẽ fecimus, principijs suis viciniora, præstant ijs, quæ per diuturnam coagulationem à primitivâ suâ spiritualitate & fœcunditate longiùs recesserunt. Non mirandum ergò est, quòd patres primi in seculo aureo, quod creationi proximum & à benedictis & fœcundis creatoris uberibus quasi nondum ablactatum, tanto virium virtutumq́ vigore, hoc ferreum nostrum longè superabat, in tam multos longævitatis annos suã produxerint vitam. Hominum enim corpora, tum temporis nondum tam fœdè corrupta erãt à teterrimâ illâ luxuriæ bestiâ: quæ sensim per propagationẽ adeò increvit, ut in hoc ferè ultimo seculo, nihil ab eâ sanũ appareat. Huic corruptelæ mox successit vitæ brevitas. Vnde jam

Nascendo morimur, pendetq; ab origine finis.

Eidem calamitatis jugo quoq́ sunt metallorũ corpora obnoxia, quæ vix è mineris suis eruta, statim corporeo rigidoq́ mortis carcere includuntur, ex quo nulla speranda liberatio, nisi relicta nobis esset aurea illa vitæ clavis, quâ solâ omnes portas clausas in mortis isto carcere re-

sera-

ſeramus, & captivos inde ſpiritus in priſtinum vitæ theatrũ producimus. Per hanc autẽ vitæ clavem intelligo, vitales mineraliũ radices, in quas ſi corpora reducantur, fiunt novæ regenerationi apta, ita ut verã ex illis tincturam tùm habere poſsis. Accedit inſuper aqua ignea, quæ nihil aliud eſt, quàm Mercurius Philoſophorum ex iiſdem minerarũ radicibus eductus. Hæc aqua eſt mater, quæ aurũ in ventre ſuo conceptum ſolvit, eiq́; inter digerendũ, debitum præbet nutrimentum, donec 40 ſeptimanis elapſis, terminoq́; geſtationis Philoſophici fœtus abſoluto, pariendi tandẽ ſive nativitatis hora adveniat. In fine igitur digeſtionis, quando nimirùm inſtat dicta hora nativitatis, demùm oritur anima: non autem priùs neq; citiùs. In hoc igitur puncto: totum eſt periculum. Transacto autem hoc puncto nullum ampliùs eſt periculũ. Aurea igitur proles noſtra in lucẽ producta, quamvis reſpectu Saturni ſenioris, ſive plumbi, ob ætatis imbecillitatẽ inferior videatur, longè tamẽ lateq́; illũ ſuperat pondere, colore, viribus, cõſtãtiã cæteriſq́; virtutũ donis Frigidis enim qualitatibus nimis corruptus Saturnus propter intemperiẽ ſuã, neq; ignem, neq; aerẽ neq; cœterorũ elementorũ injuriis reſiſtere poteſt. Infans autẽ noſter fortiſsimæ & tempe-

ratißimæ est cõpositionis: ita ut non solũ repellat à se omnẽ vim externã, sed propter fæcundã virtutũ affluentiam & copiam, quâ abundat, propriorũ parentũ infirmitates sanat, & quẽvis corporum Mercurium in summam auri perfectionẽ tingit.

HERMES.

PRimũ enim opus ex vegetabili fit, secundũ ex animali in gallinæ ovo, maximũ est subsidiũ, & elementorum constantia, ac terra nostra aurũ est, de quo omne sericum constituimus, quod est fermentum Isir.

SCHOLIUM.

DIstingvit hîc author opus magnũ sive generale in duo specialia, nẽpe in vegetabile, & in animale, quod ultimũ in gallinæ ovo perfici ait. Sed quãvis plura & infinita hujuscemodi opera fingãtur à Philosophis: tamẽ non est nisi unũ verum, quod ab elementorũ æquali & temperatâ permistione solùm constãs, firmũ & fixũ est: ob quam causã maximũ quoq; sanitatis est subsidium, nec minùs inopiæ. Fundatur autem in terrâ auri, quæ meritò Isir, sive Elixir, sive fermentum Philosophorum appellatur. Hoc autẽ fermentũ duplex esse, paulò suprà monuimus: Solis videlicet & Lunæ. Per fermẽtũ Solis intelligitur sperma viri: & per fermẽtũ Lunæ sperma fœminæ: ex illis fit primò cõjũctio,

posteà generatio vera & casta: fermentũ auri, aurũ est: sicut fermentũ panis, panis est. Et sicut in operatione panis modicum fermenti levat & fermentat magnam copiam pastæ: ita etiam illud modicum terræ, quod continet iste lapis, sufficit ad nutrimentũ totius lapidis. Vnde Avicenna inquit: Fermentum reducit sibi appositum ad sui naturam, colorem, & saporẽ ad omnem modum, videlicet de potentiâ in actum. Nam confectionẽ dealbat, seu multiplicat, spiritualitatem corroborat, combustionem annihilat, tincturam continet, ne fugiat, corpora leviat, & se invicem facit ingredi, & conjungit, quod finis est operis, sine quo Elixir non peragitur, quemadmodum pasta sine fermento non fermentatur: quod dicitur fermentum fermenti, & coagulum coaguli. Non enim fermentat tantùm corpora inferiora & imperfecta, sed ipsum quoq; aurum reddit de perfecto corpore plusquamperfectum: estq; fœcundissima mater, quæ, quò sæpiùs impraegnatur, tantò pluries concipit ac parit: & in infinitum suæ speciei prolem propagat. Ipsa sola est clavicula, quæ claudit & aperit: & iterũ claudit, & nemo aperit: sine quâ claviculâ nemo in hoc seculo potest pervenire ad perfectionẽ hujus sciẽtiæ.

Finis capituli septimi.

Con-

Conclusio totius tractatus.

HÆc ſunt, vir Nobiliſſime ac magnifi-ce, fautor & Mecœnas obſervande, quæ de ptem hujus tractatus capitulis, in tui gratiam ommentari viſum fuit. Utinam quid in me eſt, quo grati erga te animi ſignificationem uantulamcunq; ponere poſſem: me haberes tiq; ad omnia paratiſſimum. In Galliam enim uoties te adveniſſe audiebam, toties ſummo erfuſus gaudio ac lætitiâ, mihi unicè gratula-bar. Ut enim de cæteris tuis meritis jam nihil licam, quibus me multis tibi modis obſtrinxi-ti: ex ſolâ tuâ converſatione & colloquio quo-tidiano, à quo me diſcendi avidum non tantùm non repellebas, ſed amicè potiùs invitabas, & humaniſſimè inſuper rogabas, in curſu meo Phi-loſophico tantum hauſi utilitatis, ut cum Ale-xandro Magno verè mihi nunc liceat dicere: vi-vendi me principium à patre, benè vivendi au-tem à te accepiſſe: ita ut generatus quidem à pa-rẽtib. nũc verò per te ab Eliano quodam vel divi no potiùs ſpiritu regeneratus planè videar. Hanc autẽ laudẽ quamvis tibi imprimis tribuam, nolo tamen inficiari, me quoq; aliorum plurium ad-hûc virorum doctiſſimorum colloquijs interfu-iſſe, tam in Gallijs, quàm in Germaniâ, quæ uber-tate quidem & fertilitate maximorum & præ-ſtantiſsimorum ingeniorum, alias regiones in

abstrusis ejusmodi artibus indagandis quodam-
modò langvidam, ne dicam pigram, & omninò
torpescentem, longo post se intervallo relinquit.
optandū sanè esset, ut alij, honestâ quâdam æmu-
latione perciti, hac in parte Germanorum in-
dustriam & solertiam summam imitarentur.
Non enim honori & laudi tantùm, sed maximo
quoq; emolumento id futurum esset cõmuni pa-
triæ. Cum igitur, ut dixi, tibi imprimis accep-
tum feram omnem studiorum meorum fructum;
equum esse duxi, tibi eorundem quoque pri-
mitias, pro debitâ gratiarum actione con-
secratas atque dicatas offerre. Quicquid
autem hoc tandem sit, rogo ne patiaris in alie-
nas incidere manus: antequam pro tuo, quo
polles, ingenij acumine, & solidâ rerum expe-
rientiâ probè examinaveris, & limis tuis politis-
simis & exquisitissimis, splendidius & magis ex-
ornatum reddideris. Sin verò accidat, ut ad a-
liorum quoque manus perveniat, & aliquis exi-
stimet, non omninò sibi satisfactum in quibus-
dam vocabulis obscurioribus, barbaris, & exo-
ticis explicandis: velim ne tàm severo id judicio
malè vertat: sed culpam potiùs transferat in
eum, qui scriptum hoc, ex nativo sermone, non
latinius puriusvè traduxerit. Interim tamen
operam pro ingenij nostrâ tenuitate sedulam
navimus, ut Philosophiæ studiosis, veritatis for-
tem, si non in minutissimis syllabarum & dicti-
num apicibus, tamen in generali totius oper

explic-

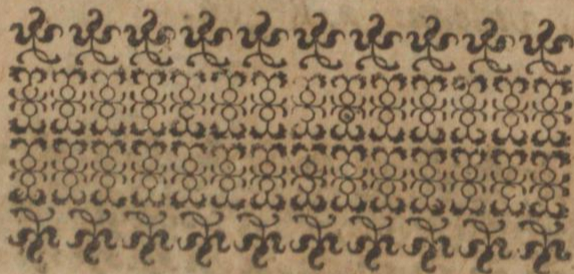
explicatione, ſatis apertè commonſtraremus. Sin verò quis dilucidiorem rei demonſtrationem poſtulat, iniquum hoc Philoſophis videbitur poſtulatum. Secretiſsima enim eſt noſtra ſcientia, nec niſi ſecretorum initiatis & Philoſophiæ myſtis propriè convenit. Ex his ſi unus fuerit per electionem divinæ providentiæ vocatus, nihil ampliùs morabitur qualeſcunq; locutiones, quantumvis maximè ambiguas & obſcuras: ſed in medijs his fallaciarum tenebris, illuceſcens ſolum veritatis lumen obſervabit, quo duce omnia ipſi ſuccedent in bonum & exoptatum eventum. Viam ad hoc lumen unica parat pietas. Finge te tanquum ferrum, cupidum eſſe, per attractionem magnetis alicujus divini, in profundam hujus ſecretiſsimi myſterij ſcientiam deſcendendi: ſed viam præ vitiorum multitudine, quæ tanquam corpus denſum, inter DEUM, verum piorum magnetem, & te, interponuntur, occluſam eſſe. Quid hinc aliud agendum cenſes, niſi ut vitioſum peccatorum corpus tollas, quo ſublato radij hujus divini magnetis, ſtatim te ſplendidiſsimo colluſtrabunt fulgore, mentemque tuam nebuloſam ab omnibus obſcuritatibus, & errorum tenebris penitùs vindicabunt. Ego enim, inquit Chriſtus, Salvator noſter, lux in mundum veni, ut omnis, qui credit in me, in tenebris non maneat. Ambula igitur in luce, dum lucem habes, ut filius lucis ſis, nec te tenebræ comprehendant. Joan. 12. Credere

autem in Christum, non est tantùm ore fateri,
Credo: quod potiùs temeraria quædam confiden-
tia, quàm vera fides appellari meretur. Nisi e-
nim cor simul cum ore, & opera cum confessio-
ne conspirent, fides hæc mortua & instar lucer-
næ, cujus lumen extinctum, inutilis & vana ha-
betur. Quemadmodum enim è diametro inter
se pugnant, lucere, & non lucere, sive lux & te-
nebræ: ita fides vera distat ab orali sine operi-
bus. Ex quibus differentia spectatur maxima
inter Chymiæ studiosos veros & spurios. Qui
enim ambulant in veritate, veritatem conse-
quuntur: qui verò luce hac relictâ, externam
tantùm splendoris vmbram sectantur, ad verita-
tis lumen nunquam perveniunt. Quoniam igi-
tur maximam hominum partem videmus, um-
brâ potius, quàm rei essentiâ delectari,
hoc est, delicijs hujus mundi caducis plures
esse deditos, quàm perio pietatis studio: non mi-
rum est, quin maxima sit raritas eorum, qui
voti sui compotes fiant. Multi enim sunt voca-
ti: pauci verò electi. Et sicut terra magnam co-
piam luti suppeditat, unde fit fictile: parvum
autem pulveré, unde aurum fit: sic etiam est con-
ditio præsentis seculi. Multi enim creati sunt:
pauci autem salvabuntur. Esdra 4. cap. 8. Quam-
obrem sicuti ab initio hujus tractatus exemplum
Hermetis, hujus disciplinæ studiosis imitandum
proposuimus: ita nunc in fine idem propositum
alterius Philosophi, nempe Alani testimonio
confir-

confirmatum volumus: qui in libelli sui, de lapide Philosophico, principio, ita artis alloquitur discipulos: Ad DEUM, inquit, mi fili, & cor, & mentem convertito, quàm ad artem magis: ipsa enim donum DEI summum est, cuique beneplacitum fuerit, eam largitur. DEUM igitur ex toto corde totaq; anima tua diltgito, atque in eo solo & spe & fiduciam omnem locato, sic procul omni dubio hac arte nobilissimâ cum gaudio perfruêre.

DEO SOLI GLORIA.

Si adhuc hominibus placerem, Christi servus non essem. Gal. 1. Nihilominus tamen, si malè locutus sum, testimonium perhibe de malo: sin autem benè, quare me cædis? An quòd tanquam Aquila spuria radios solares aspicere nequeas? an quòd prorsus datus sis in reprobum sensum. Sed stultum si contudero in mortario quasi ptisanas, feriente desuper pilo, non tamen auferetur ab eo stultitia ejus. Proverb. 28.

Aperi, quæso, ô JEHOVAH, *oculos eorum, ut videant.* 2. Reg. 6.

FINIS.

LIPSIÆ,

Valentinus Am Ende imprimebat.

ANNO M. DC. X.

